

ศักยภาพของเชียงใหม่ในท่าพารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ

อาจารย์ สว่างศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว

ชื่อเรื่อง

ศักยภาพของเชียงใหม่ในท่าชาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ

โดย

อาจารย์ สว่างศรี

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา หนูผล)

วันที่ 18 เดือน เมษายน พ.ศ. 2550

กรรมการที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร.นำชัย หนูผล)

วันที่ 18 เดือน เมษายน พ.ศ. 2550

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

วันที่ 18 เดือน เมษายน พ.ศ. 2550

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระพล ทองมา)

วันที่ 19 เดือน มิ.ย. พ.ศ. 50

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

ประธานคณะกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 19 เดือน มิ.ย. 2550

ชื่อเรื่อง	ศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ
ชื่อผู้เขียน	นางสาวอาจารย์ สว่างศรี
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุณิลา ทนุผล

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี 2) ศึกษาลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 3) ประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ตามหลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว และ 4) ประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ตามหลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมด้านจิตความสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เจ้าหน้าที่ระดับต้นของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 20 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 80 คน โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) และ 3) หัวหน้าครัวเรือนของราษฎรในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านดงกาย และหมู่ที่ 12 บ้านดงกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 88 ครัวเรือน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงในเนื้อหาและความเป็นปรนัย การเก็บข้อมูลได้ดำเนินการในเดือนมกราคม 2550 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย โดยใช้ค่าความถี่และค่าเฉลี่ย

การวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง 300-1,685 เมตรจากระดับน้ำทะเล อุดมไปด้วยป่าไม้ธรรมชาติและสัตว์ป่า

หลากหลายชนิด สภาพภูมิอากาศมี 3 ฤดูคือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว สภาพทางธรณีวิทยา ประกอบด้วยหินอัคนี หินชั้นและหินแปร ส่วนลักษณะพื้นที่ของตำบลหนองควาย ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีเนื้อที่ 10,875 ไร่ การคมนาคมใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1269 แหล่งน้ำในเขตตำบลมีทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือน 3,869 ครัวเรือน มีประชากร 8,289 คน จำแนกเป็นเพศชาย 4,003 คน เพศหญิง 4,286 คน และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยมีวัด 1 แห่ง สถานศึกษา 17 แห่ง สถานพยาบาล 14 แห่ง สถานีตำรวจ 1 แห่ง และสถานที่ราชการ 4 แห่ง

สำหรับการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า เชียงใหม่ในทศวรรษมีศักยภาพทรัพยากรปานกลางในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ทั้งนี้มีมูลเหตุมาจากที่ตั้งของเชียงใหม่ในทศวรรษอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยประเด็น การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม กลับพบว่า เชียงใหม่ในทศวรรษได้บริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมนันทนาการอย่างเหมาะสม จึงเกิดผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเพียงเล็กน้อย ดังจะเห็นได้ว่า เชียงใหม่ในทศวรรษได้บริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

Title	The Potential of Chiang Mai Night Safari for the Visitors' Recreation Activities
Author	Miss Acharee Sawangsri
Degree of	Master of Arts in Recreation and Tourism Management
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Sunila Thanupon

ABSTRACT

This study aimed to investigate the following :1) physical characteristics of Chiang Mai Night Safari ; 2) topographic and socio – economic aspects of Tambon Nongkwai, Hangdong District, Chiang Mai province ; 3) potential estimation of Chiang Mai Night Safari according to tourism resource potential evaluation for ranking the importance on physical, value, popular, safety and weak aspects of the environment of tourism resource; and 4) potential of Chiang Mai Night Safari according to the criteria on the evaluation of tourism resource potential for ranking the deterioration of tourism resource, the quality of environment, the benefit that the local community obtained, the capability on self-reliance, and the managerial administration of tourism resource. The data providers in this study were : 1) twenty staff of Chiang Mai Night Safari ; 2) eighty Thai tourists visiting Chiang Mai Night Safari (obtained by quota sampling); and 3) heads of household in region 1 Tongkai village and Moo 12 Tongkai Nue, Tambon Nongkwai, Hangdong District, Chiang Mai province, totaling 88 households obtained by systematic random sampling. The tool used for collecting data was questionnaire and the data were collected in January 2007 and analyzed by descriptive statistics using frequency and mean values.

Results of the study revealed that Chiang Mai Night Safari was located in Doi Suthep - Pui national park. The height of the area was 300 – 1,685 meters above sea level, having various kinds of flora and fauna. Tambon Nongkwai was located in the south of Amphur Muang and could be reached through the 1269 main road. Tambon Nongkwai was divided into 12 villages covering an area of 10,875 rai. It had 3,869 households with the population of 8,289 (4,003 males and 4,286 females). Tambon Nongkwai

had 1 temple, 17 schools, 14 public health stations, 1 police station and 4 government offices. Majority of the local people were hired workers.

For the potential evaluation of tourism resources of Chiang Mai Night Safari, it was found that Chiang Mai Night Safari had a moderate level of resource potential for recreation activities. This was because its location was close to Suthep-Pui National Park and Chiang Mai Agricultural Development and Promotion Center. However, It was found that Chiang Mai Night Safari had appropriate managerial administration of tourism resource suited for recreation activities. Thus, there is little effect on the deterioration of environment as Chiang Mai Night Safari was responsible for the managerial administration of tourism resource which did not affect the environment and society.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุณิลา ทนุผล ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแนะแนวทางที่ถูกต้อง และทุ่มเทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และกรรมการที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล และรองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช ที่ให้ข้อคิด คำแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งนี้ทุกขั้นตอน จนงานนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสามท่านเป็นอย่างสูง รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล เศรษฐบุตร ประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่เอื้อเฟื้อข้อมูล เอกสารประกอบการทำวิจัย พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกและให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิภาพวิชาแก่ข้าพเจ้า ขอขอบคุณญาติ พี่น้อง เพื่อนทุก ๆ ท่าน และเพื่อนนักศึกษาสาวาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว (รุ่นที่ 2) ที่คอยให้กำลังใจ คำแนะนำ คำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของนายเสนีย์ และนางชูศรี สว่างศรี บิดาและมารดาที่เป็นผู้อบรมเลี้ยงดู วางรากฐานการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งนางจินตนา บุตรฉัตร ป้าของผู้วิจัยที่ให้ทุนทรัพย์และกำลังใจตลอดเวลา จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

อาจารย์ สว่างศรี

เมษายน 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	3
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ข้อจำกัดของการวิจัย	8
นิยามศัพท์	8
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	9
บริบทของทรัพยากรท่องเที่ยว	9
หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว	22
ขอบเขต โครงสร้าง และการบริหารจัดการเชิงใหม่ไนท์ซาฟารี	31
กรอบแนวคิดการวิจัย	39
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	42
สถานที่ดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	42
ตัวแปรและการวัดตัวแปร	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การทดสอบเครื่องมือ	51
วิธีการรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	52

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	53
ตอนที่ 1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	53
ตอนที่ 2 ลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่	65
ตอนที่ 3 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อจัดอันดับ ความสำคัญ	69
ตอนที่ 4 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อจัดอันดับ ความเสื่อมโทรม	83
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	100
สรุปผลการวิจัย	100
อภิปรายผลการวิจัย	105
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	107
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	109
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	115
ภาคผนวก ก ภาพประกอบ	116
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	120
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	152

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากร เชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว	70
2 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากร เชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว	72
3 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากร เชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว	75
4 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากร เชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว	77
5 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากร เชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว	79
6 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด ระดับความสำคัญ และคะแนนความสำคัญในการประเมิน ศักยภาพทรัพยากรเชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเกณฑ์การประเมิน ทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ	82
7 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพ ทรัพยากรเชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนี ชี้วัดความเสื่อมโทรมด้านขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว	85
8 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพ ทรัพยากรเชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนี ชี้วัดความเสื่อมโทรมด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว	87
9 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพ ทรัพยากรเชียงใหม่ในทศวรรษชาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนี ชี้วัดความเสื่อมโทรมด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว	89

ตาราง		หน้า
10	แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชิงใหม่ไนท์ซาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรมด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของแหล่งท่องเที่ยว	91
11	แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชิงใหม่ไนท์ซาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรมด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว	94
12	แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด ระดับความเสื่อมโทรม และคะแนนความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชิงใหม่ไนท์ซาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม	99

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แสดงองค์ประกอบของระบบการท่องเที่ยว	11
2	แสดงแผนที่โครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	35
3	แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	41
4	แสดงพื้นที่ในการดำเนินโครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	54
5	แสดงภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่โครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	55
6	แสดงทะเลสาบ Swan Lake	56
7	แสดงแผนที่การเดินทางมายังเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	57
8	แสดงทางเข้าอาคารลานนาวิลเลจ	58
9	แสดงบ้านพิรุณพนา	59
10	แสดงพื้นที่และสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่จัดแสดงในโซน Savanna Safari	60
11	แสดงพื้นที่และสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่จัดแสดงในโซน Predator Prowl	61
12	แสดงพื้นที่และสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่จัดแสดงในโซน Jaguar Trail	62
13	แสดงสัตว์ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	62
14	แสดงม่านน้ำพุดนตรี “Musical Fountain with Water Screen”	64
15	แสดงองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย	68
16	แสดงรถลากที่ให้บริการโซน Savanna Safari และโซน Predator Prowl	117
17	แสดงพื้นที่ร่อนขึ้นรถชมสวนแสดงสัตว์	117
18	แสดงถังขยะที่จัดทำได้กลมกลืนกับสภาพพื้นที่	118
19	แสดงอุปกรณ์ดับเพลิงที่ติดตั้งไว้ทุกจุดภายในพื้นที่	118
20	แสดงป้ายสื่อความหมาย	119
21	แสดงป้ายเตือนอันตรายและข้อควรปฏิบัติ	119

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวโดยรวมสูง เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีความสวยงามและมีความหลากหลาย โดยเฉพาะทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นตลอดจนอรรถาสัยไมตรีของคนไทย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545: 10) และส่งผลที่ดีในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ประเทศ ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดที่นำรายได้มาสู่ประเทศและมีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้บริการ ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว (วรรณ วลัยวนิช, 2546: 19) ในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ เพราะการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสามารถนำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาช่วยแก้ไขสภาวะการขาดดุลชำระหนี้เงินของประเทศที่สืบเนื่องมาจากการขาดดุลการค้า ส่วนการท่องเที่ยวภายในประเทศก็ช่วยกระตุ้นให้เกิดการลงทุนผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ อันเป็นการช่วยสร้างงาน และการกระจายรายได้สู่ทุกระดับอาชีพ นอกจากนี้ คุณค่าทางการศึกษาและสุขภาพจิตที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการท่องเที่ยวยังเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ยากจะหาได้จากกิจกรรมอื่น จึงต้องให้ความสนใจพัฒนาและส่งเสริมให้การท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยือนในประเทศของเรามากที่สุด และนำรายได้จากการท่องเที่ยวไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป โดยในปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นเงิน 323,484 ล้านบาท จากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งหมด 10.8 ล้านคน ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization-WTO) ได้พยากรณ์ไว้ว่า ในปี ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553) จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกเดินทางระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000 ล้านคน และก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 60 ล้านล้านบาท พร้อมทั้งคาดการณ์ต่อไปอีกว่า ในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,600 ล้านคน และจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 100 ล้านล้านบาท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 1) แต่เป็นที่ทราบกันแล้วว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในอดีตที่ผ่านมาเป็นการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (Conventional Tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่เป็นหลัก โดยมุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด อันจะทำให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีได้คำนึงหรือใส่ใจต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาในระยะยาวจากการท่องเที่ยว ทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เกิดความเสื่อมโทรมและไม่สามารถปรับคืนสู่สภาพเดิมด้วยตัวของมันเองได้ ประกอบกับกระแสการอนุรักษ์ให้คืนสภาพความสมบูรณ์แก่ธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงและต่อเนื่องมากขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถูกจับตามองว่าเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมชุมชนมากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก: 1-2) โดยเฉพาะการพัฒนาใด ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมุ่งให้เกิดความสูญเสียและผลกระทบน้อยที่สุด เช่นเดียวกันการจัดการโดยภาพรวมจะต้องสามารถรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเอาไว้ให้ได้ในระดับที่ควรจะเป็น (วรรณ ศิลปอาษา, 2546: 36)

นำชัย หนูผล (2542: 27) ได้ระบุว่า จากสถานการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ต่างเป็นการคาดหวังในผลของการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนการท่องเที่ยวแบบผจญภัย ดังนั้นการท่องเที่ยวในประเทศที่กำลังพัฒนาจึงกลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญมาก ส่วน วรรณ วลัยวานิช (2546: 19) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ หรือการนันทนาการ เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ก่อให้เกิดความเข้าใจและสัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่เพื่อนมนุษย์ไม่ว่าจะต่างถิ่นต่างภาษา ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นไมตรีต่อกัน อาจจะกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นสื่อกลางที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีของมนุษยชาติในโลก ซึ่งในปัจจุบันพบว่า กิจกรรมนันทนาการมีรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม โดยเฉพาะการนันทนาการและการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่เป็นทางเลือก เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวผจญภัย การพายเรือแคนู การขี่จักรยาน การปีนหน้าผา การดำน้ำ หรือการเดินป่า ส่องสัตว์ เป็นต้น ซึ่งการท่องเที่ยวที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและกำลังเป็นที่นิยม คือ การเที่ยวชมสัตว์ป่าหรือการท่องเที่ยวซาฟารีในบริเวณดินแดนทวีปแอฟริกา ซึ่งมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางหลายพันไมล์เพื่อชมกอริลล่าภูเขาในประเทศรวันดา และไปท่องเที่ยวหมู่เกาะกาลาปากอส นอกชายฝั่งประเทศเอกวาดอร์ จากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แหล่งท่องเที่ยวเพื่อชมสัตว์ป่าและธรรมชาติกำลังเป็นที่นิยมอย่างมาก จึงทำให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบซาฟารีขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ เพื่อให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจและศึกษาธรรมชาติ ซึ่ง อนุชา มติศิลป์ (2546: 119) กล่าวว่า กิจกรรมเหล่านี้นำไปสู่การขยายตัวในการใช้พื้นที่เพื่อการประกอบกิจกรรมมากขึ้น ทำให้หน่วยงาน องค์กร และผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักถึงความต้องการที่เกิดขึ้น เพื่อจัด

กิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่พึงพอใจต่อผู้มาเยือน ซึ่งกระแสการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ยุคยังไม่ได้ โดยเชียงใหม่ถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ดังนั้น การเปิดตัวสินค้าใหม่ทางการท่องเที่ยวอย่างเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงเป็นเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่ง เพื่อที่จะเพิ่มแหล่งนันทนาการให้มีความหลากหลายต่อความต้องการ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนมากขึ้น ตลอดจนเป็นการเพิ่มรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Chiang Mai Night Safari: CMNS) ได้จัดสร้างขึ้นเพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างรายได้ของประเทศ โดยเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยวและเป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น พร้อมกับยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานโลกในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ (Nature Center) ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่า และการเข้าถึงทรัพยากรสัตว์ป่าแก่เด็ก นักเรียน เยาวชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักต่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าในธรรมชาติ รวมทั้งทำให้ท้องถิ่นมีรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยว และธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นการสร้างโอกาสในการจ้างงานให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นด้วย (เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี, 2549ก)

ปัญหาการวิจัย

เป็นที่ประจักษ์มานานแล้วว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือของประเทศไทยที่มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางในเขตภูมิภาคอินโดจีนตอนล่าง ทั้งในแง่การคมนาคม เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งเชียงใหม่ยังเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวสูง เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาสินค้า บริการ และกิจกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ เช่น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมมากมาย ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ โดยก่อให้เกิดแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ท้องถิ่น และประเทศโดยรวม

การที่เชียงใหม่มีทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นจุดเด่นของภูมิภาคนี้ ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมกันมากในแต่ละช่วงเวลา บางครั้งเกินความสามารถของพื้นที่นั้น ๆ จะรองรับไว้ได้ ประกอบกับการแสวงหาผลประโยชน์ของธุรกิจประเภทต่าง ๆ รวมทั้งชาวบ้านใกล้เคียงยังขาดความดูแลเอาใจใส่ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู

ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เคยมีชื่อเสียง ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมทั้งบริเวณสถานที่ และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติหลายแห่งเสื่อมโทรมจนถึงขั้นวิกฤต บางอย่างไม่เหลือร่องรอยให้ปรากฏ ซึ่งความเสื่อมโทรมของสิ่งเหล่านี้นำไปสู่ปัญหาการท่องเที่ยวในปัจจุบันและอนาคตที่ทำลายจุดเด่นของเชียงใหม่ (มนัส สุวรรณ, 2541: 4-1) โดยที่ผ่านมาการจัดการท่องเที่ยวยังคำนึงถึงความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติอยู่น้อยมาก จึงทำให้โอกาสที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการที่แตกต่างกันถูกจำกัดลง ดังจะเห็นได้จากทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติเกือบทุกแห่งทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน มีแนวโน้มในการพัฒนาทางกายภาพมากเกินไป จนสูญเสียหรือก่อให้เกิดผลกระทบความเป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่นตามธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว และสูญเสียนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายไปอย่างน่าเสียดาย ในขณะที่บางแห่งสมควรมีการพัฒนาด้านกายภาพและบริการเต็มรูปแบบ กลับไม่ได้รับการเอาใจใส่ จึงทำให้การพัฒนาเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นระบบ หรือขาดการพัฒนาที่สอดคล้องกับปริมาณการใช้ประโยชน์ จนเกิดผลกระทบตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากไม่มีการปรับปรุงฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น (ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์, 2547: 1-2) อย่างไรก็ดี ภาวะวิกฤตซึ่งเกิดขึ้นกับทรัพยากรท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสาเหตุใด ๆ ก็ตาม ยังไม่สายเกินไปที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขทรัพยากรท่องเที่ยวให้ดีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศในการฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวให้เป็นจุดสนใจ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมเยือนเช่นเดิม (มนัส สุวรรณ, 2541: 4-2)

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จัดสร้างขึ้นเพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างรายได้ของประเทศ โดยเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยวและเป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังเป็นแห่งหนึ่งที่ประสบกับปัญหาในหลาย ๆ ด้านที่ต้องมีการเร่งปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ซึ่งจากความพยายามในการผลักดันโครงการสร้างสวนสัตว์กลางคืนหรือไนท์ซาฟารี ณ บริเวณศูนย์พฤกษศาสตร์และสวนวรรณคดีแม่เหิระ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นที่น่าสังเกตว่า โครงการไนท์ซาฟารีนับเป็นกรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม นับตั้งแต่การริเริ่ม เสนอ จนถึงการดำเนินโครงการ กล่าวคือประชาชนในท้องถิ่นรับรู้ข้อมูลน้อยมาก และยังมีความสับสนในข้อมูลอยู่มากกว่า การดำเนินโครงการไนท์ซาฟารีจะมีการใช้พื้นที่อย่างไร อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จำนวนกี่พื้นที่ จะมีโครงสร้างพื้นฐานที่จะดำเนินการในนั้นอย่างไรบ้าง และลักษณะสวนสัตว์ของไนท์ซาฟารีจะเป็นอย่างไร มีสัตว์ประเภทอะไรบ้าง ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นที่ยังไม่ทราบข้อมูลที่ชัดเจนในการจัดการสวนสัตว์แบบไนท์ซาฟารี เสมือนกับเป็นดาบสองคมที่

ส่งผลถึงชุมชน เพราะในขณะนั้น ชุมชนยังไม่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะรองรับการสร้างไนท์ซาฟารี เมื่อรัฐบาลประชาสัมพันธ์ออกไปก็มีย่านท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน จนกระทั่งเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา และที่สำคัญโครงการดังกล่าวไม่ได้มีการทำประชาพิจารณ์ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า “โครงการนี้ไม่มีผลกระทบจึงไม่ต้องมีการทำประชาพิจารณ์ จะทำเพียงแต่ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเท่านั้น” ทั้ง ๆ ที่เป็นโครงการขนาดใหญ่และยังดำเนินการอยู่ในเขตต้นน้ำ ข่มส่งผลกระทบต่อชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอื่น ๆ อีกมากมาย โดยที่ไม่คำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวว่ามีมากน้อยเพียงใด (ศูนย์ข่าวภาคเหนือ สำนักข่าวประชาธรรม, 2549) โดยทั่วไปแล้ว ทรัพยากรท่องเที่ยวบางประเภทมีขีดจำกัดในบางช่วงเวลา บางฤดูกาล หรือเทศกาล ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมจำนวนมาก ก่อให้เกิดความแออัด ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยว ยานพาหนะ รวมทั้งผู้ที่ประกอบธุรกิจการค้ามากมาย โดยที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบด้านลบที่มีต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม แล้วผลกระทบดังกล่าวก็ย้อนกลับทำให้การท่องเที่ยวเสื่อมลงตามด้วย ดังนั้น จำเป็นจะต้องมีการศึกษาและประเมินถึงศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม รวมทั้งมลภาวะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวที่มีมากเกินไป อันจะทำให้การท่องเที่ยวคงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การดำเนินการของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีนั้น ประชาชนในท้องถิ่นยังไม่มี การรับรู้และเข้าใจถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งยังส่งผลกระทบตามมาต่อชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงและทรัพยากรท่องเที่ยว เนื่องจากศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวมีข้อจำกัด เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากจนเกินไป รวมทั้งมีการดำเนินการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวให้เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวภายใต้เงื่อนไขของสภาพพื้นที่ ลักษณะทางทรัพยากร และรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามี ความสำคัญที่จะต้องมี การศึกษาถึงศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ และการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยเสนอเป็นแนวทางในการวางแผน และกำหนดมาตรการป้องกันสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
2. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย

อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ตามหลักเกณฑ์การประเมิน ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว
4. เพื่อประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ตามหลักเกณฑ์การประเมิน ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ คาดว่าเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงาน ดังนี้

1. ผู้อำนวยการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบได้
2. นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลหนองควาย สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนให้มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป
3. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดรายการท่องเที่ยว และวางแผนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของบริษัทได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) เจ้าหน้าที่ระดับต้นของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 20 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 จำนวน 80 คน โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) และ 3) หัวหน้าครัวเรือนของราษฎรในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านตองกาย และ หมู่ที่ 12 บ้านตองกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 88 ครัวเรือน โดยเป็นกลุ่มตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมดจาก 747 ครัวเรือน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling)

3. การศึกษาถึง ศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ครั้งนี้ได้ศึกษา 2 หลักเกณฑ์ คือ

3.1) ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ

- ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว
- ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว
- ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว
- ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว
- ด้านความเปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

3.2) ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม

- ด้านขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว
- ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว
- ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว
- ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของทรัพยากรท่องเที่ยว
- ด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ระดับต้นของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และหัวหน้าครัวเรือนของราษฎรในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านดองกาย และหมู่ที่ 12 บ้านดองกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ดังนั้นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะเป็นจริงในช่วงเวลาดังกล่าวเท่านั้น จึงไม่สามารถที่จะนำไปใช้เป็นหลักสากล (generalization)
2. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ผลการวิจัยมีโอกาสคลาดเคลื่อนได้

นิยามศัพท์

ทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว อันเป็นพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว โดยมีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวทุกประเภทเข้ามาเยี่ยมชม หรือหมายถึง สรรพสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเรา ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีความงดงามและทรงคุณค่าจนกลายเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม เปรียบเสมือนสินค้าทางการท่องเที่ยวที่จะขายให้แก่นักท่องเที่ยว หรือหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่อยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ และอยู่ในลักษณะที่เป็นนามธรรมไม่สามารถสัมผัสได้ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้เพื่อเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 54-55)

กิจกรรมนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจอย่างมีความพึงพอใจหรือมีความสุขเป็นพื้นฐาน โดยรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และมีคุณค่าในทางที่ดีงาม ซึ่งเป็นการแสดงออกที่เป็นธรรมชาติของแต่ละบุคคลตามความต้องการ และความสนใจต่อการแสวงหาความสุขในเวลาว่างที่มีอยู่โดยไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น และสังคมอื่นๆ (บรรเทิง เกิดปรำงค์ และ เจษฎา เขียรระนัย, 2544: 46)

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Chiang Mai Night Safari: CMNS) หมายถึง สวนสัตว์กลางคืน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา โดยเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ การบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่าควบคู่กันไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายที่ศึกษาถึงศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ โดยผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริบทของทรัพยากรท่องเที่ยว
2. หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว
3. ขอบเขต โครงสร้าง และการบริหารจัดการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

บริบทของทรัพยากรท่องเที่ยว

ความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบแรกของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และถือเป็นสินค้าหลักทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยว จึงต้องสามารถจูงใจหรือกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งบุญเลิศ จิตต์วัฒนา (2548: 54-55) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว อันเป็นพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยว โดยมีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวทุกประเภทเข้ามาเยี่ยมชม หรือหมายถึง สรรพสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเรา ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีความงดงามและทรงคุณค่าจนกลายเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม เปรียบเสมือนสินค้าทางการท่องเที่ยวที่จะขายให้นักท่องเที่ยว หรือหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่อยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ และอยู่ในลักษณะที่เป็นนามธรรมไม่สามารถสัมผัสได้ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้เพื่อเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชม ซึ่งจะสอดคล้องกับที่ สุวัฒน์ จูฑากรณ์ และ รุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ (2545: 141) ได้ระบุว่าทรัพยากรท่องเที่ยว คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และหลักฐานทางโบราณคดี

หรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตในยุคต่างๆ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และประกอบกิจกรรมนันทนาการ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ได้

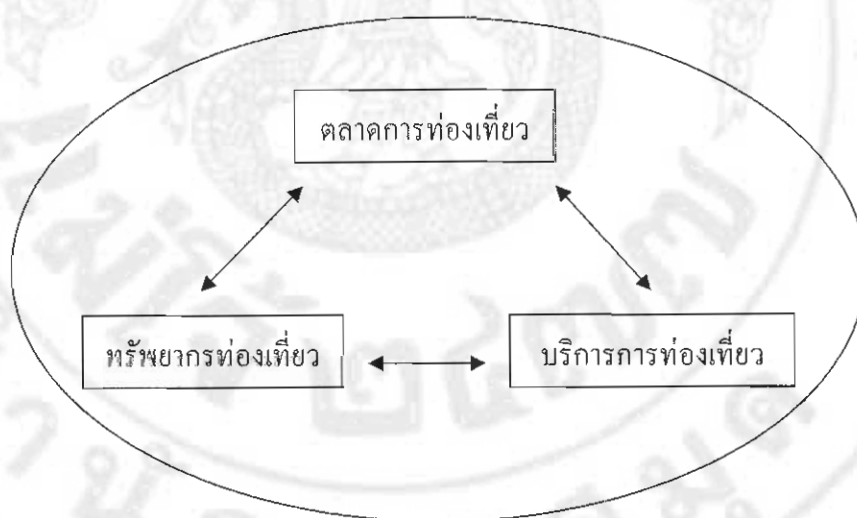
Weaver และ Lawton (2002: 164) กล่าวว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวคือ จุดหมายปลายทางที่มีลักษณะเด่น มีคุณค่าสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชม เช่น สถานที่ทางธรรมชาติ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หรือสถานที่ใช้ประโยชน์ที่มีการดัดแปลง ในทำนองเดียวกัน มนัส สุวรรณ (2544: 36) ได้อธิบายถึงทรัพยากรท่องเที่ยวไว้ว่า เป็นพื้นที่ สิ่งของ กิจกรรม และ/หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ทรัพยากรท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น สิ่งก่อสร้าง ของที่ระลึก ถ้ำ น้ำตก เป็นต้น และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง แต่สัมผัสได้ด้วยทางอื่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา และการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น ขณะที่ ฉัตรแก้ว สิมารักษ์ และคณะ (2545: 4) กล่าวว่า เสริมว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวคือ สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณี ที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่นดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับวรรณ วลัยวนิช (2546: 315) ที่ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวหมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ประกอบกิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ สุภาพร มากแจ้ง (2539: 12) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า สิ่งดึงดูดใจที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะเป็นวัตถุและเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแล้วยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ “ขาย” ให้แก่นักท่องเที่ยว อาจกล่าวได้ว่าเป็น “สินค้า” ที่มีคุณลักษณะพิเศษที่สามารถดึงดูดให้ “ลูกค้า” หรือนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา “ซื้อ” กันถึงที่ตั้งอยู่ของสินค้า

ดังนั้น พอที่จะสรุปได้ว่าทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชม และสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และประกอบกิจกรรมนันทนาการ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ได้

ความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวนับว่าเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นหัวใจสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หากไม่มีสินค้าทางการท่องเที่ยว หรือสินค้าทางการท่องเที่ยวไม่ดี ไม่มีคุณภาพ หรือไม่มีความงดงาม สมบูรณ์แล้ว ธุรกิจท่องเที่ยวก็คงจะไม่เกิดขึ้น หรือไม่มีการเติบโตเช่นทุกวันนี้ โดยสุวัฒน์ จูฑากรณ์ และ รุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ (2545: 142-143) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรท่องเที่ยว (tourism resource) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบการท่องเที่ยวที่นอกเหนือไปจากบริการการท่องเที่ยว (tourism service) และตลาดการท่องเที่ยว (tourism market or tourist) องค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และแต่ละองค์ประกอบก็มีองค์ประกอบย่อยๆ อีกมากมาย ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยและความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างองค์ประกอบเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดความแตกต่างในรูปแบบของการท่องเที่ยว (ภาพ 1)

ภาพ 1 แสดงองค์ประกอบของระบบการท่องเที่ยว

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สุวัฒน์ จูฑากรณ์ และ รุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ, 2545: 142)

การที่ทรัพยากรท่องเที่ยวสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ท้องถิ่นที่มีผู้เดินทางไปท่องเที่ยวได้รับผลกระทบทางบวกหลายประการนั้น นับได้ว่าทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสำคัญมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยอาจสรุปได้ดังนี้

1. เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยวนับเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญมากเพราะเป็นปัจจัยหลักที่นักท่องเที่ยวนำมาพิจารณาในการตัดสินใจเลือกที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยว

2. เป็นที่มาของรายได้ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว คนในพื้นที่นั้นๆ ก็จะมีอาชีพ และมีรายได้จากการจัดธุรกิจและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว รัฐบาลเองก็สามารถเก็บภาษีอากรจากการค้าและภาษีเงินได้ หักที่สุด เงินจำนวนนั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม เพราะรัฐบาลนำไปพัฒนาประเทศแล้ว ยังเป็นเงินส่วนที่นำไปช่วยชดเชยภาวะการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศอีกด้วย

3. ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตและทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวอุดมสมบูรณ์จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เพราะสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในท้องถิ่นของตน ช่วยให้ประชาชนสามารถผ่อนคลายจากภาวะจำเจ ดึงเครียดจากการประกอบกิจการ ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการได้ ส่งผลให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ เป็นประชากรที่มีคุณภาพ ที่สำคัญคือ การที่ผู้คนมีอาชีพเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว ย่อมมีรายได้ และสามารถหาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และบริการต่างๆ ให้กับตนเองได้ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย

นอกจากนี้ ทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่นยังมีส่วนช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับประชาชนด้วย เพราะสถานที่ท่องเที่ยวเปรียบได้กับห้องปฏิบัติการที่ผู้คน โดยเฉพาะเยาวชนสามารถเรียนรู้ได้จากของจริง เช่น เด็กนักเรียนที่เรียนรู้เกี่ยวกับพืชและสัตว์ในห้องเรียน หากได้มีโอกาสไปสัมผัสสิ่งนั้นได้ ไปเรียนรู้จากของจริง ได้เห็นต้นไม้ และสัตว์ชนิดต่างๆ ในป่าจริงๆ นอกจากจะทำให้เข้าใจในเรื่องพืชและสัตว์ได้ดียิ่งขึ้นแล้ว ยังอาจจะเสริมสร้างให้เยาวชนเกิดความรักและความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านั้นด้วย

4. สร้างความภาคภูมิใจแก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วโลก ย่อมจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในพื้นที่ เช่น ประเทศไทยมักได้รับคำชมจากชาวต่างประเทศเสมอว่า เป็นประเทศที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวสวยงาม น่าสนใจ หลากหลาย ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจมาสู่คนไทยทุกคน

5. สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน ทรัพยากรท่องเที่ยวจำนวนมากได้สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพชนที่ล้ำลึก เป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางใน

การดำรงชีวิตของคนในรุ่นปัจจุบัน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แสดงถึงการมีวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมอันประณีตงดงาม เป็นต้น

6. ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนา ประโยชน์มากมายที่ผู้คนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว ทำให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ไม่สูญหายไป หากมีการนำไปใช้ก็จะมีการจัดการและใช้อย่างระมัดระวัง มีการบริโภคทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก โดยคำนึงถึงอนุชนคนรุ่นต่อ ๆ ไปด้วย

ประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นสินค้าหลักทางการท่องเที่ยว เพื่อที่จะดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวทุกประเภทเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะเข้ามาเยี่ยมชมเยือนทรัพยากรท่องเที่ยวตามประเภทที่ตนชื่นชอบ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จำแนกประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก: 26-29) ดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจต่อการเดินทางไปเที่ยวชม ซึ่งรวมถึงบริเวณที่มนุษย์เข้าไปปรุงแต่งเพิ่มเติมจากสภาพธรรมชาติในบางส่วน อาจแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติตามการพัฒนาออกได้เป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1.1) ทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติในสภาพดั้งเดิมปราศจากการดัดแปลง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่สันโดยซึ่งอยู่ไกลชุมชน คุณค่าต่อผู้มาเยี่ยมชมอยู่ที่ความอุดมสมบูรณ์เป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสกับธรรมชาติ และได้รับความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ภูเขา ธรณีสัณฐาน อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภูมิอากาศ ทะเล ธารน้ำแข็ง เป็นต้น

1.2) ทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีการดัดแปลงปรุงแต่ง แต่ยังรักษาสภาพตามธรรมชาติไว้ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่กึ่งสันโดยซึ่งมีการปรุงแต่งเพื่อความสะดวกในการเข้าถึง และเพิ่มความสามารถในการรองรับ คุณค่าต่อผู้มาเยี่ยมชมอยู่ที่การได้สัมผัสกับธรรมชาติในระดับภายนอกและได้รับความสะดวกในการเยี่ยมชม เช่น ถ้ำ น้ำตก พืชพันธุ์ น้ำพุร้อน ชายหาด อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

1.3) ทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีการดัดแปลงก่อสร้างเพิ่มเติม เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติที่มีการพัฒนาแล้ว ซึ่งมีการจัดกิจกรรมตอบสนองความ

ต้องการของผู้เยี่ยมชม มีสิ่งอำนวยความสะดวกเต็มรูปแบบ คุณค่าต่อผู้มาเยือนอยู่ที่การได้พักผ่อนในสภาพธรรมชาติ แต่ได้รับความสะดวกสบายอย่างครบถ้วน เช่น รีสอร์ท เป็นต้น

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่ป็นมรดกในอดีต และได้สร้างเสริมในสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรม และความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นว่า ในสมัยโบราณมีความเจริญด้านใดบ้าง และเหลือเป็นมรดกตกทอดมายังชนรุ่นหลังอย่างไรบ้าง จึงมีผลดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยือนพื้นที่นั้น อาจแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุออกเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

2.1) ประเภทโบราณสถาน เป็นสถานที่ที่มีอายุนับร้อยปี หรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสถานที่นั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี

2.2) ประเภทโบราณวัตถุ เป็นสิ่งประดิษฐ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซึ่งโดยอายุหรือลักษณะแห่งการประดิษฐ์ หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของวัตถุนั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ในแต่ละจังหวัดหรือแต่ละประเทศอาจเก็บสะสมไว้ในพิพิธภัณฑสถานหรือสถานที่เก็บแบบอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าชม อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศ และเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้พบ โบราณวัตถุล้ำค่าเหล่านั้น เช่น ภาพเขียน โบราณวัตถุโบราณ สมบัติโบราณ พระพุทธรูปโบราณ รูปปั้นโบราณ เป็นต้น

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมที่มีผลต่อการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน อาจแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมออกเป็นประเภทย่อยได้ 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

3.1) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน หมู่บ้าน เรือนแพ ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง สินค้าพื้นเมือง ไร่ สวน วิถีชีวิต เป็นต้น

3.2) ประเภทประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา เทศกาลกินเจ ประเพณีลอยกระทง งานบุญบั้งไฟ ประเพณีอินทขิล เป็นต้น

3.3) ประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมบันเทิง สวนสนุก สวนสาธารณะ สนามกอล์ฟ สนามแข่งรถ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การพายเรือ การดูนก การดำน้ำ การตั้งแคมป์ การล่องแพ การขี่จักรยาน การตกปลา การถ่ายรูป การปีนเขา เป็นต้น

นอกจากนี้ สุวัฒน์ จูฑากรณ์ และ รุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ (2545: 146-147) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจำแนกประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ จำแนกตามลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยว และจำแนกตามพื้นที่และลักษณะของทรัพยากร ดังต่อไปนี้

1. การจำแนกประเภทตามลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยว สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.1) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (nature tourism resources) หมายถึง ทรัพยากรทั้งทางด้านชีวภาพและกายภาพ ได้แก่ พื้นที่ป่า สัตว์ป่า น้ำตก ถ้ำ ชายหาด เกาะแก่ง และปะการัง เป็นต้น ทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านี้มีความงดงามโดดเด่น เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการพักผ่อนหย่อนใจ และการศึกษาธรรมชาติ

1.2) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ (archeological and historical resources) หมายถึง พื้นที่ หลักฐาน และร่องรอยทางกายภาพที่หลงเหลืออยู่ ซึ่งอาจบ่งบอกถึงสภาพความเป็นมา และพัฒนาการของสิ่งมีชีวิตในยุคก่อนประวัติศาสตร์ และยุคประวัติศาสตร์ ทั้งนี้รวมถึงวัตถุต่างๆ ที่มนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นด้วย ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์จังหวัดสุโขทัย พระพุทธรูป และเครื่องปั้นดินเผาโบราณ เป็นต้น

1.3) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม รวมถึงสิ่งที่ตกทอดตามประเพณีโบราณมาสู่ชนรุ่นหลัง อาทิ ศิลปะการแสดง การแต่งกายแบบโบราณ ภาษาพื้นเมือง ความเชื่อเรื่องวิญญาณ กิจกรรมการยังชีพแบบดั้งเดิมของชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทั้งนี้ ยังรวมถึงสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก หรือฟิสิคัลส์ เป็นต้น และสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยวัตถุประสังค์ดั้งเดิมที่สร้างขึ้นนั้นอาจไม่ใช่เพื่อการท่องเที่ยว แต่เป็นที่ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ เช่น เขื่อน โรงงานเครื่องปั้นดินเผา สวนองุ่น และหมู่บ้านของชาวไร่ชาวนา เป็นต้น

2. การจำแนกประเภทตามพื้นที่และลักษณะของทรัพยากร “พื้นที่” ในที่นี้หมายถึง ที่ตั้งของทรัพยากรนั้น ๆ และ “ลักษณะ” หมายถึง ลักษณะที่เป็นธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น เมื่อพิจารณาเกณฑ์ทั้ง 2 นี้ ประกอบกันสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1) ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เน้นผู้ใช้ประโยชน์ (user-oriented areas) ทรัพยากรท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใกล้ชุมชน การเข้าถึง เพื่อประกอบกิจกรรม

ท่องเที่ยวจึงกระทำได้ดีสะดวก เพราะมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ขึ้นมารองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ และสนองความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มรูปแบบ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะสร้างขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมเฉพาะอย่าง เช่น สวนสาธารณะในเขตเมือง สนามเด็กเล่น สนามกีฬา และสวนสนุก เป็นต้น

2.2) ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (intermediate areas) มักตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนมากกว่าประเภทแรก แต่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เปิดโอกาสให้เดินทางเข้าถึงได้สะดวก อาทิเช่น รีสอร์ท อุทยานแห่งชาติ และวนอุทยาน เป็นต้น

2.3) ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ (resource-based areas) ทรัพยากรท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะมีลักษณะเด่นแตกต่างจากทรัพยากรในสองกลุ่มข้างต้นตรงที่มีความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมมากกว่า และนักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายมากกว่า เช่น การดูนก และการเดินป่า เป็นต้น ความหลากหลายในการประกอบกิจกรรมนี้จะขึ้นอยู่กับทรัพยากรพื้นฐานว่าเป็นลักษณะใด หากทรัพยากรพื้นฐานเป็นพื้นที่ชายทะเลก็จะเหมาะสำหรับกิจกรรมเล่นน้ำ วาดน้ำ อาบแดด หรือดำน้ำ เป็นต้น หากเป็นพื้นที่ป่า ก็จะเหมาะกับกิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ หรือการพักผ่อนโดยการกางเต็นท์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรท่องเที่ยวแบบเน้นธรรมชาตินี้ ส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลจากเขตชุมชน และบางแห่งการเดินทางเข้าถึงยังไม่สะดวกเท่าที่ควร

คุณลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยว

สุวัฒน์ จูชากรณ์ และ รุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ (2545: 148-151) ได้ระบุถึงคุณลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยว (tourism resource attributes) ว่ามีความหลากหลายและความแตกต่างกันไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์โลกหรือสถานที่ตั้ง โดยอาจใช้เกณฑ์ (criteria) 10 ประการในการกำหนดดังนี้

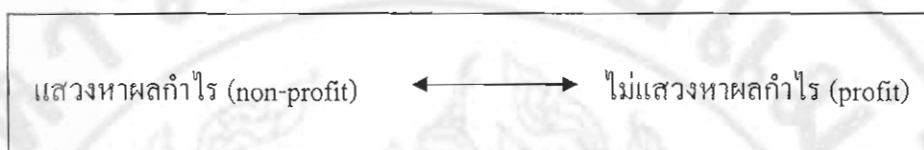
1) กรรมสิทธิ์ / การถือครอง (ownership)

กรรมสิทธิ์ของรัฐ (public) ← → กรรมสิทธิ์ของเอกชน (private)

กรรมสิทธิ์ / การถือครองทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นๆ นับเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญซึ่งจะต้องคำนึงถึงในการจัดการและการวางแผน กล่าวคือ หากเป็นกรรมสิทธิ์ / การถือครอง

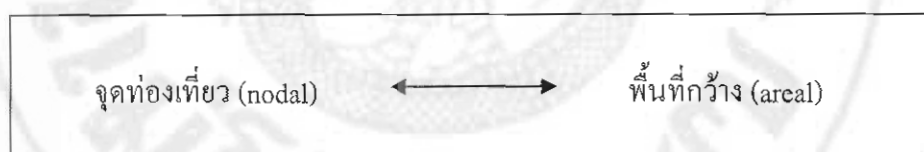
โคปรัฐ (public ownership) เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และคอยอินทนนท์ รัฐต้องเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณในการจัดการและวางแผน หรืออีกนัยหนึ่ง รัฐมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบาย ซึ่งมักคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก มากกว่าที่จะให้ความสำคัญเรื่องผลกำไร หรือผลตอบแทนที่จะได้รับจากพื้นที่ดังกล่าว การวางแผนจึงเน้นระยะยาวมากกว่าที่จะเป็นการมองการณ์หรือหวังผลในระยะสั้น ๆ

2) ทิศทางการดำเนินการ (orientation)

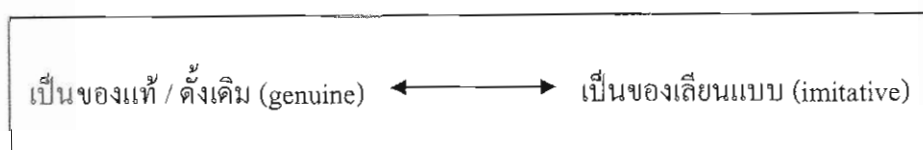
ความมุ่งหวังจากการดำเนินการโดยส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของผลตอบแทน หากทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นอุทยานแห่งชาติ การดำเนินการอาจเป็นในลักษณะการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้ามาใช้พื้นที่ (user fees) เพื่อนำค่าธรรมเนียมที่ได้รับมาใช้ในการดูแลหรือการให้สัมปทานเอกชนเข้าไปดำเนินการ

3) ลักษณะพื้นที่ท่องเที่ยว (spatial configuration)

ลักษณะทางภูมิศาสตร์และขนาดของพื้นที่นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งมีทั้งเป็นพื้นที่กว้าง เช่น อุทยานแห่งชาติ หรือวนอุทยาน เป็นต้น หากเป็นพื้นที่ลักษณะนี้ อาจมีการจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วน ๆ และมีการกำหนดจุดท่องเที่ยวที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลและจัดการ อย่างไรก็ตามก็ยังมีบางแห่งที่ถูกกำหนดให้เป็นจุดท่องเที่ยวเฉพาะ เช่น ครีมเวลด์ หรือดิสนีย์แลนด์ เป็นต้น

4) ลักษณะความเป็นของแท้ / ดั้งเดิม (authenticity)

“ลักษณะความเป็นของแท้” ยังคงเป็นประเด็นที่เคลือบแคลง กำกวม และมีการโต้แย้งกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในการพิจารณาว่าเป็นของแท้หรือของเลียนแบบ ซึ่งการจำลองขึ้นเกือบเหมือนของจริงนี้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวชมได้สะดวกมากขึ้น แต่การจำลองของเหมือนจริงนี้ ก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษา และการชี้แจงให้เหตุผล หากนักท่องเที่ยวได้รับการชี้แจงเหตุผลดังกล่าวว่ามีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และปกป้องของจริง นักท่องเที่ยวก็จะเห็นว่าการสร้างหรือการลอกเลียนแบบเป็นสิ่งที่ดี

5) ความหายากในโลก / ภูมิภาค / ประเทศ (scarcity: international / regional / national)

เป็นสิ่งพิเศษ / มีเพียงหนึ่งเดียว (unique) $\longleftrightarrow$ เป็นสิ่งที่มีอยู่ทั่วไป (ubiquitous)

ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่เพียงหนึ่งเดียว หรือมีจำนวนน้อย หายาก ไม่ซ้ำกับใครที่ไหน จะสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมได้เป็นอย่างมาก เช่น บึงบอระเพ็ด ซึ่งเป็นบึงน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เหนือสุดแดนสยาม สามเหลี่ยมทองคำ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งพิเศษ / มีเพียงหนึ่งเดียวบางอย่างจะมีความเสี่ยงต่อการสูญสลายหรือถูกทำลายได้ง่ายมากกว่าสิ่งที่มีอยู่ทั่วไป

6) สถานภาพ (status)

สำคัญเป็นอันดับแรก (primary) $\longleftrightarrow$ สำคัญในอันดับรอง (secondary)

ทรัพยากรท่องเที่ยวหลัก นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชม เช่น พระบรมมหาราชวัง แต่ทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอาจจะมีมากกว่าหนึ่งแห่ง เช่น วัดพระธาตุดอยสุเทพ และบ้านแม่วอดอยปุย เป็นต้น ซึ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวต้องเดินทางไปเยี่ยมชมทั้งสองแห่ง ความสามารถในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวของทรัพยากรท่องเที่ยวหลักนับเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้รัฐบาล หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวหลักเป็นอันดับแรก เมื่อเทียบกับกลุ่มทรัพยากรท่องเที่ยวอันดับรอง มักจะเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับถัดไป หลังจากที่ได้เดินทางไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวหลักแล้ว

7) ความสามารถในการรองรับ (carrying capacity)

ความสามารถรองรับได้ในระดับสูง (high) $\longleftrightarrow$ ความสามารถรองรับได้ในระดับต่ำ (low)

ทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทอาจมีความสามารถในการรองรับในแต่ละด้าน และในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกันไป กล่าวคือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวบางประเภทอาจมีความสามารถในการรองรับในแง่ของการบริการด้านการท่องเที่ยวในระดับต่ำ เช่น ไม่มีศูนย์บริการ ข้อมูลข่าวสาร และไม่มีที่นั่ง เป็นต้น แต่ทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านี้อาจมีความสามารถในการรองรับในแง่ของการจัดการ คือ ป้องกันนักท่องเที่ยวมิให้เข้าไปเหยียบย่ำ หรือทำลายทรัพยากรล้ำค่าในบริเวณนั้นได้เป็นอย่างดี โดยมีรั้ว และมีระบบการจำกัดระยะที่เหมาะสม เป็นต้น

8) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง (accessibility)

เข้าถึงโดยสะดวก (accessible) $\longleftrightarrow$ เข้าถึงไม่สะดวก (inaccessible)

ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงทรัพยากรท่องเที่ยวมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการคมนาคมขนส่ง และการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม และประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ณ พื้นที่ สถานที่ หรือจุดท่องเที่ยว เช่น การมีถนนเพียงเส้นเดียวที่ใช้เดินทางไปยังจุดท่องเที่ยวต่างๆ หรือการที่ต้องเข้าแถวรอเพื่อเข้าประกอบกิจกรรมในสวนสนุกแห่งใดแห่งหนึ่งซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวต้องเสียเวลารอนานเกินไป ซึ่งแสดงว่า การเข้าถึงยังไม่สะดวก เป็นต้น

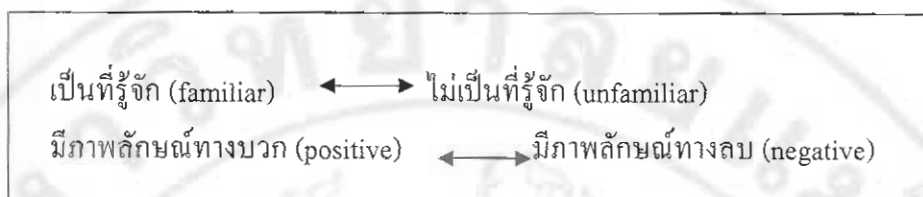
9) ตลาด (market)

เหมาะกับตลาดเฉพาะกลุ่ม (niche) $\longleftrightarrow$ เหมาะกับตลาดทุกกลุ่ม (inclusive)
ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่น (mostly residential) $\longleftrightarrow$ เป็นนักท่องเที่ยวทั้งหมด (all tourists)

ทรัพยากรท่องเที่ยวบางแห่งนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปอาจสนใจเดินทางไปเยี่ยมชมเยือน หรือประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว แต่ทรัพยากรท่องเที่ยวบางแห่งอาจมีนักท่องเที่ยวเพียงบางกลุ่ม

เท่านั้นที่สนใจ นอกจากนี้ ทรัพยากรท่องเที่ยวบางกลุ่มอาจจะเหมาะสมและต้องรสนิยมของคนในท้องถิ่นหรือคนในประเทศเท่านั้น แต่บางกลุ่มอาจจะเหมาะสมและต้องรสนิยมของนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย เช่น อาหารไทย เป็นต้น

10) ภาพลักษณ์ (image)

ภาพลักษณ์ที่นักท่องเที่ยวมีต่อทรัพยากรท่องเที่ยว ล้วนมีผลอย่างมากที่จะทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือก หรือไม่เลือกที่จะบริโภคทรัพยากรท่องเที่ยว นั้น ทั้งนี้รวมถึงภาพลักษณ์ที่นักท่องเที่ยวมีต่อเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้วย ซึ่งอาจจะประเทศ เมือง หรือพื้นที่ก็ได้ ดังนั้น การตรวจสอบภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากเช่นเดียวกัน

องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยวไม่ว่าจะประเภทใดก็ตาม จะต้องสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปเยี่ยมชมเยือน ถ้าหากไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนทรัพยากรนั้น ก็ไม่ถือเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวตามความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยว การที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวไว้อย่างหลากหลาย พอที่จะสรุปได้ว่าองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวควรมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ หรือ 3 A's (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก: 28-29) ดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ (attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนสถานที่นั้น ๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยแต่ละกลุ่มจะสนใจสิ่งดึงดูดใจของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทแตกต่างกันไป เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านความสวยงามของธรรมชาติ ก็ชอบที่จะไปภูเขาหรือหาดทราย หรือนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านศิลปวัฒนธรรม ก็ชอบที่จะไปเที่ยว

ชมวิถีชีวิตของชาวเขา เป็นต้น นอกจากนั้น ภาพลักษณ์และราคาค่าเข้าชมของทรัพยากรท่องเที่ยวก็มีส่วนในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้น

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางขนส่งเข้าถึง (accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างทรัพยากรท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกทรัพยากรท่องเที่ยวหนึ่งที่อยู่บริเวณใกล้เคียง อีกทั้งต้องมีที่จอดรถ หรือสถานีรถไฟ หรือท่าเรือ หรือท่าอากาศยานเพื่อให้ธุรกิจการขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวยังทรัพยากรท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก (amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้นให้ได้รับความสะดวกสบายและประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากอยู่ท่องเที่ยววันขึ้น ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว หมายถึง สรรพสิ่งที่รองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย และปลอดภัย โดยปกติสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเหล่านี้ รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง แล้วถือเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

จึงสรุปได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 3 องค์ประกอบ ดังที่มากล่าวข้างต้น ในขณะเดียวกัน Mill (1990) อ้างใน ชูลิทธิ ชูชาติ (2546: 32) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของทรัพยากรท่องเที่ยวว่าควรจะมีเพิ่มเป็น 4A's โดยเพิ่ม การต้อนรับหรือความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าของพื้นที่ (hospitality) กล่าวคือ การต้อนรับหรือความเป็นมิตรไมตรีที่มีต่อนักท่องเที่ยวของประชาชนแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันออกไป การต้อนรับเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการกลับไปยังสถานที่เดิมอีกครั้ง ความสุข ความประทับใจที่เขาได้รับ เกิดจากการต้อนรับของประชาชนหรือพนักงานบริการในพื้นที่มากกว่าสภาพธรรมชาติของทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับที่ ศรีญา วรากุลวิทย์ (2546: 315) ได้กล่าวว่า ความเป็นมิตรไมตรีของคนไทย เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ คนไทยมีพื้นฐานในการให้บริการมาตั้งแต่อดีต ดังเช่นคำกล่าวที่เป็นแนวปฏิบัติแก่คนไทยสมัยโบราณว่า “ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” ดังนั้น พื้นที่ใดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว เพราะถือว่าเป็นคุณสมบัติพิเศษของคนไทยที่มีน้ำใจเอื้ออาทร และมีเมตตาต่อผู้มาเยือนนั้น เป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีจิตใจให้บริการแก่ผู้อื่น

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว

พื้นที่ใดที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย พื้นที่นั้นย่อมมีศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไป ทรัพยากรท่องเที่ยวบางแห่งอาจมีศักยภาพสูง ในขณะที่ทรัพยากรท่องเที่ยวบางแห่งมีศักยภาพต่ำ เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการจึงไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ จึงต้องมีการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยมีขั้นตอนการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว 2 ขั้นตอน คือ การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ และการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ หมายถึง หลักเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว ได้อาศัยหลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก: 30-32) ดังต่อไปนี้

1. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ
 - 1.1) ที่ตั้งของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงทำเลที่ตั้ง และสภาพแวดล้อมว่ามีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด และชุมชนท้องถิ่นมีความพึงพอใจและยอมรับการเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด
 - 1.2) การเข้าถึงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงความใกล้-ไกล จากตัวเมือง ความสะดวกสบาย และความปลอดภัยในการเข้าเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น

2. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ
 - 2.1) คุณค่าทางเอกลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น
 - 2.2) คุณค่าทางความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึง ความสมบูรณ์ และความเป็นสภาพดั้งเดิมของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น
 - 2.3) คุณค่าทางสังคมของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงลักษณะเด่นเฉพาะทางสังคมที่ได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น

2.4) คุณค่าทางวิชาการและการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงลักษณะเด่นทางวิชาการและการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว

2.5) คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงลักษณะเด่นเฉพาะทางด้านสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว

3. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

3.1) ความมีชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการรู้จักอย่างกว้างขวางของนักท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

3.2) ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวชมทรัพยากรท่องเที่ยว

3.3) ภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความนึกคิดและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

4. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการคือ

4.1) การให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงข้อมูลและวิธีการให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

4.2) การป้องกันอุบัติเหตุขณะเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการการป้องกันความปลอดภัยในขณะที่เยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว

4.3) การป้องกันการโกงราคาค่าบริการของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการการป้องกันการโกงราคาจากการให้บริการของทรัพยากรท่องเที่ยว

4.4) การดูแลความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงจำนวนเจ้าหน้าที่ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

5. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

5.1) การป้องกันพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการแบ่งเขตพื้นที่ตามลักษณะความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว

5.2) การควบคุมการเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการการควบคุมนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

5.3) มาตรการทางกฎหมายในการดูแลพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการลงโทษทางกฎหมายต่อผู้ฝ่าฝืนการควบคุมในพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม หมายถึง หลักเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านขีดความสามารถในการรองรับด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการในทรัพยากรท่องเที่ยว ได้อาศัยหลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 42-45) ดังต่อไปนี้

1. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1.1) พื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงขนาดของพื้นที่ที่จะรองรับนักท่องเที่ยวของทรัพยากรท่องเที่ยว

1.2) การวางแผนการใช้พื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการวางแผนการใช้พื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีการกระจายออกไป ไม่ให้รวมตัวอยู่ในบางตำแหน่งมากเกินไป

1.3) ความเปราะบางของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการแบ่งเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยวตามความเปราะบาง

1.4) สิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว

2. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

2.1) การจัดการคุณภาพอากาศของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการในการจัดการคุณภาพอากาศของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2) การจัดการคุณภาพเสียงของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการในการจัดการคุณภาพเสียงของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3) การจัดการคุณภาพน้ำของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการในการจัดการคุณภาพน้ำของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4) การจัดการขยะมูลฝอยของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

3.1) การมีส่วนร่วมด้านรายได้ และผลประโยชน์ของชุมชนในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงรายได้ และผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินในทางเศรษฐกิจที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว

3.2) การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการของชุมชนในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนา และบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว

3.3) การช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน โดยพิจารณาถึงความสามารถในการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว

4. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

4.1) ความคุ้มค่าของการเที่ยวชมในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงความสุขและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากการเที่ยวชมทรัพยากรท่องเที่ยว

4.2) การจัดเก็บรายได้ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงประเภทและวิธีการจัดเก็บรายได้ของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3) การเลี้ยงตัวเองได้ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงรายได้ที่จัดเก็บมีมากกว่ารายจ่ายในการดำเนินงานของทรัพยากรท่องเที่ยว

5. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ

5.1) การบริหารจัดการด้านการใช้ทรัพยากรของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการในการใช้ทรัพยากรและพลังงานของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2) การบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการมีมาตรการในการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกในทรัพยากรท่องเที่ยว นั้น ตามความจำเป็นและอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3) การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการมีมาตรการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยว นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

5.4) การบริหารจัดการด้านบุคลากร และงบประมาณของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการมีมาตรการในการบริหารบุคลากรและงบประมาณของทรัพยากรท่องเที่ยว นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

5.5) การบริหารจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการมีมาตรการเผยแพร่ข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว นั้น และการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว

การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว

การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ที่ดีขึ้นเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม ในขณะเดียวกันก็ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่กันไป โดยใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนานที่สุด และก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวตามหลักวิชานั้น มิใช่เพียงการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีสภาพดีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งขั้นตอนการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ 7 ขั้นตอนตามที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก: 58-61) ได้ระบุไว้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว (zoning) เป็นการแบ่งพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทออกเป็นเขตต่างๆ ตามความสำคัญของระบบนิเวศและกิจกรรมที่ยอมรับได้ เพื่อควบคุมกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ ยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดการและสร้างความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่จะเข้าไปดำเนินงานในแต่ละเขตพื้นที่ด้วย ซึ่งการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละแห่งย่อมแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะทางชีวภาพ

ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน เพื่อช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ซึ่งการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวสามารถจัดแบ่งได้เป็น 8 เขตพื้นที่ ดังที่ บุญเลิศ จิตต์จันทนา (2542: 83-85) ได้อธิบายเพิ่มเติมดังนี้

1.1) เขตพื้นที่บริการข้อมูลการท่องเที่ยว (tourist information zone) เป็นเขตพื้นที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ตั้งแต่ก่อนเข้าไปท่องเที่ยว ในขณะกำลังท่องเที่ยว และหลังจากการท่องเที่ยว โดยมีเอกสารสิ่งพิมพ์ แผนที่ คู่มือ โสตทัศนศึกษา และนิทรรศการประกอบ มักเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้ทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้าไปแวะเยี่ยมชมก่อนเพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.2) เขตพื้นที่บริการธุรกิจท่องเที่ยว (tourist business zone) เป็นเขตพื้นที่ให้บริการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือน เช่น การให้บริการด้านที่พักแรม การให้บริการด้านอาหารเครื่องดื่ม การให้บริการด้านมัคคุเทศก์ การให้บริการด้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก การให้บริการด้านการสื่อสาร เป็นต้น มักเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้เขตพื้นที่นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว อันจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาใช้บริการได้อย่างสะดวก โดยเป็นพื้นที่ที่ไม่มีจุดเด่นทางธรรมชาติที่ต้องรักษาไว้

1.3) เขตพื้นที่นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว (tourist recreation zone) เป็นเขตพื้นที่ที่มีจุดเด่นของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นตั้งอยู่ หรือมีกิจกรรมท่องเที่ยวตั้งอยู่ เพื่อให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสความงาม และคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และศึกษาหาความรู้จากแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นเขตพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด

1.4) เขตพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (natural environment zone) เป็นเขตพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ มีความคงทนพอสมควร เหมาะสำหรับการศึกษาระบบนิเวศ หรือทำกิจกรรมนันทนาการบางชนิด เช่น การเดินป่า การส่องสัตว์ การตั้งแคมป์ เป็นต้น โดยจะสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะที่จำเป็นและไม่ทำลายทรัพยากรท่องเที่ยว

1.5) เขตพื้นที่ประวัติศาสตร์ (historical zone) เป็นเขตพื้นที่ที่มีหลักฐานสำคัญทางด้านมนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือชาติศึกษาคำบรรพ์ เหมาะสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์ และโบราณคดีของมนุษยชาติ

1.6) เขตพื้นที่หวงห้าม (restricted zone) เป็นเขตพื้นที่ที่ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์ไว้เพื่อความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว หรืออาจเป็นพื้นที่ที่มีอันตรายสำหรับนักท่องเที่ยว หรือเป็นพื้นที่ที่ไม่ต้องการเปิดเผยให้

นักท่องเที่ยวเห็น เช่น เขตพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตพื้นที่อนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร เขตพื้นที่สงวนเขตที่พิทักษ์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น จึงเป็นเขตพื้นที่ที่ห้ามนักท่องเที่ยวเข้าไปโดยเด็ดขาด

1.7) เขตพื้นที่กิจกรรมพิเศษ (special use zone) เป็นเขตพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเพื่อประกอบกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมในหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยว นั่นมักเป็นกิจกรรมที่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการจัดแบ่งพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว นั้น และอยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของแหล่งท่องเที่ยว แต่มีความจำเป็นต้องดำเนินการด้วยเหตุผลอื่น ๆ เช่น เพื่อความมั่นคงโดยติดตั้งสถานีเรดาห์ไว้ หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตร โดยสร้างอ่างเก็บน้ำ หรือเพื่อความเจริญของท้องถิ่นโดยตั้งเสาไฟฟ้าแรงสูง เป็นต้น

1.8) เขตพื้นที่กันชนหรือป้องกัน (buffer zone) เป็นเขตพื้นที่โดยรอบของแหล่งท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องกันไว้ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรท่องเที่ยวของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในละแวกนั้น มักใช้ถนนหรือคูคลองที่อยู่ใกล้เป็นแนวกันชน หรืออาจก่อสร้างรั้วล้อมเป็นแนวกันชนก็ได้ ซึ่งพื้นที่กันชนจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพที่เห็นเด่นชัดของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นั้น

2. ขั้นตอนการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในแต่ละเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการสร้างเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแต่ละเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงพื้นที่ให้ใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น รวมทั้งรักษาสภาพแวดล้อมให้ดี เช่น การตกแต่งเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในแต่ละเขตพื้นที่ กำหนดขนาดของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้เหมาะสมในแต่ละเขตพื้นที่ กำหนดสิ่งปลูกสร้างให้เหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมในแต่ละเขตพื้นที่ กำหนดระบบป้องกันและกำจัดมลพิษที่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งแต่ละเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวต้องการสิ่งก่อสร้างในการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เป็นต้นว่า ในเขตพื้นที่บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวอาจต้องการก่อสร้างอาคารศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งก่อสร้างลานจอดรถและทางเดินเท้า สำหรับในเขตพื้นที่บริการธุรกิจท่องเที่ยว นั้น เป็นเขตที่สามารถพัฒนาสิ่งก่อสร้างที่จะอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวได้ค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นบริเวณที่ไม่มีจุดเด่นทางธรรมชาติที่ต้องรักษาไว้ อาจก่อสร้างที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ส่วนเขตพื้นที่นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว นั้นสามารถพัฒนาสิ่งก่อสร้างอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวได้อย่างจำกัด อีกทั้งต้องมีมาตรการลดผลกระทบต่องิเลสของทรัพยากรท่องเที่ยวให้เหลือน้อยที่สุด อาจก่อสร้างที่พักผ่อนชมทิวทัศน์ ห้องสุขา และควรมีภาชนะรองรับขยะให้เพียงพอ และอีกเขตคือ พื้นที่หวงห้ามนั้น ไม่ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการ

ท่องเที่ยวเลย ถ้าหากจำเป็นก็ให้มีน้อยที่สุด เพื่อมิให้เกิดการรบกวน หรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว

3. ขั้นการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมแบบยั่งยืนเสริมในทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการสร้างเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความเพลิดเพลินมากขึ้น พร้อมทั้งมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มกิจกรรมโดยไม่สร้างผลกระทบด้านลบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ถ่ายรูป พายเรือ ล่องแพ ปีนเขา ขี่จักรยาน ฝึกสมาธิหรือสันทนาธรรม เป็นต้น

4. ขั้นการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการประเมินขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) ของนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยวว่าจะรองรับนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดเท่าไร อันจะนำมากำหนดปริมาณ การควบคุม และมาตรการจำกัดนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับเขตพื้นที่นั้นๆ เพื่อป้องกันปัญหาความแออัด ขยะมูลฝอยตกค้าง เสี่ยงรบกวน การทำลายทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องกำกับดูแลให้เป็นไปตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่อย่างเคร่งครัด ไม่ควรผิดหลักการประเมินที่กำหนดไว้ ซึ่งขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวสามารถแยกพิจารณาได้ 5 ด้านคือ

4.1) ขีดความสามารถในการรองรับด้านเศรษฐกิจ (economic carrying capacity) เป็นระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนสูงสุดภายใต้ข้อจำกัด โดยไม่กระทบต่อการลงทุนและการดำรงชีพของประชากร

4.2) ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ (physical carrying capacity) เป็นระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว รวมถึงระดับความอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นด้วย

4.3) ขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคม (social carrying capacity) เป็นระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำให้ความสนุกสนานและความประทับใจของนักท่องเที่ยวจางหายไป ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อประชาชนท้องถิ่นด้วย

4.4) ขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม (environmental carrying capacity) เป็นระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นด้อยค่าลง

4.5) จิตความสามารถในการรองรับด้านความรู้สึกรับ (perceptual carrying capacity) เป็นระดับปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำให้ความเป็นส่วนตัวและความน่าเที่ยวของนักท่องเที่ยวขาดหายไปหรือลดน้อยลง

จิตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามชนิดหรือประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมท่องเที่ยว ช่วงเวลาท่องเที่ยว การยอมรับของประชาชนท้องถิ่น พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนถึงความสามารถในการจัดการ ควบคุม และป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นด้วย

5. ขั้นการให้การศึกษาถึงผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยวต่างๆ เป็นการให้การศึกษาถึงความเข้าใจในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของตนเอง และธุรกิจของตนเองที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่พนักงานของตนเอง และปลูกจิตสำนึกให้พวกเขาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยวด้วย

6. ขั้นการจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการรู้ เป็นการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น แนะนำประวัติทรัพยากรท่องเที่ยว แนะนำเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว แนะนำจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แนะนำกิจกรรมท่องเที่ยว แนะนำบริการที่มีให้ แนะนำวิธีการศึกษาเรียนรู้ และแนะนำการปฏิบัติตนในทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นต้น อาจจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว โดยมีการฉายสไลด์หรือวิดีโอให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว หรือมีการแจกแผ่นพับเกี่ยวกับการให้ความรู้ในทรัพยากรท่องเที่ยวก็ได้ นอกจากนี้ ควรจัดทำสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวที่เป็นเครื่องมือให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และต้องทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวให้กว้างขวาง หากสามารถจัดทำเป็นคู่มือแจกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเยือนได้ ก็จะเป็นประโยชน์มาก

7. ขั้นการจัดหางบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้เพียงพอ เป็นการจัดหาคน เงิน วัสดุ มาพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องจัดหางบประมาณให้เพียงพอ หรืออาจเก็บค่าเข้าชมทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้มาพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านความสะอาด ความสะดวก ความสบาย และความปลอดภัย

ขอบเขต โครงสร้าง และการบริหารจัดการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Chiang Mai Night Safari)

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Chiang Mai Night Safari: CMNS) จัดสร้างขึ้นเพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างรายได้ของประเทศ โดยเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และพักอยู่นานขึ้น พร้อมกับยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานโลกในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ (Nature Center) ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่า และการเข้าถึงทรัพยากรสัตว์ป่าแก่เด็ก นักเรียน เยาวชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักต่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าในธรรมชาติ รวมทั้งทำให้ท้องถิ่นมีรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยว และธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นการสร้างโอกาสในการจ้างงานให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี บริหารงานโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองหลักของภาคเหนือ มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคอินโดจีน และประเทศจีนตอนล่าง ทั้งทางด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวสูง เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาสินค้าและบริการ จังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะกลางวัน สำหรับในช่วงกลางคืน ยังไม่มีรูปแบบที่หลากหลายเพียงพอ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาในตอนกลางคืนเป็นประโยชน์ในด้านการนันทนาการ การบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่าควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงยาวนานขึ้น เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการท่องเที่ยวในช่วงกลางคืน เพื่อที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก (world class destination) และคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมความเป็นไทยแบบล้านนา (The nature center of Chiang Mai world)

พื้นที่ดำเนินการ

1. ที่ตั้งและขนาด

ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ในบริเวณตำบลแม่เหียะ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา พื้นที่ส่วนใหญ่เคยเป็นพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ ของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

2. ลักษณะของพื้นที่

สภาพพื้นที่ทั่วไปประมาณร้อยละ 60 เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบ มีสภาพเป็นป่าเต็งรังที่ผ่านการทำไม้แล้ว (Secondary Forest) และบางส่วนเป็นที่ลาดเชิงเขา และมีอ่างเก็บน้ำขนาดประมาณ 62 ไร่ พื้นที่รอบโครงการด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และด้านทิศตะวันออกเป็นที่ตั้งศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ และวัดดอยแก้ว

3. การเข้าถึงพื้นที่

ที่ตั้งโครงการมีระยะห่างจากใจกลางเมืองเชียงใหม่ประมาณ 10 กิโลเมตร สามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยรถยนต์ 3 เส้นทาง คือ ถนนเลียบคลองชลประทาน (แม่แตง-หางดง) ถนนเชียงใหม่-ฮอด และถนนเชียงใหม่-สะเมิง

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของเชียงใหม่ในทหาฟารี

1. เพื่อจัดตั้งให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ และภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก
2. เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่และเพิ่มทางเลือกให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อยกระดับสินค้าและบริการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
4. เพื่อก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ในจังหวัดเชียงใหม่และภูมิภาค
5. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หลักการดำเนินการของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

- เพื่อการท่องเที่ยว (Tourism)
- เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation)
- เพื่อการบันเทิง (Entertainment)
- เพื่อการศึกษา (Education)
- เพื่อการอนุรักษ์ (Conservation)

จุดเด่นของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

1. สวยที่สุดในโลก
2. ขนาดใหญ่ที่สุดในโลก
3. ทันสมัยที่สุดในโลก
4. เป็นธรรมชาติที่สุดในโลก

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีที่จัดขึ้นนี้ ได้มุ่งเน้นการให้บริการในตอนเย็นจนถึงกลางคืน เป็นแห่งแรกในประเทศไทย และเป็นแห่งที่สามของโลก ต่อจากประเทศสิงคโปร์ และ จีน ซึ่งมีขนาดเป็น 2 เท่าของไนท์ซาฟารีสิงคโปร์ มุ่งสู่ระดับความเป็นเลิศของโลก และเป็นการยกระดับการท่องเที่ยวของประเทศไทย ประกอบด้วยพื้นที่ใหญ่ ๆ 3 โซน ได้แก่

1. โซน Savanna เป็นบรรยากาศทุ่งหญ้าแบบ Thai Savanna, African Savanna และ Australia Savanna เป็นส่วนแสดงสัตว์กินพืช สัตว์กึ่ง อาณาจักรดินแดนแห่งกว้างมากมาย หลายสายพันธุ์ อาณาจักรสัตว์ป่าแอฟริกาหายากที่มีถิ่นอาศัยในแถบทุ่งหญ้าชาวันนา ประมาณ 320 ตัว อาทิ ช้าง ยีราฟ ม้าลาย นกกระจอกเทศ ละมั่ง กะทิ้ง เสี่ยงผา กวางผา แรดขาว จามรี โดยมีรถลาก พร้อมผู้บรรยายในรถนำชมเป็นระยะทาง 2,432 เมตร

2. โซน Predator Prowl เป็นส่วนแสดงสัตว์กินเนื้อหรือสัตว์ล่าเหยื่อ หลากหลาย ชนิดประมาณ 200 ตัว อาทิ สิงโต เสือโคร่ง เสือโคร่งขาว หมีควาย หมาป่าแคนาเดียน ไฮยีนา จระเข้ สุนัขจิ้งจอก เป็นต้น โดยมีรถลาก พร้อมผู้บรรยายในรถนำชมเป็นระยะทาง 2,136 เมตร

3. โซน Jaguar Trail เป็นส่วนแสดงสัตว์ขนาดเล็ก อยู่บริเวณรอบ ๆ Swan Lake มีระยะทาง 1,200 เมตร ตลอดเส้นทางจะพบกับสัตว์ป่ามากกว่า 400 ตัว อาทิเช่น ลิงกระรอก แมวป่า เสือจากัวร์ เสือดำ หมีขอ อีปโปเคระ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสวนดอกไม้สวยงาม ซึ่งจะทำให้ผู้เข้า

ชมมีความเข้าใจความหมายของคำว่า Zoological Park (ส่วนที่มีสัตว์เป็นองค์ประกอบ) ดียิ่งขึ้น มากกว่าคำว่า Zoo (สวนสัตว์) ที่เน้นสัตว์เป็นสำคัญ โดย Zoological Park จะทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกเหมือนเดินเข้าไปชมสวนที่มีทั้งไม้ป่า ไม้ดอก และการจัดภูมิทัศน์ที่ดี อันเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ความรู้และความเพลิดเพลินได้เป็นอย่างดี

ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ยังมีอาคารลานนาวิลเลจ (Lanna Village) ซึ่งเป็นการนำศิลปะของสถาปัตยกรรมแบบล้านนาและแอฟริกามาประยุกต์ผสมผสานกัน และภายในอาคารลานนาวิลเลจยังเป็นศูนย์รวมบริการอันทันสมัยต่างๆ ประกอบไปด้วย อาคารทางเข้าชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายสินค้าพื้นเมือง ลานอเนกประสงค์ มุมถ่ายรูปกับสัตว์ และศูนย์อาหาร นอกจากนี้ ทางด้านข้างอาคารลานนาวิลเลจยังมีลานน้ำพุดนตรี ซึ่งเป็นแห่งแรกของประเทศไทยด้วย (เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี, 2549ก)

บ้านพักเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (Chiangmai Night Safari & Resort)

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้มีการให้บริการบ้านพักที่จะทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสธรรมชาติ แ่วเสียงสัตว์ป่า กับความสวยงามใต้ความสมบูรณ์แบบซาฟารีรีสอร์ทอย่างที่ต้องการกับบ้านพักประเภทต่าง ๆ ดังนี้ (เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีแอนด์รีสอร์ท, ม.ป.ป.: ไม่ปรากฏหน้า)

1) บ้านคุ้มพญา

- ที่พักขนาดใหญ่ 3 ห้องนอน 2 ห้องน้ำ 1 ห้องครัว 1 ห้องอเนกประสงค์
- จำนวนผู้เข้าพัก 6 คน
- อัตราค่าบริการ 6,000 บาท

2) บ้านไกรสรศึกษา 1, 2, 3

- ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- จำนวนผู้เข้าพัก 2 คน
- อัตราค่าบริการ 2,500 บาท

3) บ้านพฤกษาสวรรค์ 1, 2, 3, 4

- ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- จำนวนผู้เข้าพัก 2 คน
- อัตราค่าบริการ 2,500 บาท

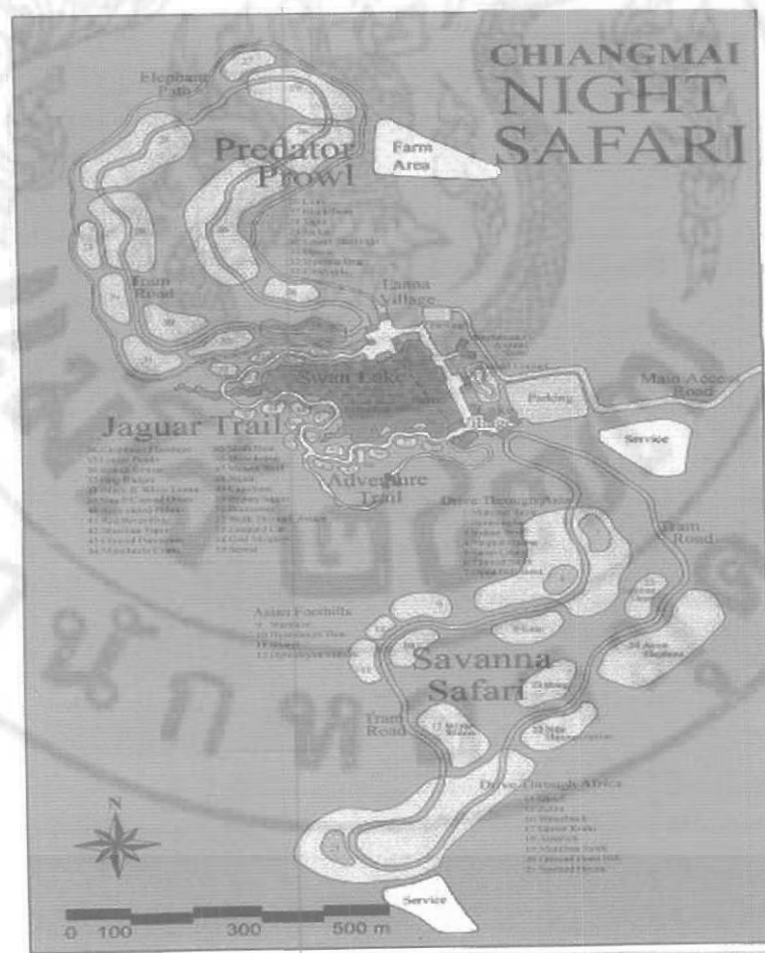
4) บ้านชาฟารีคอย 1, 2, 3, 4

- ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- จำนวนผู้เข้าพัก 2 คน
- อัตราค่าบริการ 2,500 บาท

5) พิรุณพนา 1 - 8

- ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- จำนวนผู้เข้าพัก 2 คน
- อัตราค่าบริการ 2,500 บาท

6) เต็นท์ที่พัก สำหรับผู้รักธรรมชาติ 1 เต็นท์พักได้ 8 คน พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน

ภาพ 2 แสดงแผนที่โครงการเชิงใหม่ไนท์ซาฟารี

ที่มา : เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (2549ข)

การบริหารงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการและบริหารงานโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งเป็นบริษัทที่รัฐบาลถือหุ้น 100% เพื่อให้คล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน ถึงแม้ว่าเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะเป็นของรัฐบาล และเป็นองค์กรที่มีได้มุ่งกำไรเป็นสำคัญ แต่อย่างน้อยที่สุดก็ต้องพึ่งตนเองได้ หรืออาจจะคืนกำไรให้รัฐด้วยก็ได้ หากการดำเนินการได้กำไร เรื่องนี้การบริหารโครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงบริหารแบบธุรกิจที่มีความคล่องตัวจัดปัญหาการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่ความเสียหายในขบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติงาน การบริหารของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะต้องเป็นไปในรูปแบบธรรมาภิบาล โปร่งใส และตรวจสอบได้ บุคลากรของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะต้องทุ่มเทให้กับองค์กร มีวินัย ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีทำงานทั้งกลางวันและกลางคืนระหว่างเวลา 08.30-24.00 น. ดังนั้น บุคลากรจึงต้องมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อให้การประกอบการในขั้น World Class จะต้องปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณภาพควบคู่ไปกับการประหยัดและมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

โครงสร้างของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีประกอบด้วย 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายธุรกิจการตลาดและประชาสัมพันธ์ ฝ่ายจัดการสัตว์ และฝ่ายปฏิบัติการ มีตำแหน่งนักบริหาร 4 ระดับ ได้แก่ ผู้อำนวยการพื้นที่พิเศษ รองผู้อำนวยการพื้นที่พิเศษ ผู้อำนวยการฝ่ายและรองผู้อำนวยการฝ่าย นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งนักกฎหมายและผู้ตรวจสอบภายใน

ตำแหน่งที่ปฏิบัติงานภายในกลุ่มและกิจกรรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ระดับสูง เจ้าหน้าที่ระดับกลาง เจ้าหน้าที่ระดับต้น และอื่น ๆ ที่รองลงไป (โครงสร้างการบริหารงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี, ม.ป.ป.: ไม่ปรากฏหน้า)

โครงสร้างสำนักงานพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชียงใหม่ในท่าซาฟารี

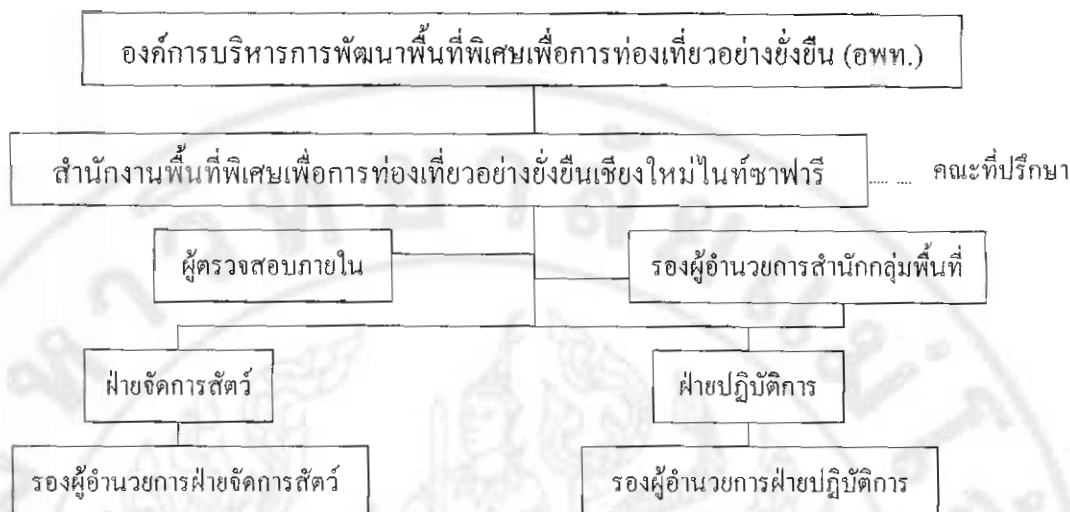
- กลุ่มอำนาจการ

- กิจกรรมธุรการและกิจกรรมกลุ่ม
- กิจกรรมพัสดุ
- กลุ่มการเงินและบัญชี
- กิจกรรมบัญชี
- กิจกรรมการเงิน
- กลุ่มกฎหมาย
- กลุ่มสารสนเทศ
- กลุ่มสรรหาบุคลากรและฝึกอบรม
- กิจกรรมสรรหาบุคลากร
- กิจกรรมฝึกอบรม
- กลุ่มรักษาความปลอดภัย ความสะอาด และจราจร

- กลุ่มประชาสัมพันธ์

- กิจกรรมสื่อและประสานกลุ่มเกี่ยวกับสื่อในประเทศ และต่างประเทศ
- กิจกรรมผลิตสื่อและผู้ร่วมค้าย่อย
- กิจกรรมศิลปกรรม
- กิจกรรมประสานความร่วมมือประชาชน และลูกค้าสัมพันธ์
- กลุ่มการตลาด
- กิจกรรมธุรกิจและการตลาดต่างประเทศ ส่วน และแปล
- กิจกรรมธุรกิจและการตลาดในประเทศ
- สิทธิ และผลประโยชน์
- เอกชน ราชการ และสถาบันการศึกษา
- กิจกรรมส่งเสริมและร่วมมือกับผู้ค้าย่อย
- ส่งเสริมและกิจกรรมในพื้นที่โครงการ
- ร่วมมือกับบริษัทที่ปรึกษา

โครงสร้างสำนักงานพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชียงใหม่ในท้าวารี (ต่อ)

- กลุ่มสวัสดิการสัตว์
- กิจกรรมเลี้ยงสัตว์
- กิจกรรมโภชนาการ
- กิจกรรมนิเวศ/สิ่งแวดล้อมสัตว์
- กลุ่มจัดหาสัตว์
- กลุ่มสัตว์แพทย์
- กลุ่มแสดงสัตว์

- กลุ่มการค้าภายในโครงการ
- กิจกรรม OTOP
- กิจกรรมภัตตาคารต่างๆ
- กิจกรรม Gift Shop
- กลุ่มการขายบัตรเข้าชมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชม
- กิจกรรมขายบัตรเข้าชม
- กิจกรรมอำนวยความสะดวกสถานีรถลาก
- บริการจัดนั่งรถลาก
- ต้อนรับในรถลาก
- กลุ่มก่อสร้างและซ่อมบำรุง
- กิจกรรมโยธา
- กิจกรรมไฟฟ้า แสงเสียง โทรศัพท์ และเครื่องมือสื่อสาร
- กิจกรรมเครื่องกล
- กิจกรรมน้ำและจัดการน้ำเสีย
- กลุ่มภูมิทัศน์
- กิจกรรมออกแบบและจัดสวน
- กิจกรรมขยายพันธุ์พืชและปศุสัตว์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประเทศไทยมีทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ มีระบบนิเวศที่หลากหลาย ทรัพยากรท่องเที่ยวศิลปกรรมที่มีความงดงาม และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน และทรัพยากรท่องเที่ยวโบราณสถานที่แสดงถึงความรู้เรื่องในอดีต ทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านี้ถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่หารายได้ให้กับประเทศ เช่นเดี๋ยวกัน ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมเยือนสถานที่ต่าง ๆ การจัดแบ่งประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยทั่วไปสามารถแยกประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ และ 3) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม นอกจากนี้ยังสามารถจำแนกประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การจำแนกตามลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยว และการจำแนกตามพื้นที่และลักษณะของทรัพยากร อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรท่องเที่ยวดังกล่าวจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 4 ประการ คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ มีเส้นทางขนส่งเข้าถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวก และความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าของพื้นที่ ตลอดจนการนำทรัพยากรท่องเที่ยวออกให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอาจไม่มีแรงดึงดูดใจได้เพียงพอ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและกิจกรรม จัดว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มั่นคงและยั่งยืน รวมทั้งได้รับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยว ตลอดจนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกที่จะท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มิใช่เพื่อพบกับความแปลกใหม่หรือความสวยงามของสถานที่เท่านั้น แต่คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม ราคา ความปลอดภัย ความสะอาด รวมไปถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ต่างล้วนเป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกเดินทางไปท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีฐานะเป็นเมืองหลักของภาคเหนือ มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคอินโดจีนตอนล่าง มีความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวสูง และเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาสินค้าและบริการ ประกอบกับจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะกลางวัน สำหรับในช่วงกลางคืนยังไม่มีรูปแบบที่หลากหลายเพียงพอกับความ ต้องการของนักท่องเที่ยว เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงเป็นทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวในช่วง

กลางคืนที่จะสามารถพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก (world class destination) และคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมความเป็นไทยแบบล้านนา ซึ่งดำเนินการและบริหารงาน โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ตำบลแม่เหียะ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง และตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา ห่างจากตัวเมืองประมาณ 10 กิโลเมตร ภายในพื้นที่บริการจะเป็นหมู่บ้านล้านนา ซึ่งประกอบด้วย ร้านขายของที่ระลึก มุมถ่ายรูปกับสัตว์ ลานอเนกประสงค์ ศูนย์อาหาร และเป็นสถานีรับ-ส่งนักท่องเที่ยวไปยังส่วนแสดงสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย 1) Jaguar Trail เป็นเส้นทางเดินชมสัตว์ป่าขนาดเล็ก เช่น แมวดาว อีปโปเกระ หมูน้ำ และนกฟลามิงโก เป็นต้น 2) Predator Prowl เป็นการนั่งรถชมสัตว์ดุร้ายอย่างใกล้ชิด เช่น สิงโต เสือ หมีควาย ไฮยีนา และจระเข้ เป็นต้น และ 3) Savanna Safari เป็นบรรยากาศแบบทุ่งหญ้า savanna แอฟริกา นั่งรถชมสัตว์ประเภทที่ไม่มีอันตรายมากนัก อาทิเช่น ชีราฟ ม้าลาย ช้าง นกกระจอกเทศ กวางผา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม แล้วเกิดความพึงพอใจและได้รับประสบการณ์ที่ดีกลับไปนั้น ต้องพิจารณาถึงศักยภาพของพื้นที่ว่ามีความสำคัญสามารถที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากน้อยเพียงใด โดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ที่จะต้องมีความสมบูรณ์ กิจกรรมมีความหลากหลายและเหมาะสม ปลอดภัย สะดวกสบาย การเข้าถึง และมาตรการในการอนุรักษ์ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อเป็นการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ โดยมีขั้นตอนการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว 2 ขั้นตอน คือ 1) หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว และ 2) หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการในทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาให้เหมาะสมกับพื้นที่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ภาพ 3 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ได้กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ตำบลหนองควาย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเหตุผลที่เลือกเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อทำการวิจัยดังนี้

1. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้ดำเนินการและบริหารงานโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยที่สามารถจะพัฒนาให้เป็นแหล่งนันทนาการอย่างยั่งยืนได้

2. จังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเฉพาะช่วงกลางวัน สำหรับกลางคืนยังไม่มีรูปแบบที่หลากหลายเพียงพอ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจึงเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาในตอนกลางคืน จึงเป็นทางเลือกใหม่ของการนันทนาการในช่วงเวลากลางคืนที่สามารถจะพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของโลก (world class destination)

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรที่ศึกษาและเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. เจ้าหน้าที่ระดับต้นของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 20 คน (โดยเก็บข้อมูลทั้งหมด)

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหมด มาก-น้อยเท่าไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เปิดโอกาสให้ประชากรทุกหน่วยได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นตัวแทน (non – probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

- 1) กำหนดระยะเวลาการเก็บข้อมูลในเดือนมกราคม พ.ศ. 2550
- 2) ในหนึ่งเดือนได้สุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล จำนวน 7 วัน (วันอาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ และเสาร์) ให้มีตัวแทนจากแต่ละวันให้ครบทั้ง 7 วัน
- 3) แต่ละวันผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 20.00 น. ถึง 22.00 น. โดยเก็บข้อมูลชั่วโมงละ 6 คน รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลวันละ 12 คน
- 4) ในจำนวน 12 คนของแต่ละวัน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ท่องเที่ยวครบทั้ง 3 โซนภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ซึ่งมีลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกันจากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย โดยใช้เกณฑ์ เพศ อายุ ภาษาที่ใช้ พฤติกรรมที่แสดงออกอันบ่งบอกถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อให้ได้ผู้แทนที่ครอบคลุมประชากรทั้งหมด
- 5) จากวิธีการและขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่ระบุนำข้างต้นทำให้มีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 80 คน

3. หัวหน้าครัวเรือนของราษฎรในพื้นที่ หมู่ที่ 1 บ้านดองกาย และหมู่ที่ 12 บ้านดองกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวอยู่ติดกับเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และมีศักยภาพสูงในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญด้านกายภาพ และข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ซึ่งหน่วยในการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 88 ครัวเรือน โดยเป็นกลุ่มตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมดจาก 747 ครัวเรือน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) โดยแยกจำนวนครัวเรือนออกเป็นหมู่บ้านต่าง ๆ (รายละเอียดดังนี้)

จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านของพื้นที่เป้าหมาย

หมู่ที่ 1 บ้านดองกาย	411	ครัวเรือน
หมู่ที่ 12 บ้านดองกายเหนือ	336	ครัวเรือน

เนื่องจากจำนวนประชากรดังกล่าวมีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงหาขนาดของตัวอย่างจากตัวแทนหมู่บ้าน โดยใช้สูตรของ Yamane (1970) อ้างใน ยุทธ ไทยวรรณ (2546: 105) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณหาตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดโดยใช้สูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดจะทำให้มีระดับนัยสำคัญเป็น (0.10)

ขั้นที่ 2 เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือนไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีสูตรการคำนวณตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละหมู่บ้านโดยใช้สูตรของ Nagtalon (1983) อังโน นำชัย ทนุผล (2532: 134) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 N_i = จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน
 n_i = จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่ 1 บ้านตองกาย	48	ครัวเรือน
หมู่ที่ 12 บ้านตองกายเหนือ	40	ครัวเรือน

ขั้นที่ 3 เมื่อคำนวณตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านแล้ว ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก โดยการจัดทำบัญชีรายชื่อตามเลขที่บ้าน แยกแต่ละหมู่บ้านแล้วจับฉลากขึ้นมาจนครบตามจำนวนที่ต้องการ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนจนครบตามจำนวนครัวเรือนที่ได้สุ่มไว้

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาและวิธีการวัดตัวแปรไว้ดังต่อไปนี้

สัถยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ หมายถึง หลักเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว สำหรับวิธีการประเมินสัถยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่เพื่อจัดอันดับความสำคัญในครั้งนี้ ได้อาศัยหลักเกณฑ์การประเมินสัถยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญของ บุญเลิศ จิตต์วัฒนา (2548ก: 30-32, 38-39, 42) ดังต่อไปนี้

1. การประเมินสัถยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ
 - 1.1) ที่ตั้งของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อมว่ามีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด และชุมชนท้องถิ่นมีความพึงพอใจและยอมรับการเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด
 - 1.2) การเข้าถึงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงความใกล้-ไกลจากตัวเมือง ความสะดวกสบาย และความปลอดภัยในการเข้าเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว
2. การประเมินสัถยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ
 - 2.1) คุณค่าทางเอกลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงความ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว
 - 2.2) คุณค่าทางความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงความสมบูรณ์ และความเป็นสภาพดั้งเดิมของทรัพยากรท่องเที่ยว
 - 2.3) คุณค่าทางสังคมของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงลักษณะเด่นเฉพาะทางสังคมที่ได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว
 - 2.4) คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงลักษณะเด่นทางวิทยาการ และการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว
 - 2.5) คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงลักษณะเด่นเฉพาะทางด้านสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว

3. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

3.1) ความมีชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงการรู้จักอย่างกว้างขวางของนักท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

3.2) ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวชมทรัพยากรท่องเที่ยว

3.3) ภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงความนึกคิดและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

4. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

4.1) การให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงข้อมูล และวิธีการให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

4.2) การป้องกันอุบัติเหตุขณะเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงมาตรการการป้องกันความปลอดภัยขณะเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว

4.3) การป้องกันการโกงราคาค่าบริการของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการการป้องกันการโกงราคาจากการให้บริการของทรัพยากรท่องเที่ยว

4.4) การดูแลความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงจำนวนเจ้าหน้าที่ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

5. ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

5.1) การป้องกันพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการแบ่งแยกพื้นที่ตามลักษณะความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว

5.2) การควบคุมการเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการการควบคุมนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

5.3) มาตรการทางกฎหมายในการดูแลพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการลงโทษทางกฎหมายต่อผู้ฝ่าฝืนการควบคุมในพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว

เมื่อได้เกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวตามความสำคัญทั้ง 5 ด้าน แล้ว ก็ให้ค่าน้ำหนักของดัชนี (A) ทั้ง 5 ด้านเท่ากัน โดยให้ด้านละ 10 คะแนน ฉะนั้นค่าน้ำหนักรวมของความสำคัญเท่ากับ $10 \times 5 = 50$ คะแนน ซึ่งการประเมินให้ค่าระดับความสำคัญ (B) แต่ละด้านของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยให้ค่าจาก 1-5 มีความหมายดังนี้ คือ

- 1 หมายถึง มีความสำคัญน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีความสำคัญน้อย
- 3 หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง
- 4 หมายถึง มีความสำคัญมาก
- 5 หมายถึง มีความสำคัญมากที่สุด

จากนั้น นำคะแนนดิบ (B) คูณด้วยค่าน้ำหนักของดัชนีชี้วัด (A) จะได้คะแนนความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวของทั้ง 5 ด้าน ซึ่งมีคะแนนเต็มเท่ากับ $50 \times 5 = 250$ คะแนน

เมื่อได้คะแนนรวมตามความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวนี้ก็นำไปเทียบกับมาตรฐานความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ดังนี้

1. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 211-250 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญมากที่สุด และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุกปี
2. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 171-210 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญมาก และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 2 ปี
3. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 131-170 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญปานกลาง และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 3 ปี
4. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 91-130 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญน้อย และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 4 ปี
5. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 50-90 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญน้อยที่สุด และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 5 ปี

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม หมายถึง หลักเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านขีดความสามารถในการรองรับด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการในทรัพยากรท่องเที่ยว สำหรับวิธีการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมในครั้งนี้ ได้อาศัย

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมของ นุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก: 42-45, 51, 55) ดังต่อไปนี้

1. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1.1) พื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึง ขนาดของพื้นที่ที่จะรองรับนักท่องเที่ยวของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น

1.2) การวางแผนการใช้พื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึง การวางแผนการใช้พื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นให้มีการกระจายออกไป มาให้รวมตัวอยู่ในบาง ตำแหน่งมากเกินไป

1.3) ความเปราะบางของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึง การแบ่งเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นตามความเปราะบาง

1.4) สิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณา ถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว

2. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

2.1) การจัดการคุณภาพอากาศของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่ พิจารณาถึงมาตรการในการจัดการคุณภาพอากาศของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมี ประสิทธิภาพ

2.2) การจัดการคุณภาพเสียงของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่ พิจารณาถึงมาตรการในการจัดการคุณภาพเสียงของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมี ประสิทธิภาพ

2.3) การจัดการคุณภาพน้ำของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่ พิจารณาถึงมาตรการในการจัดการคุณภาพน้ำของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมี ประสิทธิภาพ

2.4) การจัดการขยะมูลฝอยของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่ พิจารณาถึงมาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมี ประสิทธิภาพ

3. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

3.1) การมีส่วนร่วมด้านรายได้ และผลประโยชน์ของชุมชนในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงรายได้ และผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินในทางเศรษฐกิจที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว

3.2) การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนา และการบริหารจัดการของชุมชนในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยพิจารณาถึงบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว

3.3) การช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน โดยพิจารณาถึงความสามารถในการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว

4. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

4.1) ความคุ้มค่าของการเที่ยวชมในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงความสุขและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากการเที่ยวชมทรัพยากรท่องเที่ยว

4.2) การจัดเก็บรายได้ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงประเภทและวิธีการจัดเก็บรายได้ของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3) การเลี้ยงตัวเองได้ของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงรายได้ที่จัดเก็บมีมากกว่ารายจ่ายในการดำเนินงานของทรัพยากรท่องเที่ยว

5. การประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว อันประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ

5.1) การบริหารจัดการด้านการใช้ทรัพยากรของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงมาตรการในการใช้ทรัพยากรและพลังงานของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2) การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึง การมีมาตรการในการให้บริการสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยวตามความจำเป็นและอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3) การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึง การมีมาตรการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

5.4) การบริหารจัดการด้านบุคลากร และงบประมาณของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการมีมาตรการในการบริหารบุคลากรและงบประมาณของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

5.5) การบริหารจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยที่พิจารณาถึงการมีมาตรการเผยแพร่ข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว และการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว

เมื่อได้เกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวตามความเสื่อมโทรมทั้ง 5 ด้านแล้ว ก็ให้ค่าน้ำหนักของดัชนี (A) ทั้ง 5 ด้านเท่ากัน โดยให้ด้านละ 10 คะแนน ฉะนั้นค่าน้ำหนักรวมของความเสื่อมโทรมเท่ากับ $10 \times 5 = 50$ คะแนน ซึ่งการประเมินให้ค่าระดับความเสื่อมโทรม (C) แต่ละด้านของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยให้ค่าจาก 1-5 มีความหมายดังนี้ คือ

- 1 หมายถึง มีความเสื่อมโทรมน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีความเสื่อมโทรมน้อย
- 3 หมายถึง มีความเสื่อมโทรมปานกลาง
- 4 หมายถึง มีความเสื่อมโทรมมาก
- 5 หมายถึง มีความเสื่อมโทรมมากที่สุด

จากนั้น นำคะแนนดิบ (C) คูณด้วยค่าน้ำหนักของดัชนีชี้วัด (A) จะได้คะแนนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวของทั้ง 5 ด้าน ซึ่งมีคะแนนเต็มเท่ากับ $50 \times 5 = 250$ คะแนน

เมื่อได้คะแนนรวมตามความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวนี้ก็นำไปเทียบกับมาตรฐานความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ดังนี้

1. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 211-250 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมมากที่สุด และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุกปี
2. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 171-210 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมมาก และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 2 ปี
3. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 131-170 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมปานกลาง และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 3 ปี
4. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 91-130 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมน้อย และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 4 ปี
5. คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 50-90 คะแนน เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมน้อยที่สุด และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด ได้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ในทศวรรษ
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงใหม่ในทศวรรษ
4. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการในทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงใหม่ในทศวรรษ

การทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าและเรียบเรียงขึ้นจากการตรวจเอกสาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้จึงจำเป็นต้องมีการทดสอบเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. การทดสอบความตรงในเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเสนอต่อประธานกรรมการที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องให้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเสนอแนะให้ถูกต้อง
2. การทดสอบความเป็นปรนัย (objectivity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงในเนื้อหาแล้วไปทดสอบกับกลุ่มที่มีผู้ให้ข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปปรึกษาประธานกรรมการที่ปรึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องเพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจน และเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ไปยังผู้อำนวยการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแจ้งรายละเอียดและขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลตามวัน เวลา สถานที่ที่ได้กำหนดไว้
3. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ แปลความ สรุปผล และรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดหมวดหมู่ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้คือ

สถิติบรรยาย (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย เพื่อวิเคราะห์และบรรยายลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นที่เศรษฐกิจและสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และวิเคราะห์ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ และศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2550 รวมระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ 10 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ โดยรวบรวมข้อมูลจาก 1) เจ้าหน้าที่ระดับต้นของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 20 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 80 คน โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) และ 3) หัวหน้าครัวเรือนของราษฎรในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านตองกาย และหมู่ที่ 12 บ้านตองกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอสองแคว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 88 ครัวเรือน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ได้รวบรวมผลการวิจัยและวิจารณ์เป็นส่วนเดียวกัน โดยนำเสนอในรูปตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายและความเรียงเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ตอนที่ 2 ลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอสองแคว จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อจัดอันดับความสำคัญ

ตอนที่ 4 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม

ตอนที่ 1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

สถานที่ตั้งและขนาด

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตั้งอยู่พื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เลขที่ 33 หมู่ที่ 12 ตำบลหนองควาย อำเภอสองแคว จังหวัดเชียงใหม่ โดยแต่เดิมใช้พื้นที่ เพียง 625 ไร่ และได้ทำการขยายพื้นที่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจึงขยายพื้นที่รวมทั้งสิ้น 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา

ภาพ 4 แสดงพื้นที่ในการดำเนินโครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตั้งอยู่ภายในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และพื้นที่ของสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ (แม่เหียะ) โดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขาอยู่ในแนวเทือกเขาดอยสุเทพที่สลับเนื่องต่อกันจากเทือกเขาหิมาลัย ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง 330-1,685 เมตรจากระดับน้ำทะเล สภาพพื้นที่โดยส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยพรรณไม้ต่าง ๆ อย่างหนาแน่น

ภาพ 5 แสดงภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่โครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของพื้นที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพาเอาความชุ่มชื้นและเมฆฝนเข้ามาทำให้ฝนตก และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดมาจากประเทศจีนจะนำเอาความหนาวเย็นและความแห้งแล้งเข้ามา ทำให้เกิดฤดูกาลต่าง ๆ โดยจะมีฤดูร้อนในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ฤดูฝนในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน และฤดูหนาวในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ สลับกันไป โดยทั่วไปแล้วสภาพภูมิอากาศมีค่าอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 25 องศาเซลเซียส

ลักษณะทางธรณีวิทยา

สภาพพื้นที่ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีลักษณะ โครงสร้างทางธรณีโดยทั่วไปประกอบด้วย หินอัคนี ชนิดที่สำคัญได้แก่ หินแกรนิต นอกจากนี้ยังมีหินชั้นและหินแปร

แหล่งน้ำ

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีพื้นที่บางส่วนเป็นอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญแห่งหนึ่งของพื้นที่บริเวณนี้คือ ทะเลสาบ Swan Lake ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำ

ภาพ 6 แสดงทะเลสาบ Swan Lake

ชนิดของพืชพรรณและสัตว์ป่า

สังคมพืชในพื้นที่เชิงใหม่ในทิวเขาสามารถจำแนกออกเป็น ป่าเต็งรัง พบกระจายอยู่ในบริเวณรอบ ๆ ของพื้นที่ที่ระดับความสูงระหว่าง 330-850 เมตรจากระดับน้ำทะเล ตามเนินเขาหรือสันเขาที่แห้งแล้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านลาดทิศตะวันออกและทิศใต้ พืชพรรณส่วนใหญ่ประกอบด้วย เต็ง รัง เหียง พลวง พะยอม ก่อพะยะ ก่อตาหนู รักใหญ่ แข็งกวาง หว้า ฯลฯ พืชอิงอาศัย ได้แก่ เอื้องแซะ เอื้องดอกมะขาม เอื้องแปรงสีฟัน ฯลฯ นอกจากนี้ยังมี มอส ไลเคน นมตำเลีย เกล็ดนาคราช และหญ้าชนิดต่างๆ เป็นต้น

ป่าเบญจพรรณ พบกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ในชั้นระดับความสูง 330-950 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีไม้ชนิดต่างๆ ขึ้นปะปนอยู่หลายชนิด พืชพรรณประกอบด้วย สัก ตะแบก ประดู่ สมอไทย กาสำปอก กระบก ช่อ ฯลฯ พืชอิงอาศัย ได้แก่ เอื้องช้างกระ เอื้องขี้หมา เป็นต้น (อุทยานแห่งชาติ, 2550)

อาคารและสิ่งก่อสร้างในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

1) หมู่บ้านล้านนา

เป็นพื้นที่ที่จัดขึ้นเพื่อทำหน้าที่ 2 ประการคือ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และแนะนำผู้ชมเข้าสู่สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หมู่บ้านล้านนাজัดไว้เพื่อเป็นพื้นที่หลักในการชี้แจงที่กระตุ้นความสนใจของผู้เข้าชม โดยการนำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโครงการเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ในขณะเดียวกันจะเป็นที่รวมของห้องจำหน่ายตั๋ว ทางเข้าสู่พื้นที่ส่วนแสดงสัตว์ การรักษาความปลอดภัย ประชาสัมพันธ์ สำนักงาน ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารเครื่องดื่ม และห้องสุขา

ทางเข้าจะเป็นพื้นที่ประชาสัมพันธ์ และร้านขายของที่ระลึกขนาดใหญ่เข้าสู่ส่วนของหมู่บ้านล้านนา ผู้เข้าชมจะได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถเลือกชมได้ที่นี้ ห้องจำหน่ายตั๋วและรูปแบบสำหรับการเดินทางด้วยรถลากในโซน Savanna Safari และโซน Predator Prowl โดยรถลาก และทางเข้า-ออกสู่โซน Jaguar Trail จะกำหนดวงไว้ให้สามารถเดินเข้าสู่ภายในแต่ละสถานอย่างสะดวก

ภาพ 8 แสดงทางเข้าอาคารลานนวิไลเจด

2) เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเอนเตอร์สอร์ท

- บ้านคุ้มพญา ที่พักขนาดใหญ่ 3 ห้องนอน 2 ห้องน้ำ 1 ห้องครัว 1 ห้องอเนกประสงค์

- บ้านพวงชมพู ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- บ้านพฤกษาสวรรค์ ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- บ้านซาฟารีคอย ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- พิรุณพนา 1 - 7 ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- เต็นท์ที่พัก สำหรับผู้รักธรรมชาติ 1 เต็นท์พักได้ 8 คน พร้อมสิ่ง

อำนวยความสะดวกครบครัน

ภาพ 9 แสดงบ้านพิรุณพนา

พื้นที่ส่วนจัดแสดงสัตว์ ประกอบด้วยพื้นที่ใหญ่ๆ 3 โซน ได้แก่

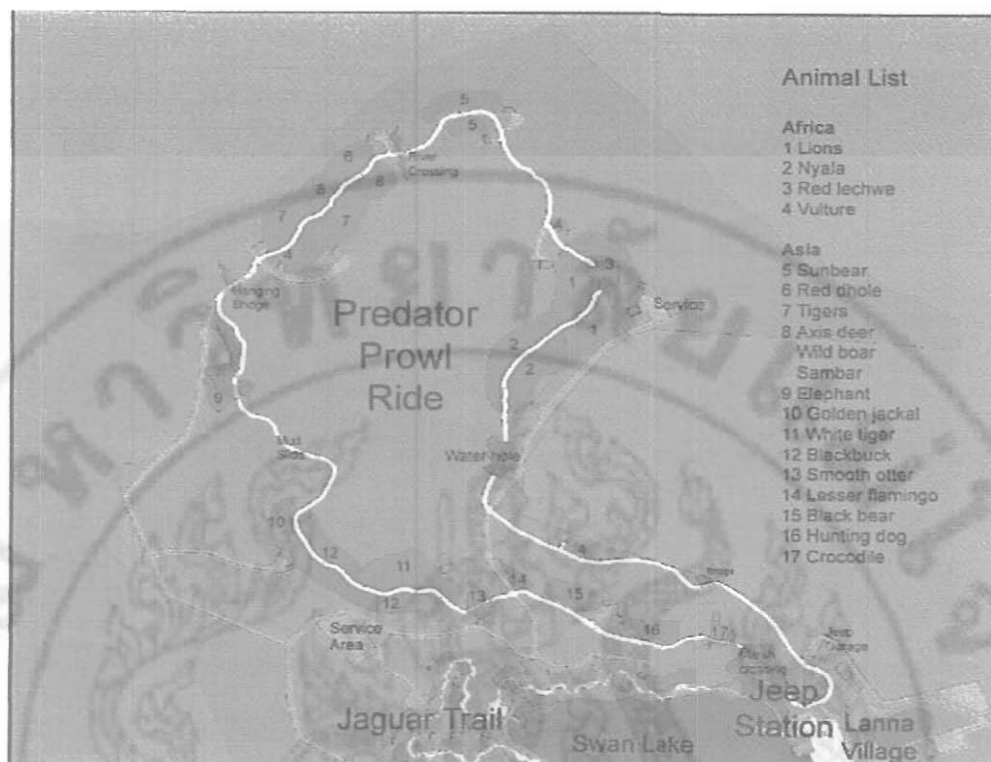
1) โซน Savanna Safari อาณาจักรของผู้ถูกล่า เป็นส่วนแสดงสัตว์กินพืช สัตว์กีบ และสัตว์แอฟริกาที่หาชมได้ยาก พื้นที่ภายในจะแบ่งออกเป็นส่วนต่าง ๆ เช่น พื้นที่ราบในภาคพื้นทวีปเอเชีย พื้นที่บริเวณเชิงเขาแถบเอเชีย ทundra และบริเวณชายป่าทวีปออสเตรเลีย ทundra แอฟริกาและบริเวณที่อยู่ของช้างเอเชีย ซึ่งในแต่ละบริเวณจะมีสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่

ได้พบเห็นตลอดเส้นทาง เป็นสัตว์ประเภทที่ไม่มีอันตรายมากนัก เช่น ช้าง ยีราฟ ม้าลาย แรดขาว ฮิปโปเตมัส กระต่าย ละมั่ง เลียงผา วอลเออร์บัต และจามรี เป็นต้น ซึ่งการท่องเที่ยวในโซนนี้จะเป็นการเดินทางด้วยรถลาก มีลักษณะเปิดโล่งเพื่อสัมผัสบรรยากาศภายนอกได้อย่างเต็มที่ โดยรถ 1 ขบวน จะมี 2 ตอน และสามารถบรรจุนักท่องเที่ยวได้ 50 ที่นั่ง พร้อมทั้งผู้บรรยายทั้งภาษาไทยและอังกฤษ มีระยะทางกว่า 2,432 เมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที

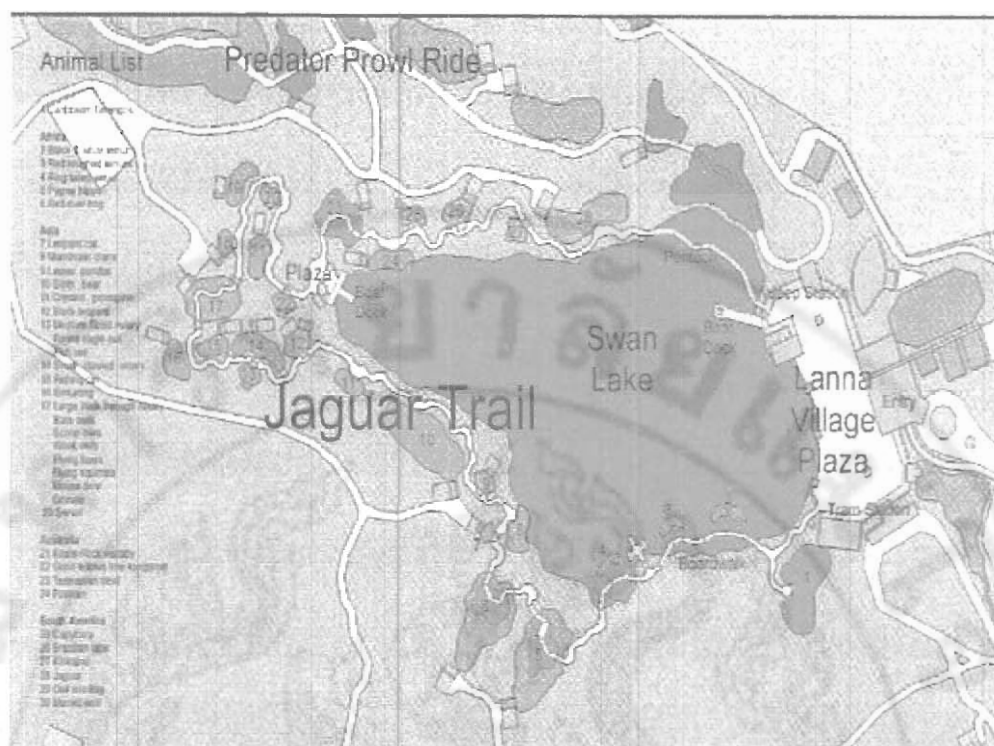
ภาพ 10 แสดงพื้นที่และสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่จัดแสดงในโซน Savanna Safari

2) โซน Predator Prowl จะเข้าสู่เขตพื้นที่ของผู้ล่าผสมกับการนำสัตว์ผู้ถูกล่ามาไว้ในโซนนี้ เป็นส่วนแสดงสัตว์กินเนื้อหรือสัตว์ล่าเหยื่อหลากหลายชนิด ได้ผสมผสานไปกับการนั่งรถชมสัตว์ดูอย่างใกล้ชิด สนุกตื่นเต้นระทึกใจในทุกวินาทีกับภาพชีวิตของสัตว์ป่า อาทิ แรดดำ หิมาลัย สิงโต เสือโคร่ง เสือโคร่งขาว หมีควาย ไฮยีนา และจระเข้ เป็นต้น พาหนะที่ใช้จะเป็นรถที่มีส่วนเปิดโล่งสู่ภายนอกและมีระบบป้องกันอันตรายจากสัตว์ต่าง ๆ โดยรถ 1 ขบวนจะมี 2 ตอน และสามารถบรรจุนักท่องเที่ยวได้ 50 ที่นั่ง พร้อมทั้งผู้บรรยายทั้งภาษาไทยและอังกฤษ มีระยะทางประมาณ 2,136 กิโลเมตรใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที

ภาพ 11 แสดงพื้นที่และสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่จัดแสดงในโซน Predator Prowl

3) โซน Jaguar Trail เป็นส่วนแสดงสัตว์ขนาดเล็ก อยู่บริเวณรอบทะเลสาบ Swan Lake เป็นเส้นทางที่จะให้นักท่องเที่ยวเดินชมสัตว์ป่าที่จัดแสดงเพียงเส้นทางเดียว มีจุดเริ่มต้นจากหมู่บ้านล้านนา วนรอบทะเลสาบและสิ้นสุดที่หมู่บ้านล้านนา ตลอดเส้นทางนักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสัตว์ขนาดเล็กได้อย่างสะดวกสบาย โซนแห่งนี้มีการจัดสวนไม้ป่า และไม้ดอกที่รายล้อมอยู่ริมทาง และเน้นให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสกับบรรยากาศธรรมชาติคือ สวนที่มีสัตว์เป็นองค์ประกอบ รวมทั้งมีสัตว์ต่าง ๆ 40 กว่าชนิด อาทิ นกฟลามิงโก ถึงกระรอก ฝูงงูตั้งสมเสร็จ 2 ชนิด ฮิปโปแคระ ม้าแคระ คาพิบล่า วลาบี่หางพู่แมวขาว เสือโคร่งขาว เสือจากัวร์ และลีเมอร์ เป็นต้น เฉพาะโซนนี้สามารถเข้าชมได้ตั้งแต่ช่วงกลางวัน และยังสามารถเข้าชมในช่วงกลางคืนได้อีกด้วย

ภาพ 12 แสดงพื้นที่และสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่จัดแสดงในโซน Jaguar Trail

ภาพ 13 แสดงสัตว์ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

1) ห้องอาหาร เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีบริการอาหารหลากหลายทั้งอาหารพื้นเมือง อาหารยุโรป ของหวาน เครื่องดื่ม และผลไม้ ท่ามกลางบรรยากาศที่แวดล้อมอันเป็นธรรมชาติ ผสมผสานความงามของทะเลสาบ Swan Lake ได้แก่ ทัศนียภาพอันน่าตื่นตาตื่นใจ สำหรับลูกค้า 150 ที่นั่ง ทัศนียภาพนาชาต และร้านอาหารจานด่วน 300 ที่นั่ง ร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ สำหรับกลุ่มทัวร์ 300 ที่นั่ง

2) ร้านจำหน่ายของที่ระลึกของ 3 ตำบล (Doikaew) คือ ตำบลหางดง ตำบลสุเทพ และตำบลหนองควาย

3) ร้านจำหน่ายของที่ระลึกของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี Safari Souvenir

4) มุมถ่ายภาพ Photo Corner เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้จัดห้องถ่ายภาพและช่างถ่ายภาพมืออาชีพ ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสถ่ายภาพเป็นที่ระลึก และมีสถานที่ต่าง ๆ ภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ที่สามารถถ่ายได้เอง ตามอัธยาศัย

5) ลานจอดรถของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีสามารถรองรับกับจำนวนรถยนต์ส่วนตัว และรถโดยสารขนาดใหญ่ได้กว่า 200 คัน โดยมีลานจอดทั้งหมด 3 ลาน

6) บริการเช่ารถกอล์ฟ ขนาด 2 ที่นั่ง และขนาด 4 ที่นั่ง รวมทั้งรถจักรยาน โซน Jaguar Trail

กิจกรรมนันทนาการ

1) Fun Plaza เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เปิดลานน้ำพุดนตรี (Fun Plaza) ณ ลานด้านซ้ายมือของทางเข้าอาคารลานนาวิลเลจ ลานน้ำพุดนตรี เปิดบริการทุกวัน วันจันทร์-ศุกร์ ระหว่างเวลา 13.00- 16.00 น. วันเสาร์-อาทิตย์ ระหว่างเวลา 10.00-16.00 น. ส่วนเวลากลางคืน เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้ชมน้ำพุดนตรีประกอบแสง สี เสียง อันสวยงามตระการตาทุก ๆ 20 นาที ในบรรยากาศยามค่ำคืนของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี โดยไม่อนุญาตให้ลงเล่น

ลานน้ำพุดนตรีแห่งนี้เป็นแห่งแรกในประเทศไทย ซึ่งเป็นความปรารถนาดีของรัฐบาลในการที่จะทำให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่าง สนุกสนานอย่างมีสาระ เป็นการออกกำลังกาย เกิดการเรียนรู้ รวมถึงการฝึกทักษะการฟังจังหวะดนตรี การระมัดระวังตัวและหลบหลีกเพื่อไม่ให้เปียกน้ำ เป็นการสอนให้เด็กได้รู้จักจังหวะและโอกาสของคนในการดำเนินชีวิตจริงตามกาลเทศะอย่างเหมาะสม

2) ม่านน้ำพุดนตรี “Musical Fountain with Water Screen” พบกับการแสดงแสง สี เสียง สุดตระการตา สุดยอดเยี่ยม เทคโนโลยีจากประเทศเยอรมัน เป็นการผสมผสานการแสดงแสง สี เสียง ผ่านม่านน้ำอันเกิดจากการพวยพุ่งของน้ำพุ ซึ่งมีความสูงมากกว่า 12 เมตร กว้าง 20 เมตร และใช้เป็นฉากหลังในการฉายภาพยนตร์ ภาพที่ออกมาจึงมีมิติยิ่งใหญ่ ประดุกำลังลอยอยู่ในอากาศ น้ำพุที่พวยพุ่งขึ้นมาจะเคลื่อนไหวกลมกลืนไปพร้อมกับเสียงดนตรีอย่างลงตัวเปิดแสดงวัน ละ 3 รอบ เวลา 17.30 น., 20.45 น. และ 21.30 น.

ภาพ 14 แสดงม่านน้ำพุดนตรี “Musical Fountain with Water Screen”

ที่มา: เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี (2549ก)

ตอนที่ 2 ลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ที่ตั้งและขนาด

ตำบลหนองควายมีพื้นที่ทั้งหมด 17.40 ตารางกิโลเมตร หรือ 10,875 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ จดตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่
- ทิศใต้ จดตำบลบ้านแหวน และตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง
- ทิศตะวันออก จดตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง
- ทิศตะวันตก จดตำบลบ้านปง อำเภอหางดง

ภูมิประเทศ

ตำบลหนองควายมีสภาพภูมิประเทศรูปร่างแบบแนวยาว บริเวณกว้างจากทางทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการเพาะปลูก เดิมเป็นพื้นที่นาส่วนใหญ่ ปัจจุบันบางส่วนได้แปรสภาพเป็นของนายทุนกลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร มีสภาพเป็นสังคมเมืองมากขึ้น

ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลหนองควายมีลักษณะทางภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม แบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาล

คือ

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ มีนาคม-พฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ย 34 องศาเซลเซียส
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ มิถุนายน-ตุลาคม ระดับน้ำฝนเฉลี่ย 900 มม. / ปี
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ย 17 องศา

เซลเซียส

1.4 แหล่งน้ำ

ตำบลหนองควายมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค และใช้ในการเกษตรของชุมชนที่สำคัญ ดังนี้

- ลำน้ำ ลำห้วย 2 สาย
- บึง หนอง 1 แห่ง
- มีน้ำจากแม่น้ำท่าช้างไหลผ่านทุกหมู่บ้านโดยไหลผ่านตามคลองต่าง ๆ

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีดังนี้

- ฝาย 7 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น 1,014 แห่ง
- บ่อโยก 13 แห่ง
- น้ำจากชลประทานแม่เตงผ่านตามซอยที่ชลประทานทำไว้ผ่าน หมู่ที่ 1

หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11

- ประปา 6 แห่ง

การคมนาคม

ตำบลหนองควายมีการติดต่อระหว่างอำเภอและตำบลใกล้เคียงโดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 (เชียงใหม่-ฮอด) และทางหลวงหมายเลข 1269 (หางดง-สะเมิง) ส่วนถนนเชื่อมระหว่างตำบลหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางแอสฟัลต์ ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และเสริมไม้ไผ่ ถนนลูกรังบางส่วน

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย รับราชการ เกษตรกรรม นอกเหนือจากอาชีพดังกล่าว อาชีพดั้งเดิมของชาวตำบลหนองควาย ในสมัยก่อนนั้นส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผากันอย่างแพร่หลาย และถือเป็นสินค้าที่สามารถนำไปขายให้กับชุมชนอื่น นำรายได้เข้าสู่ตำบลเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาแทบจะไม่มีให้เห็นอีกแล้ว สาเหตุเพราะไม่มีคนที่จะสืบทอด จากคำบอกเล่าทราบว่า “ชาวบ้านไม่นิยมเพราะเป็นอาชีพที่เนื้อตัวสกปรก เหน็ดเหนื่อยและไม่มีเงินในการลงทุน” ด้วยสาเหตุนี้อาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาจึงถูกนายทุนเข้ามาดำเนินการและจ้างชาวบ้านเข้าไปทำงาน แต่ไม่มากนัก เนื่องจากคนทำงานนี้ได้น้อยมาก เพราะต้องใช้ฝีมือแรงงานพอสมควร

สถานประกอบการ

ตำบลหนองควายมีสถานประกอบการที่ไว้ให้บริการแก่ประชาชนในชุมชน ดังนี้

- ปั๊มน้ำมัน 6 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม 7 แห่ง
- โรงสี 2 แห่ง (กลาง)

ประชากร

ตำบลหนองควายมีการแบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านดงกาย	หมู่ที่ 7 บ้านเหมืองกุง
หมู่ที่ 2 บ้านฟ่อน	หมู่ที่ 8 บ้านขุนเส
หมู่ที่ 3 บ้านกองจิง	หมู่ที่ 9 บ้านสันทราย
หมู่ที่ 4 บ้านต้นแก้ว	หมู่ที่ 10 บ้านนาบุก
หมู่ที่ 5 บ้านหนองควาย	หมู่ที่ 11 บ้านสันป่าสัก
หมู่ที่ 6 บ้านร้อยจันทร์	หมู่ที่ 12 บ้านดงกายเหนือ

ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองควายมีจำนวนทั้งสิ้น 8,289 คน จำแนกเป็น เพศชาย 4,003 คน เพศหญิง 4,286 คน โดยมีจำนวนครัวเรือน 3,869 ครัวเรือน ซึ่งความหนาแน่นเฉลี่ยของประชากรต่อพื้นที่ 476 คน / ตารางกิโลเมตร และความหนาแน่นของบ้านต่อพื้นที่ 222 ครัวเรือน / ตารางกิโลเมตร

ศาสนา

ตำบลหนองควายมีสถาบันและองค์กรทางศาสนา มีวัดจำนวน 12 แห่ง

สถานศึกษา

ตำบลหนองควายมีสถานศึกษาที่ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน ดังนี้

- โรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 11 แห่ง

3.4 สถานพยาบาล และสาธารณสุข

ตำบลหนองควายมีสถานพยาบาลที่ให้บริการในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บเล็กน้อย ๆ ดังนี้

- สถานีอนามัยประจำตำบล 1 แห่ง
- ศูนย์ อสม. 11 แห่ง จำนวน อสม. 183 คน
- คลินิกแพทย์ 2 แห่ง

3.5 สถานีตำรวจ

ตำบลหนองควายมีสถานีตำรวจที่คอยดูแลรักษาความสงบและความเรียบร้อยในพื้นที่ชุมชน คือ ป้อมตำรวจ 1 แห่ง

สถานที่ราชการ

ตำบลหนองควายมีสถานที่ราชการที่คอยช่วยเหลือประชาชนในชุมชน ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย
2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรฟาร์ม ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ฟาร์มที่ 1 เชียงใหม่ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3. ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3. ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวเชียงใหม่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพ 15 แสดงองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย

3.7 ประเพณีและศิลปวัฒนธรรม

ตำบลหนองควายมีประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่สามารถพบเห็นได้ในชุมชนคือ ประเพณียี่เป็ง ประเพณีปีใหม่เมือง (สงกรานต์) และประเพณีปีใหม่เมืองห่มผ้าไม้ข้าว (หน้าแรกของเว็บหนองควาย, 2550)

ตอนที่ 3 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษเพื่อจัดอันดับความสำคัญ

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการศึกษาดังคุณลักษณะและสภาพพื้นที่ตลอดจนสิ่งแวดล้อมว่ามีลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมเอื้อต่อการท่องเที่ยวและการนันทนาการมากน้อยเพียงใด ดังนั้นในการศึกษาศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษเพื่อจัดอันดับความสำคัญครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว 5 ด้านคือ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยหลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 30-32, 38-39, 42) มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างข้อความครอบคลุมลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญทั้ง 5 ด้าน โดยให้ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มประเมินตามที่ตนประสบมา จากนั้นนำผลการประเมินมาประมวล โดยให้ค่าน้ำหนักของดัชนี (A) ทั้ง 5 ด้านเท่ากันด้านละ 10 คะแนน จึงเป็นค่าน้ำหนักรวมของความสำคัญเท่ากับ $10 \times 5 = 50$ คะแนน โดยให้ค่าระดับความสำคัญ (B) แต่ละด้านของทรัพยากรท่องเที่ยว จากมากไปหาน้อย คือ 5 ถึง 1 คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย และสำคัญน้อยที่สุด จากนั้นนำคะแนน (B) คูณด้วยค่าน้ำหนักของดัชนีชี้วัด (A) ได้คะแนนความสำคัญของทรัพยากรทั้ง 5 ด้าน ซึ่งมีคะแนนเต็มเท่ากับ $50 \times 5 = 250$ คะแนน จากนั้นนำคะแนนรวมตามความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวไปเทียบกับมาตรฐานความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้

คะแนนรวมระหว่าง 211 – 250 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญมากที่สุดและควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุกปี

คะแนนรวมระหว่าง 171 – 210 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญมากและควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 2 ปี

คะแนนรวมระหว่าง 131 – 170 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญปานกลางและควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 3 ปี

คะแนนรวมระหว่าง 91 – 130 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญน้อยและควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 4 ปี

คะแนนรวมระหว่าง 50 – 90 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญน้อยที่สุดและควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 5 ปี

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษ เพื่อจัดอันดับความสำคัญทั้ง 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 1 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษด้านกายภาพในคุณลักษณะที่ตั้งของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “เป็นที่ยอมรับของประชาชนท้องถิ่น” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.38) ประเด็น “อยู่ห่างจากตัวเมือง” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.86) และประเด็น “อยู่ห่างจากพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.64) ด้วยความสำคัญระดับ 2 ส่วนคุณลักษณะการเข้าถึงของทรัพยากรท่องเที่ยวได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 4 ซึ่งมาจาก 4 ประเด็น คือ “ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางสู่ทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 4.44) ประเด็น “คุณภาพของเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 4.39) ประเด็น “ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 4.03) และประเด็น “ความใกล้/ไกลจากถนนสายหลัก/รอง” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.80) ด้วยความสำคัญระดับ 4 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษด้านกายภาพ ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 7 ด้วยความสำคัญระดับ 3 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษด้านกายภาพมีศักยภาพด้านความสำคัญปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากที่ตั้งของเชียงใหม่ในทศวรรษอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสุเทพ – นุ้ย ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ และติดกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่

ตาราง 1 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
1. ที่ตั้งของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 5)	3	2
- อยู่ห่างจากพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์	1.64	2
- อยู่ห่างจากตัวเมือง	2.86	2
- เป็นที่ยอมรับของประชาชนท้องถิ่น	3.38	2
2. การเข้าถึงของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 5)	4	4
- ความใกล้/ไกล จากถนนสายหลัก/รอง	3.80	4

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
- ความปลอดภัยในการเดินทาง	4.03	4
- คุณภาพของเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.39	4
- ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทางสู่ทรัพยากรท่องเที่ยว	4.44	4
รวม	7	3

ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่าทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟ้าประทานคุณค่า ในคุณลักษณะคุณค่าทางเอกลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางธรรมชาติ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.84) ประเด็น “มีความเป็นเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.54) และประเด็น “มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.26) ด้วยความสำคัญระดับ 3 สำหรับคุณลักษณะคุณค่าทางความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติ และความเป็นสภาพดั้งเดิมของธรรมชาติ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.90) ประเด็น “ความสมบูรณ์ของศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมที่สืบทอดกันมา” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.09) และประเด็น “ความสมบูรณ์ของโครงสร้างผังรวมกลุ่มสิ่งก่อสร้างทางด้านประวัติศาสตร์ และโบราณคดี” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.07) ด้วยความสำคัญระดับ 3 ส่วนคุณลักษณะคุณค่าทางสังคมของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “ความผูกพันต่อชุมชนท้องถิ่น” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.85) ประเด็น “การสร้างสามัคคีในหมู่คณะ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.84) และประเด็น “ความเข้มแข็งในการดำรงรักษาเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.12) ด้วยความสำคัญระดับ 3 ขณะที่คุณลักษณะคุณค่าทางวิชาการและการศึกษาของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “วิธีการเผยแพร่ความรู้” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.99) ประเด็น “กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.97) และประเด็น “การ

เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงลักษณะเด่นทางวิทยาการและศึกษาจากทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.96) ด้วยความสำคัญระดับ 4 นอกจากนี้คุณลักษณะคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 คะแนน ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “ความกลมกลืนและความงดงามของธรรมชาติ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.95) ประเด็น “ความกลมกลืนและความงดงามด้านสถาปัตยกรรม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.94) และประเด็น “ความกลมกลืนและความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.20) ด้วยความสำคัญระดับ 3 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีด้านคุณค่า ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 9 ด้วยความสำคัญระดับ 3 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีด้านคุณค่ามีศักยภาพด้านความสำคัญปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติที่อุดมไปด้วยมวลพฤกษานานาพรรณ ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้อนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่าควบคู่กันไป ตลอดจนได้รับความเพลิดเพลินในขณะเยี่ยมชม

ตาราง 2 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
1. คุณค่าทางเอกลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	3
- มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางธรรมชาติ	1.84	4
- มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ	1.54	2
- มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม	1.26	2
2. คุณค่าทางความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	1	3
- ความสมบูรณ์ของสภาพทางธรรมชาติ และ ความเป็นสภาพดั้งเดิมของธรรมชาติ	1.90	4

ตาราง 2 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
- ความสมบูรณ์ของโครงสร้างผังรวมกลุ่ม สิ่งก่อสร้างทางด้านประวัติศาสตร์ และโบราณคดี	1.07	2
- ความสมบูรณ์ของศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมที่สืบทอดกันมา	1.09	2
3. คุณค่าทางสังคมของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	3
- ความเข้มแข็งในการดำรงรักษาเอกลักษณ์ เฉพาะของแต่ละประเภทของทรัพยากร ท่องเที่ยว	1.12	2
- ความผูกพันต่อชุมชนท้องถิ่น	1.85	4
- การสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ	1.84	3
4. คุณค่าทางวิชาการและการศึกษาของทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	4
- การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึง ลักษณะเด่นทางวิชาการและการศึกษาจาก ทรัพยากรท่องเที่ยว	1.96	4
- กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	1.97	4
- วิธีการเผยแพร่ความรู้	1.99	5
5. คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	3
- ความกลมกลืนและความงดงามของธรรมชาติ	1.95	4
- ความกลมกลืนและความงดงามด้าน สถาปัตยกรรม	1.94	3

ตาราง 2 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
- ความกลมกลืนและความงดงามด้าน ศิลปวัฒนธรรม	1.20	2
รวม	9	3

ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 3 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่าทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษด้านนิคม ในคุณลักษณะความมีชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “การเผยแพร่ชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.85) และประเด็น “ระดับความมีชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.60) ด้วยความสำคัญระดับ 4 ส่วนคุณลักษณะความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.30) และประเด็น “จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.35) ด้วยความสำคัญระดับ 4 ขณะที่คุณลักษณะภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “การเสริมสร้างภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.57) และประเด็น “ภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยวในความนึกคิด และความคาดหวังของนักท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.32) ด้วยความสำคัญระดับ 4 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า สักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษด้านความนิยม ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 8 ด้วยความสำคัญระดับ 4 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษด้านความนิยมมีศักยภาพด้านความสำคัญมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเชียงใหม่ในทศวรรษมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ออกไปโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในการเป็นสวนสัตว์กลางคืนที่เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศ อาจเป็นตัวแทนของสวนสัตว์กลางคืนในเอเชียที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาเยี่ยมชม

ตาราง 3 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากร
เชิงใหม่ในท่าเรือผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ
ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
1. ความมีชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)	3	4
- ระดับความมีชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว	2.60	4
- การเผยแพร่ชื่อเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว	2.85	4
2. ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 4)	3	4
- จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมในช่วง ฤดูกาล	3.30	4
- จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมในช่วงนอก ฤดูกาล	2.35	4
3. ภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)	2	4
- ภาพลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยวในความนึก คิดและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว	2.32	4
- การเสริมสร้างภาพลักษณ์ของทรัพยากร ท่องเที่ยว	2.57	4
รวม	8	4

ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 4 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่าทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีด้านความปลอดภัย ในคุณลักษณะการให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “การให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว” และประเด็น “วิธีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.97) เท่ากัน ด้วยความสำคัญระดับ 4 สำหรับคุณลักษณะการป้องกันอุบัติเหตุในขณะเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “การติดตั้งป้ายและสัญญาณเตือนภัย” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.00) ประเด็น “มีอุปกรณ์ และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย” และประเด็น “มีแผนป้องกันภัย” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.97) เท่ากัน ด้วยความสำคัญระดับ 5 ส่วนคุณลักษณะการป้องกันการขึ้นราคาค่าบริการของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 4 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีการควบคุมการตรวจสอบป้องกันการขึ้นราคาค่าบริการ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.81) ประเด็น “มีการกำหนดมาตรฐานและราคาค่าบริการอย่างเหมาะสม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.80) และประเด็น “มีมาตรการลงโทษผู้ฝ่าฝืน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.29) ด้วยความสำคัญระดับ 4 และคุณลักษณะการดูแลด้านความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “จำนวนเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.99) ประเด็น “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.95) รวมทั้งประเด็น “การพัฒนาและสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.77) ด้วยความสำคัญระดับ 4 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า สักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีด้านความปลอดภัย ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 10 ด้วยความสำคัญระดับ 4 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีด้านความปลอดภัยมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมีการจัดการดูแลความปลอดภัยในขณะเยี่ยมชมแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี โดยมีการติดตั้งเครื่องดับเพลิง อุปกรณ์เตือนภัย ป้ายแสดงแผนที่ จุดที่ควรระมัดระวังติดตั้งไว้ อีกทั้งยังมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่

ตาราง 4 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากร
เชิงใหม่ในทิศทางฟาร์ของผู้นำข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ
ด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
1. การให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยของทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	4
- การให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยของ ทรัพยากรท่องเที่ยว	1.97	4
- วิธีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยของ ทรัพยากรท่องเที่ยว	1.97	4
2. การป้องกันอุบัติเหตุในขณะเยี่ยมชมทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	5
- มีการติดตั้งป้ายและสัญญาณเตือนภัย	2.00	5
- มีอุปกรณ์ และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย	1.97	5
- มีแผนป้องกันภัย	1.97	5
3. การป้องกันการขึ้นราคาค่าบริการของทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 4)	4	4
- มีการกำหนดมาตรฐาน และราคาค่าบริการอย่าง เหมาะสม	3.80	4
- มีการควบคุมตรวจสอบป้องกันการขึ้นราคา ค่าบริการ	3.81	4
- มีมาตรการลงโทษผู้ฝ่าฝืน	3.29	4
4. การดูแลด้านความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ของ ทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	4
- จำนวนเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย	1.99	4

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
- ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย	1.95	5
- การพัฒนาและสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย	1.77	4
รวม	10	4

ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 5 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่าทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทัศนะฟาริด้านความเปราะบาง ในคุณลักษณะการป้องกันพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “การกำหนดมาตรการป้องกันพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.85) และประเด็น “การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.55) ด้วยความสำคัญระดับ 4 ขณะที่คุณลักษณะการควบคุมเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “การกำหนดช่วงระยะเวลาให้นักท่องเที่ยวไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.62) และประเด็น “การกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.83) ด้วยความสำคัญระดับ 4 สำหรับคุณลักษณะมาตรการทางกฎหมายในพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “การจัดทำป้ายประกาศเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.35) ส่วนประเด็น “การออกกฎหมายเกี่ยวกับการใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.95) ด้วยความสำคัญระดับ 4 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทัศนะฟาริด้านความเปราะบาง ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 8 ด้วยความสำคัญระดับ 4 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทัศนะฟาริด้านความเปราะบางมีความสำคัญมาก สืบเนื่องมาจากเชียงใหม่ในทัศนะฟาริมีการกำหนดเขตพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว

เพื่อการเข้าไปใช้ประโยชน์ อีกทั้งยังมีการป้องกันการให้เข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางโดยมีป้ายแสดงข้อความเกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับที่นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามในขณะที่เยี่ยมชม

ตาราง 5 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชิงใหม่ในทิวทัศน์ของพื้นที่ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความสำคัญ	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความสำคัญ
1. การป้องกันพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)	3	4
- การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ของทรัพยากรท่องเที่ยว	2.55	4
- การกำหนดมาตรการป้องกันพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว	2.85	4
2. การควบคุมเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 4)	3	4
- การกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะเข้าไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว	1.83	4
- การกำหนดช่วงระยะเวลาให้นักท่องเที่ยวไปใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว	3.62	4
3. มาตรการทางกฎหมายในพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)	2	4
- การออกกฎหมายเกี่ยวกับการใช้พื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว	1.95	4
- การจัดทำป้ายประกาศเกี่ยวกับกฎหมายที่บังคับใช้ในพื้นที่เปราะบางของทรัพยากรท่องเที่ยว	2.35	4
รวม	8	4

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

ผลการวิจัยในตาราง 6 เกี่ยวกับการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีตามเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านความปลอดภัย ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 10 ด้วยความสำคัญระดับ 4 ให้คะแนนความสำคัญ 40 รองลงมาด้านความนิยมและด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อม ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 8 เท่ากัน ด้วยคะแนนความสำคัญ 4 ให้คะแนนความสำคัญ 32 เช่นกัน ส่วนด้านคุณค่า ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 9 ด้วยคะแนนความสำคัญ 3 ให้คะแนนความสำคัญ 27 และด้านกายภาพ ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 7 ด้วยความสำคัญระดับ 3 ให้คะแนนความสำคัญ 21 เมื่อพิจารณาคะแนนรวมของคะแนนความสำคัญทั้ง 5 ด้าน ได้คะแนนความสำคัญรวม 152 ซึ่งตรงกับมาตรฐานความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ว่าคะแนนรวมระหว่าง 131-170 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความสำคัญปานกลางและควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 3 ปี (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก: 42) ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมีศักยภาพทรัพยากรปานกลางในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ทั้งนี้มีมูลเหตุมาจากที่ตั้งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ ในขณะเดียวกัน คุณค่าและสุนทรียศาสตร์ในความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมล้านนาของทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ยังไม่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น และไม่พบร่องรอยของสิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือสิ่งก่อสร้างที่มีความเป็น “ที่สุด” และควรค่าแก่การท่องเที่ยวมีเพียงแต่อาคารสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นโดยเป็นการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมแอฟริกาและล้านนา ทำให้ไม่มีความโดดเด่น กลมกลืนและงดงามทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่จะสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยแบบล้านนาออกไปสู่สายตาคนนาประเทศ อันจะเชื่อได้ว่า เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมีสภาพพื้นที่ด้านความกายภาพและด้านคุณค่า มีลักษณะเหมาะสมปานกลางที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวและรองรับกิจกรรมนันทนาการ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมจึงยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร ในบางช่วงเวลามีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนน้อย แต่หลังจากมีงานมหกรรมพืชสวนโลก ราชพฤกษ์ 2549 ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ออกไปโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในการเป็นสวนสัตว์กลางคืนที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติที่อุดมไปด้วยมวลพฤกษานานาพรรณ ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้ อนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่าควบคู่กันไป ตลอดจนได้รับความเพลิดเพลินในขณะเยี่ยมชม ทำให้เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากขึ้น

รวมทั้งอาจเป็นตัวแทนสวนสัตว์กลางคืนในเอเชียด้วย ซึ่งภาพลักษณ์ที่นักท่องเที่ยวมีต่อทรัพยากรท่องเที่ยวส่วนส่งผลอย่างยิ่งที่จะทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือก หรือไม่เลือกที่จะเดินทางมาเยือนทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านั้น ๆ (สุวัฒน์ จูชากรณ์ และ รุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ, 2545: 151) นอกจากนี้ที่ตั้งยังอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ จึงไม่ค่อยเหมาะสมที่จะนำพื้นที่ดังกล่าวมาจัดตั้งเป็นสวนสัตว์กลางคืน เพราะอาจมีการทำลายสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวแล้วก็ควรมีการประเมินศักยภาพในรอบ 3 ปี เพื่อปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมต่อไป เพราะทรัพยากรท่องเที่ยวบางแห่งจะเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลา ถ้าหากไม่ได้รับการบำรุงรักษาย่อมจะได้รับความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรท่องเที่ยวดังกล่าวหมดความสวยงาม ในขณะที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติบางส่วนไปก็ควรมีการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรบางส่วนไว้ด้วย การก่อสร้างอาคารหรือสถานที่ให้บริการ สาธารณูปโภค เส้นทางคมนาคม และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ควรสร้างบริเวณพื้นที่ว่างเปล่าเพื่อที่จะไม่ทำลายความสวยงามตามธรรมชาติ (ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2545: 223) ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์ และ มานิตย์ สุทธสกุล (2544: 347) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าหากมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและขยายพื้นที่นั้นจนการออกไป จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง โดยมีการศึกษา วางแผน เตรียมการ และการดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การป้องกันและการแก้ไขปัญหาจะต้องพิจารณาและดำเนินการโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด หรือเป็นผลกระทบที่อยู่ในเงื่อนไขที่สามารถควบคุมหรือแก้ปัญหาได้ ในขณะเดียวกัน เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่บางส่วนเพื่อรองรับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะต้องเป็นไปด้วยความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละแห่ง โดยมีการดำเนินการที่ไม่เปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมเดิมเกินกว่าที่จำเป็นหรือเกินขีดความสามารถของพื้นที่ที่จะรองรับได้ อีกทั้งให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด (นภวรรณ ฐานะกาญจน์ และ กมเชษฐา จรุงพันธ์, 2546: 59) นอกจากนี้ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ (2547: 2-3) ได้ระบุว่า ความสามารถของพื้นที่และระบบนิเวศในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อให้ทรัพยากรท่องเที่ยวยังคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน จะต้องไม่ทำให้เสื่อมโทรมลงไปอย่างถาวร และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ รวมไปถึงการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม การดำเนินการจัดการพื้นที่นั้นจนการให้เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้นภายใต้เงื่อนไขของสภาพพื้นที่ ลักษณะทรัพยากร และรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ จะต้องนำทรัพยากรมาใช้อย่างถูกต้องและ

ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลชนมากที่สุด รวมทั้งพยายามที่จะรักษาหรือคงสภาพเดิมของทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านั้นไว้ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ (วรรณ วลัยวานิช, 2546: 63) ดังนั้น การตรวจสอบและการประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากเช่นกัน

ตาราง 6 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด ระดับความสำคัญ และคะแนนความสำคัญในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพ	ค่าน้ำหนัก ดัชนีชี้วัด	ระดับ ความสำคัญ	คะแนน ความสำคัญ
1. ด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าดัชนีชี้วัด 10)	7	3	21
2. ด้านคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าดัชนีชี้วัด 10)	9	3	27
3. ด้านความนิยมของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าดัชนีชี้วัด 10)	8	4	32
4. ด้านความปลอดภัยของทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าดัชนีชี้วัด 10)	10	4	40
5. ด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมใน ทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าดัชนีชี้วัด 10)	8	4	32
คะแนนรวม			152

ตอนที่ 4 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการศึกษาถึงการทบทวนและกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมทั้งรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการ ผลต่อสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมขององค์กรและประชาชนในชุมชนใกล้เคียง เป็นฐานในการพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และศักยภาพของพื้นที่ ดังนั้นในการศึกษาศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว 5 ด้านคือ ด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก: 42-45, 51, 55) มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างข้อความครอบคลุมลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรมทั้ง 5 ด้าน โดยให้ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มประเมินตามที่ตนประสบมา จากนั้นนำผลการประเมินมาประมวล โดยให้ค่าน้ำหนักของดัชนี (A) ทั้ง 5 ด้านเท่ากันด้านละ 10 คะแนน จึงเป็นค่าน้ำหนักรวมของความเสื่อมโทรมเท่ากับ $10 \times 5 = 50$ คะแนน โดยให้ค่าระดับความเสื่อมโทรม (C) แต่ละด้านของทรัพยากรท่องเที่ยว จากมากไปหาน้อย คือ 5 ถึง 1 คือ เสื่อมโทรมมากที่สุด เสื่อมโทรมมาก เสื่อมโทรมปานกลาง เสื่อมโทรมน้อย และเสื่อมโทรมน้อยที่สุด จากนั้นนำคะแนน (C) คูณด้วยค่าน้ำหนักของดัชนีชี้วัด (A) ได้คะแนนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทั้ง 5 ด้าน ซึ่งมีคะแนนเต็มเท่ากับ $50 \times 5 = 250$ คะแนน จากนั้นนำคะแนนรวมตามความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวนำไปเทียบกับกับมาตรฐานความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 211–250 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมมากที่สุด และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุกปี

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 171–210 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมมาก และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 2 ปี

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 131–170 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมปานกลาง และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 3 ปี

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 91–130 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมน้อย และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 4 ปี

คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 50–90 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมน้อยที่สุด และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 5 ปี

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของ เชียงใหม่ในทิวเขาฟารี เพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมทั้ง 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 7 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีด้านขีดความสามารถในการรองรับ ในคุณลักษณะพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “ขนาดของพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.81) และประเด็น “ความสามารถในการขยายพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.41) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 4 สำหรับคุณลักษณะการวางแผนการใช้พื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “การวางแผนในการใช้พื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.80) และประเด็น “มีการใช้พื้นที่แบบกระจายตัวไม่ให้อยู่รวมกันอยู่ในบางตำแหน่งเกินไป” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.30) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 ส่วนคุณลักษณะด้านความเปราะบางของพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “การแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.60) และประเด็น “ความระมัดระวังในการใช้พื้นที่ที่มีความเปราะบาง” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.35) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 ขณะที่คุณลักษณะสิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 คะแนน ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “ความสามารถในการขยายสิ่งอำนวยความสะดวกให้มากขึ้นได้พอ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.65) และประเด็น “สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการมีมากพอ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.55) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีด้านขีดความสามารถในการรองรับ ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 8 ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีด้านขีดความสามารถในการรองรับมีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมปานกลาง ทั้งนี้เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีควรมีการจัดแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็นเขตต่าง ๆ เช่น เขตพื้นที่บริการข้อมูลการท่องเที่ยว เขตพื้นที่บริการธุรกิจท่องเที่ยว เขตพื้นที่นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว เขตพื้นที่หวงห้าม และเขตพื้นที่กันชนหรือป้องกัน เพื่อจัดกิจกรรมนันทนาการและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของทรัพยากรและการใช้ประโยชน์

ตาราง 7 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเชื่อมโยงโทรมในการประเมินศักยภาพทรัพยากร
เชิงใหม่ในเทศบาลเมืองผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเชื่อมโยง
โทรมด้านขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเชื่อมโยงโทรม	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเชื่อมโยงโทรม
1. พื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวของทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)	2	4
- ขนาดของพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว	1.81	3
- ความสามารถในการขยายพื้นที่รองรับ นักท่องเที่ยว	1.41	4
2. การวางแผนการใช้พื้นที่ของทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)	3	3
- มีการวางแผนการใช้ของแหล่ง ท่องเที่ยว	2.80	3
- มีการใช้พื้นที่แบบกระจายตัว ไม่ให้ รวมกันอยู่ในบางตำแหน่งเกินไป	2.30	3
3. ความเปราะบางของพื้นที่ในทรัพยากร ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	1	3
- มีการแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากร ท่องเที่ยว	1.60	3
- ความระมัดระวังในการใช้พื้นที่ที่มี ความเปราะบาง	1.35	3
4. สิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่ ทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	3
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการมาก พอ	1.55	3

ตาราง 7 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรม	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเสื่อมโทรม
- สามารถขยายสิ่งอำนวยความสะดวกให้มากขึ้นได้	1.65	3
รวม	8	3

ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในคุณลักษณะด้านการจัดการคุณภาพอากาศของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีอากาศถ่ายเทดี” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.92) ประเด็น “อากาศปราศจากฝุ่นและควัน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.84) และประเด็น “ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจาย” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.65) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 ส่วนคุณลักษณะการจัดการคุณภาพเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีระบบป้องกันเสียง” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.97) ประเด็น “ปราศจากเสียงดังรบกวน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.94) และประเด็น “พื้นที่ยังอยู่ห่างจากย่านอุตสาหกรรมหรือกิจการอื่นที่มีเสียงรบกวน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.85) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 2 สำหรับคุณลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “การมีป้ายเตือนทิ้งขยะมูลฝอยให้ถูกวิธี” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.94) ประเด็น “มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกวิธี” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.92) และประเด็น “มีอุปกรณ์รองรับขยะมูลฝอยมีเพียงพอและเหมาะสม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.81) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 2 และคุณลักษณะการจัดการคุณภาพน้ำของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัดรวมเท่ากับ 2 คะแนน ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “ความสะอาดของน้ำดื่มและน้ำใช้” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.55) ประเด็น “มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัดเท่ากับ 2.35) และประเด็น “มีระบบตรวจสอบคุณภาพน้ำ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัดเท่ากับ 2.31) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 9 ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากร

ห้องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟาร์ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมปานกลาง ทั้งนี้เชียงใหม่ในทิวเขาฟาร์ควรมีการควบคุม และมีมาตรการป้องกันปัญหามลภาวะเสื่อมโทรมจากขยะมูลฝอย เสียงรบกวน น้ำเสีย อากาศเสียและฝุ่นละออง โดยจัดหาภาชนะรองรับขยะและสิ่งปฏิกูลให้เพียงพอ และมีระบบจัดกำจัดที่ถูกต้อง นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งโรงบำบัดน้ำเสีย และเครื่องตรวจสอบคุณภาพเพื่อตรวจวัดคุณภาพน้ำก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ตลอดจนมีมาตรการไม่อนุญาตให้น้ำรถยนต์ส่วนตัวเข้าไปในพื้นที่สวนแสดงสัตว์ เพื่อป้องกันเสียงดัง และควันจากรถยนต์ ไปทำให้อากาศเสีย เกิดฝุ่นละออง ทำให้เกิดมลภาวะและสัตว์อาจตกใจได้ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์และยังคงความสมดุลทางธรรมชาติ

ตาราง 8 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชียงใหม่ในทิวเขาฟาร์ของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรมด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรม	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเสื่อมโทรม
1. การจัดการคุณภาพอากาศของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	3
- อากาศปราศจากฝุ่นและควัน	1.84	3
- ไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจาย	1.65	3
- มีอากาศถ่ายเทดี	1.92	2
2. การจัดการคุณภาพเสียงของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	2
- ปราศจากเสียงดังรบกวน	1.94	2
- ห่างจากย่านอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่นที่มีเสียงรบกวน	1.85	2
- มีระบบป้องกันเสียง	1.97	2

ตาราง 8 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรม	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเสื่อมโทรม
3. การจัดการขยะมูลฝอยของทรัพยากร	3	2
ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)		
- มีอุปกรณ์รองรับขยะมูลฝอยเพียงพอและเหมาะสม	2.81	2
- มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องวิธี	2.92	2
- มีป้ายเตือนทิ้งขยะมูลฝอยให้ถูกต้องวิธี	2.94	2
4. การจัดการคุณภาพน้ำของทรัพยากร	2	3
ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)		
- ความสะอาดของน้ำดื่มและน้ำใช้	2.55	3
- มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ	2.35	3
- มีระบบตรวจสอบคุณภาพน้ำ	2.31	3
รวม	9	3

ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 9 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษที่ผ่านมา ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว ในคุณลักษณะการมีส่วนร่วมด้านรายได้และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “การได้ประโยชน์จากสาธารณูปโภค” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.48) ประเด็น “โอกาสหารายได้จากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่อง” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.23) และประเด็น “โอกาสทำงานในทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.75) ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 สำหรับคุณลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาและบริหารจัดการของชุมชนในทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.70) ประเด็น “การเปิดโอกาสให้องค์กร

ภายนอกเข้าไปมีบทบาทสนับสนุน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.51) และประเด็น “การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัดเท่ากับ 1.20) ด้วยความเชื่อมโยงในระดับ 4 และคุณลักษณะการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กร เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.31) ประเด็น “มีการถ่ายทอดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้กับเยาวชน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.87) และประเด็น “มีการประสานเครือข่ายร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.59) ด้วยความเชื่อมโยงในระดับ 4 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 5 ด้วยความเชื่อมโยงในระดับ 3 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับมีศักยภาพด้านความเชื่อมโยงปานกลาง ทั้งนี้เชิงใหม่ในทิวเขาฟารีควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชนและประชาชนชุมชนหนองควายเพื่อทำความเข้าใจและร่วมกันวางแผนในการผลิตอาหารสัตว์ส่งเชิงใหม่ในทิวเขาฟารี โดยมีการควบคุมคุณภาพของผลิตผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

ตาราง 9 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเชื่อมโยงในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเชื่อมโยงด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเชื่อมโยง	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเชื่อมโยง
1. การมีส่วนร่วมด้านรายได้ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 4)	2	3
- โอกาสทำงานในทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน	1.75	4
- โอกาสหารายได้จากกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	2.23	3
- การได้ประโยชน์จากสาธารณูปโภค	2.48	3

ตาราง 9 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรม	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเสื่อมโทรม
2. การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาและบริหารจัดการของชุมชนในทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)	1	4
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อม	1.70	4
- การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	1.20	4
- การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้าไปมีบทบาทสนับสนุน	1.51	3
3. การช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าน้ำหนักดัชนี 3)	2	3
- มีการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กร เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว	2.31	3
- มีการประสานเครือข่ายร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว	1.59	3
- มีการถ่ายทอดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้กับเยาวชน	1.87	3
รวม	5	3

ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของแหล่งท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 10 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทศวรรษด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของทรัพยากรท่องเที่ยว ในคุณลักษณะความคุ้มค่าของการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 5 มีประเด็นคือ “ความพึงพอใจในการบริหารจัดการ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.00) ประเด็น “ความพึงพอใจในบริการที่เสนอให้” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.99) ส่วนประเด็น “ความพึงพอใจในมิตรไมตรี

ของชุมชน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.97) รวมถึงประเด็น “ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.96) และประเด็น “ความพึงพอใจในความสะอาดและความปลอดภัย” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.85) ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 ส่วนคุณลักษณะการจัดเก็บรายได้ของแหล่งท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีการเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าชมอย่างเหมาะสม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.35) ประเด็น “มีการจัดเก็บค่าเช่าร้านค้าอย่างเหมาะสม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.05) และประเด็น “มีการจัดเก็บค่าบริการอื่น ๆ อย่างเหมาะสม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.95) ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 3 และคุณลักษณะการเลี้ยงตัวเองได้ของแหล่งท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีความคล่องตัวในการเบิกจ่ายและจัดหางบประมาณ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 3.75) ประเด็น “มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.65) และประเด็น “มีความเหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.60) ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 8 ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทศวรรษด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง มีศักยภาพด้านความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดตั้งเชียงใหม่ในทศวรรษมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าชม ค่าเช่าร้านค้า และบริการอื่น ๆ อย่างเหมาะสม สามารถนำรายได้มาใช้ในการบำรุงดูแลสถานที่ซึ่งมีความสมดุลกันทุกเดือน โดยนารายได้ส่วนหนึ่งมาจัดสรรเป็นค่าตอบแทนให้แก่เจ้าหน้าที่

ตาราง 10 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเชื่อมโยงไตรมาสในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชียงใหม่ในทศวรรษของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเชื่อมโยงไตรมาสความสามารถในการพึ่งตนเองของแหล่งท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเชื่อมโยงไตรมาส	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเชื่อมโยงไตรมาส
1. ความคุ้มค่าของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2)	2	2
- ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว	1.96	2
- ความพึงพอใจในบริการที่เสนอให้	1.99	2
- ความพึงพอใจในการบริหารจัดการ	2.00	2

ตาราง 10 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรม	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเสื่อมโทรม
- ความพึงพอใจในความสะอาดและปลอดภัย	1.85	3
- ความพึงพอใจในมิตรไมตรีของชุมชน	1.97	2
2. การจัดเก็บรายได้ของแหล่งท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 4)	3	3
- มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าชมอย่างเหมาะสม	3.35	3
- มีการจัดเก็บค่าเช่าร้านค้าอย่างเหมาะสม	3.05	3
- มีการจัดเก็บค่าบริการอื่น ๆ อย่างเหมาะสม	2.95	3
3. การเลี้ยงตัวเองได้ของแหล่งท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 4)	3	2
- มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	2.65	3
- มีความเหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณ	2.60	2
- มีความคล่องตัวในการเบิกจ่ายและจัดหางบประมาณ	3.75	2
รวม	8	2

ด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการวิจัยในตาราง 11 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในห้าฟาร์ด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว ในคุณลักษณะการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 4 ประเด็นคือ “มีมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.95) ประเด็น “มีการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าแบบประหยัดไฟ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.90) ส่วนประเด็น “มีมาตรการให้พนักงานประหยัดการใช้ทรัพยากร” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.80) สำหรับประเด็น “มีการใช้พลังงานจากธรรมชาติ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.35) ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 3 ขณะที่คุณลักษณะการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 2 ประเด็นคือ “มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพียงพอ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.99) และประเด็น “การจัดสร้างป้ายสื่อความหมายในทรัพยากร” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.96) ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 ส่วนคุณลักษณะการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเพียงพอ” และประเด็น “มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.00) เท่ากัน ส่วนประเด็น “มีการติดป้าย/สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.99) ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 รวมถึงคุณลักษณะการบริหารจัดการด้านบุคลากรและงบประมาณของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “ความเหมาะสมและความเพียงพอของบุคลากร” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.00) ประเด็น “มีมาตรการสนับสนุนขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.70) และประเด็น “มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้และบริหารงบประมาณ” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัดเท่ากับ 1.45) ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 และคุณลักษณะการบริหารจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2 ซึ่งมาจาก 3 ประเด็นคือ “มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 2.00) ประเด็น “มีการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัดเท่ากับ 1.95) และประเด็น “มีกิจกรรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก” (ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 1.92) ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในห้าฟาร์ด้านการบริหารจัดการ ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 10 ด้วยความเชื่อมโยงไตรมาสระดับ 2 จึงอาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในห้าฟาร์ด้านการบริหารจัดการ มีศักยภาพด้านความเชื่อมโยงน้อย ทั้งนี้สืบเนื่องจากเชียงใหม่ในห้าฟาร์มีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างดีเยี่ยม ทั้งทรัพยากรบุคคล ซึ่งเจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ในห้าฟาร์ได้ให้บริการด้วยมิตรไมตรี สร้างความประทับใจและความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยวาจา กริยาท่าทาง การแต่งกาย สีนํ้า แววดา ที่เป็นมิตร

ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่คอยแนะนำ ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมภายในพื้นที่ พร้อมทั้งมีเอกสารแผ่นพับ แผนที่ รวมทั้งมีมาตรการในการป้องกันความปลอดภัยในพื้นที่ มีป้ายแสดงแผนผังของพื้นที่ ป้ายแสดงข้อควรระมัดระวังอันตราย มีอุปกรณ์เตือนภัย และเครื่องดับเพลิงติดตั้งไว้ทุกจุดภายในพื้นที่ ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำอยู่ในพื้นที่ตลอดเวลา เพื่อความสะดวกและความปลอดภัยในขณะเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว

ตาราง 11 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด และระดับความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชิงใหม่ในทิวทัศน์ของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามคุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรมด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรม	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเสื่อมโทรม
1. การบริหารจัดการด้านการใช้ทรัพยากรของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	3
- ใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าแบบประหยัดไฟ	1.90	3
- มีการใช้พลังงานจากธรรมชาติ	1.35	3
- มีมาตรการให้พนักงานประหยัดการใช้ทรัพยากร	1.80	3
- มีมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบ	1.95	2
2. การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	2
- การจัดสร้างป้ายสื่อความหมายในทรัพยากรท่องเที่ยว	1.96	2
- มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพียงพอ	1.99	2

ตาราง 11 (ต่อ)

คุณลักษณะและดัชนีชี้วัดความเสื่อมโทรม	ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด	ระดับความเสื่อมโทรม
3. การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	2
- มีการติดป้าย/สัญลักษณ์เตือนภัยอย่างเหมาะสม	1.99	2
- มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล	2.00	2
- มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเหมาะสม	2.00	2
4. การบริหารจัดการด้านบุคลากรและงบประมาณของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	2
- ความเหมาะสมและความเพียงพอของบุคลากร	2.00	2
- มีมาตรการสนับสนุนขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงาน	1.70	2
- มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้และบริหารงบประมาณ	1.45	2
5. การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สะดวกของทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 2)	2	2
- มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2.00	2
- มีการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่	1.95	2
- มีกิจกรรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก	1.92	2
รวม	10	2

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ผลการวิจัยในตาราง 12 เกี่ยวกับการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตามเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประเมินว่า ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 9 ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 ให้คะแนนความเสื่อมโทรม 27 รองลงมาด้านขีดความสามารถในการรองรับ ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 8 ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 ให้คะแนนความเสื่อมโทรม 24 ส่วนด้านการบริหารจัดการ ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 10 ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 2 ให้คะแนนความเสื่อมโทรม 20 ซึ่งด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 8 ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 2 ให้คะแนนความเสื่อมโทรม 16 และด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ได้ค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด 5 ด้วยความเสื่อมโทรมระดับ 3 ให้คะแนนความเสื่อมโทรม 15 เมื่อพิจารณาคะแนนรวมของคะแนนความเสื่อมโทรมทั้ง 5 ด้าน ได้คะแนนความเสื่อมโทรมรวม 102 ซึ่งตรงกับมาตรฐานความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ว่าจะเน้นระหว่าง 91-131 หมายถึง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านความเสื่อมโทรมน้อย และควรมีการติดตามประเมินศักยภาพใหม่ทุก 4 ปี (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 55) ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้บริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมนันทนาการอย่างเหมาะสม จึงเกิดผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเพียงเล็กน้อย ดังจะเห็นได้ว่า เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้บริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมีการจัดการสภาพอากาศที่ปราศจากฝุ่นและควัน หรือกลิ่นของสัตว์ที่จะทำลายทัศนวิสัยและบรรยากาศภายในพื้นที่ เช่นเดียวกันก็มีการจัดการเสียงรบกวนจากภายนอกหรือเสียงดังในขณะเยี่ยมชมสวนแสดงสัตว์โดยไม่อนุญาตให้นำรถยนต์ส่วนตัวเข้าไปในพื้นที่สวนแสดงสัตว์ โดยให้บริการรถลากของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเพียงอย่างเดียวเพื่อป้องกันการส่งเสียงดังรบกวนสัตว์ป่า ที่สำคัญการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย ได้มีการดำเนินการอย่างเข้มงวด โดยมีอุปกรณ์รองรับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างเพียงพอ และมีป้ายเตือนให้ทิ้งขยะให้ถูกวิธี เพื่อป้องกันมิให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะไม่เป็นที่ อันจะทำให้เกิดสภาพไม่น่าดูและสกปรก มีกลิ่นเหม็นรบกวนนักท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรคต่าง ๆ มาสู่มนุษย์ด้วยเช่นกัน ในขณะเดียวกัน การวางแผนจัดการใช้พื้นที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันมาเป็นการล่วงหน้าเพื่อที่จะให้ที่ตั้งของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความหลากหลายสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับกิจกรรมนันทนาการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยมีการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นคือ ถนนที่ลาดยางแอสฟัลต์ตลอดเส้นทางที่มุ่งสู่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี มีระบบน้ำใช้ซึ่งมี

การช้อนท่อให้กลมกลืนกับสภาพทรัพยากรท่องเที่ยว รวมทั้งมีไฟฟ้าตลอดเส้นทาง โดยภายในอาคารมีการติดตั้งไฟฟ้าเฉพาะบริเวณที่จำเป็นและใช้หลอดไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน และมีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่มีการใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัดและรู้คุณค่าของพลังงาน นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่คอยแนะนำ ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว มีเอกสารแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แผนที่ พื้นที่ส่วนแสดงสัตว์ กิจกรรมและบริการของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี รวมทั้งมีป้ายสื่อความหมายที่อธิบายชื่อและรายละเอียดของพันธุ์สัตว์และพันธุ์ไม้แต่ละชนิด มีป้ายแสดงรายละเอียดของเส้นทางเพื่อไปยังจุดสนใจแต่ละจุดในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยมีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ และบริการด้วยความเต็มใจและเป็นมิตรแก่นักท่องเที่ยว ที่สำคัญมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องการจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งประจำอยู่ในพื้นที่และสามารถพบเห็นได้ตลอดเวลา ตลอดจนมีป้ายแสดงข้อควรระมัดระวัง มีอุปกรณ์เตือนภัย มีเครื่องดับเพลิงติดตั้งไว้ตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ และมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลกรณีเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉินไว้ที่หน่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นบริเวณศูนย์ประชาสัมพันธ์ อาคารลานนาวิลเลจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และพื้นที่มีขีดความสามารถในการรองรับกิจกรรมนันทนาการซึ่งมีความเสื่อมโทรมน้อย อีกทั้งยังมีส่วนในการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพไม่มากนัก ทำให้สภาพพื้นที่ซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ยังมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีสภาพบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ อากาศถ่ายเทสะดวก มีความเงียบสงบ ไม่มีเสียงดังอีกทีในขณะที่เยี่ยมชม และสภาพพื้นที่มีความสะอาด เนื่องจากมีระบบการจัดการเรื่องความสะอาด และมีถังขยะไว้รองรับสิ่งปฏิกูลอยู่ทั่วไปในบริเวณพื้นที่ รวมทั้งมีมาตรการในการเฝ้าระวังและดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในขณะที่เยี่ยมชม เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้รับความพึงพอใจในบริการและประสบการณ์นันทนาการที่ดีกลับไป แต่อย่างไรก็ตามควรมีการประเมินศักยภาพในรอบ 4 ปี เพื่อทบทวนดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543: 47) กล่าวว่า การรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าหากผู้ที่เข้าไปใช้บริการมากเกินไปอาจทำให้สถานที่ท่องเที่ยวสกปรกเกิดสภาพมลภาวะได้ จึงต้องมีการจัดการดูแลอย่างถูกวิธี ซึ่งถ้าหากจัดการกับปัญหามลภาวะ ทั้งเรื่องขยะ สิ่งปฏิกูลและน้ำเสียไม่ถูกวิธี หรือขาดประสิทธิภาพอาจจะเกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความสกปรกและความอูจาดตา ซึ่งมีผลทำให้ทัศนียภาพอันสวยงามของทรัพยากรท่องเที่ยวสูญเสียไป และยังมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าได้ โดยเฉพาะเสียงดังจากยานพาหนะที่เข้าไปในพื้นที่ล้วนทำให้เกิดผลเสียต่อ

สัตว์ป่า ทั้งในแง่ของจำนวนที่ลดลง พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง หรือการสูญพันธุ์ของสัตว์บางชนิด (ล้ำ สีโท, 2544: 71) ในขณะเดียวกัน วรรณ วลัยวานิช (2546: 136) ได้ระบุว่า สภาพปัญหาทรัพยากรท่องเที่ยวเสื่อมโทรม สกปรก มีขยะและสิ่งปฏิกูล แหล่งน้ำเน่าเสีย พืชพันธุ์และสัตว์ป่าตามธรรมชาติถูกทำลายจนลดจำนวนลงหรือสูญพันธุ์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาอากาศเสีย ฝุ่นละอองเสียงรบกวนจากขบวนพาหนะ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมคุณภาพและความสวยงามแล้ว ยังทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อผู้เข้าไปเยือน ไม่เกิดความประทับใจและไม่อยากกลับมาเยือนอีกในโอกาสต่อไป ทั้งนี้หากมองในด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่ายังมีปัญหาและความเสื่อมโทรมในระดับหนึ่ง อาจเนื่องมาจากการจัดตั้งเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีครั้งนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนตำบลหนองควายไม่รับทราบถึงการจัดตั้งเชิงใหม่ในทิวเขาฟารีว่าจะมีผลอย่างไรต่อชุมชน รวมถึงผลที่ตามมาหลังจากการจัดตั้งเรียบร้อยแล้ว โดยประชาชนในชุมชนมีโอกาสดำเนินงานเพียงไม่กี่คน หรือการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อที่จะนำไปเลี้ยงสัตว์จากสมาชิกในชุมชนยังมีน้อย ทำให้ผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยวยังมีไม่มากพอ แต่ถ้ามองในด้านของสาธารณูปโภคที่ชุมชนได้รับก็มีความเหมาะสม เช่น มีการขยายถนนในการเดินทางสัญจร และบางช่วงได้มีการปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้น เช่น สายเชิงใหม่ในทิวเขาฟารี-บ้านฟอน ที่แต่เดิมเป็นถนนดินลูกรัง แต่ปัจจุบันนี้ได้มีการพัฒนาให้เป็นถนนลาดยางแอสฟัลต์ ที่สามารถเดินทางสัญจรกันได้อย่างสะดวกมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนสร้างความยั่งยืนให้กับทรัพยากรท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่ และประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้มีความยั่งยืนต่อไป

ตาราง 12 แสดงค่าน้ำหนักดัชนีชี้วัด ระดับความเสื่อมโทรม และคะแนนความเสื่อมโทรมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรเชิงใหม่ในทรัพยากรของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม

หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพ	ค่าน้ำหนัก ดัชนีชี้วัด	ระดับ ความเสื่อมโทรม	คะแนน ความเสื่อมโทรม
1. ด้านขีดความสามารถรองรับของ ทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 10)	8	3	24
2. ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ค่าน้ำหนักดัชนี 10)	9	3	27
3. ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจาก ทรัพยากรท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 10)	5	3	15
4. ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของ แหล่งท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 10)	8	2	16
5. ด้านการบริหารจัดการของแหล่ง ท่องเที่ยว (ค่าน้ำหนักดัชนี 10)	10	2	20
คะแนนรวม			102

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
2. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย

อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ตามหลักเกณฑ์การประเมิน ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อมในทรัพยากรท่องเที่ยว

4. เพื่อประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ตามหลักเกณฑ์การประเมิน ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เจ้าหน้าที่ระดับต้นของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จำนวน 20 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 จำนวน 80 คน โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) และ 3) หัวหน้าครัวเรือนของราษฎรในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านตองกาย และหมู่ที่ 12 บ้านตองกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 88 ครัวเรือน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ที่ผ่านการทดสอบความตรงในเนื้อหา (content validity) โดยยึดถือความสอดคล้องตามหลักการตรวจสอบโดยนำเสนอต่อประธานกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบความเป็นปรนัย (objectivity) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อปรับปรุงข้อความให้มีความชัดเจนและเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่เก็บ

รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

สภาพพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีพื้นที่ทั้งหมด 819 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา โดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง 330-1,685 เมตรจากระดับน้ำทะเล สภาพพื้นที่โดยทั่วไปปกคลุมด้วยพรรณไม้ต่าง ๆ ลักษณะทางธรณีวิทยาโดยทั่วไปประกอบด้วย หินอัคนี หินชั้นและหินแปร สภาพภูมิอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาลคือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว สภาพป่าประกอบด้วยป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ การคมนาคมสามารถเดินทางเข้าถึงโดยรถยนต์ 3 เส้นทางคือ ถนนเลียบคลองชลประทาน ถนนเชียงใหม่-ฮอด และถนนเชียงใหม่-สะเมิง ห่างจากตัวเมืองประมาณ 10 กิโลเมตร

อาคารและสิ่งก่อสร้างในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี มีดังต่อไปนี้

1. หมู่บ้านล้านนา เป็นพื้นที่พักผ่อน และศูนย์ประชาสัมพันธ์
2. บ้านพักเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีแอนด์รีสอร์ท
 - บ้านคุ้มพญา ที่พักขนาดใหญ่ 3 ห้องนอน 2 ห้องน้ำ 1

ห้องครัว 1 ห้องอเนกประสงค์

- พวงชมพูที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- พฤษาสวรรค์ ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- บ้านซาฟารีคอย ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- พิรุณพนา 1 - 8 ที่พักขนาด 1 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ
- เติ้นท์ที่พัก สำหรับผู้รักธรรมชาติ 1 เติ้นท์พักได้ 8 คน พร้อม

สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน

พื้นที่ส่วนจัดแสดงสัตว์ในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ประกอบด้วยพื้นที่ใหญ่ ๆ 3 โซน

ดังนี้คือ

1. โซน Savanna Safari เป็นส่วนแสดงสัตว์กินพืช และสัตว์กึ่ง
2. โซน Predator Prowl เป็นส่วนแสดงสัตว์กินเนื้อหรือสัตว์ล่าเหยื่อ
3. โซน Jaguar Trail เป็นส่วนแสดงสัตว์ขนาดเล็ก

สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีกิจกรรมและบริการที่เสนอไว้รองรับนักท่องเที่ยวมากมาย ดังนี้

1. ห้องอาหาร ได้แก่ ภัตตาคารล้านนา ภัตตาคารนานาชาติ ร้านอาหารจานด่วน ร้านอาหารบุปผ์
2. ร้านจำหน่ายของที่ระลึกของ 3 ตำบล (Doikaew)
3. ร้านจำหน่ายของที่ระลึกของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี Safari Souvenir
4. มุมถ่ายภาพกับลูกสัตว์ Photo Conner
5. ลานจอดรถ
6. บริการเช่ารถกอล์ฟ และรถจักรยานโซน Jaguar Trail

กิจกรรมนันทนาการภายในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

1. ลานน้ำพุดนตรี (Fun Plaza) ณ ลานด้านซ้ายมือของทางเข้าอาคารลานนาวิลเลจ
2. ม่านน้ำพุดนตรี “Musical Fountain with Water Screen” เป็นการผสมผสานการแสดงแสง สี เสียง ผ่านม่านน้ำ ซึ่งมีความสูงมากกว่า 12 เมตร กว้าง 20 เมตร

ลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลหนองควายเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอสันกำแพง พื้นที่ทั้งหมด 17,40 ตารางกิโลเมตร หรือ 10,875 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอสันกำแพง ลักษณะภูมิประเทศมีรูปร่างแบบแนวยาวเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการเกษตร สภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดูคือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว มีแหล่งน้ำที่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติคือ ลำห้วยดำน้ำ 2 สาย บึง/หนอง 1 แห่ง และมีน้ำจากแม่น้ำท่าช้างไหลผ่านทุกหมู่บ้านโดยไหลผ่านตามคลองต่าง ๆ ส่วนแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเป็นฝาย 7 แห่ง บ่อน้ำตื้น 1,014 แห่ง บ่อโยก 13 แห่ง ประปา 6 แห่ง โดยน้ำจากชลประทานแม่แตงจะไหลผ่านตามซอยที่ชลประทานทำไว้โดยผ่านหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11

การคมนาคมสามารถใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 (เชียงใหม่-ฮอด) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1269 (หางดง-สะเมิง) ในตำบลหนองควายแบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,289 คน จำแนกเป็นเพศชาย 4,003 คน เพศหญิง 4,286 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 3,869 ครัวเรือน ซึ่งประชากรในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบ

อาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย รับราชการ และเกษตรกรรม โดยมีประเพณีที่สำคัญและพบเห็นได้ ในชุมชนคือ ประเพณียี่เป็ง ประเพณีปีใหม่เมือง (สงกรานต์) ประเพณีปีใหม่เมืองแห่ไม้ค้ำไม้ข้าว ในตำบลหนองควายมีปั้มน้ำมัน 6 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 7 แห่ง โรงเรียน 2 แห่ง มีวัด 12 แห่ง มีโรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 11 แห่ง มีสถานอนามัยประจำตำบล 1 แห่ง ศูนย์อสม. 11 แห่ง คลินิกแพทย์ 2 แห่ง มีป้อมตำรวจ 1 แห่ง และมีสถานที่ราชการ 4 แห่ง

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในท่าซาฟารีเพื่อจัดอันดับความสำคัญ

การวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในท่าซาฟารีเพื่อจัดอันดับความสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า เชียงใหม่ในท่าซาฟารีมีศักยภาพทรัพยากรปานกลางในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ทั้งนี้มีมูลเหตุมาจากที่ตั้งของเชียงใหม่ในท่าซาฟารีอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ ในขณะเดียวกัน คุณค่าและสุนทรียศาสตร์ในความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมล้านนาของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในท่าซาฟารี ยังไม่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น และไม่พบร่องรอยของสิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือสิ่งก่อสร้างที่มีความเป็น “ที่สุด” และควรค่าแก่การท่องเที่ยว มีเพียงแต่อาคารสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นโดยเป็นการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมแอฟริกาและล้านนา ทำให้ไม่มีความโดดเด่น กลมกลืนและงดงามทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่จะสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยแบบล้านนาออกไปสู่สายตาคนต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในท่าซาฟารีมีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมนันทนาการไม่มากเท่าที่ควร อาจสืบเนื่องจาก เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมจึงยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงพื้นที่ กิจกรรมนันทนาการให้มีรูปแบบที่หลากหลายต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้รับทั้งความรู้ ความพึงพอใจ ความเพลิดเพลิน และประสบการณ์นันทนาการที่ดีกลับไป รวมทั้งจะต้องมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ในการเป็นสวนสัตว์กลางคืนที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติที่อุดมไปด้วยมวลพฤกษานานาพรรณ ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้ อนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่าควบคู่กันไป เพื่อที่จะทำให้เชียงใหม่ในท่าซาฟารีเป็นที่รู้จักและมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาเยือนมากขึ้น และอาจเป็นตัวแทนของสวนสัตว์กลางคืนในเอเชียด้วย

ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม

การวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม ผลการวิจัยพบว่า เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีได้บริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมนันทนาการอย่างเหมาะสม จึงเกิดผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเพียงเล็กน้อย ดังจะเห็นได้ว่า เชียงใหม่ในทิวเขาฟารีได้บริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมีการควบคุมจัดการทรัพยากรในพื้นที่โดยใช้ประโยชน์มากที่สุดและยังคงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่เพื่อสมดุลทางธรรมชาติ ทั้งการจัดการสภาพอากาศที่ปราศจากฝุ่นและควัน มีการจัดการเสียงรบกวนจากภายนอกหรือเสียงดังในขณะเยี่ยมชมสวนแสดงสัตว์ มีการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย โดยมีอุปกรณ์รองรับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างเพียงพอ และมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกวิธี นอกจากนี้มีการวางแผนจัดการใช้พื้นที่โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันมาเป็นการล่วงหน้าเพื่อที่จะให้ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีมีความหลากหลายสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับกิจกรรมนันทนาการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยมีการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นคือ ถนนที่ลาดยางแอสฟัลต์ มีระบบน้ำใช้ มีการติดตั้งไฟฟ้าและใช้หลอดไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน นอกจากนี้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีเอกสารแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แผนที่ พื้นที่สวนแสดงสัตว์ กิจกรรมและบริการของเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี รวมทั้งมีป้ายสื่อความหมายที่อธิบายชื่อและรายละเอียดของพันธุ์สัตว์และพันธุ์ไม้แต่ละชนิด มีป้ายแสดงรายละเอียดของเส้นทางเพื่อไปยังจุดสนใจแต่ละจุดในพื้นที่ท่องเที่ยว และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ ที่สำคัญมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องการจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีป้ายแสดงข้อควรระมัดระวัง มีอุปกรณ์เตือนภัย มีเครื่องดับเพลิงติดตั้งไว้ตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ และมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ซึ่งการวางแผนจัดการจะต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะหากปริมาณและสัดส่วนของนักท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ และพื้นที่ที่รองรับในทรัพยากรท่องเที่ยวไม่เหมาะสมแล้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะที่ไม่พึงประสงค์จะเกิดขึ้นได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทซาฟารี พบว่า เชียงใหม่ในทซาฟารีมีศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ โดยให้ธรรมชาติที่มีอยู่เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก เมื่อนักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ ก็จะได้รับคามพึงพอใจและประสบการณ์นันทนาการที่ดีกลับไป

ผลการวิจัยด้านการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทซาฟารีตามเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความสำคัญ 5 ด้านคือ ด้านกายภาพ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความปลอดภัย และด้านความเปราะบางของสิ่งแวดล้อม พบว่า เชียงใหม่ในทซาฟารีมีศักยภาพทรัพยากรปานกลางในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ แสดงให้เห็นว่า เชียงใหม่ในทซาฟารียังสามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้ไม่มากเท่าที่ควร เพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมจะต้องใช้เวลาว่างในช่วงกลางคืนประกอบกิจกรรมนันทนาการ เพราะจะทำให้ได้ท่องเที่ยวครบทุกส่วนภายในเชียงใหม่ในทซาฟารี ซึ่งนักท่องเที่ยวบางกลุ่มบางคนเดินทางมาเยือนเชียงใหม่ก็จะใช้เวลาส่วนใหญ่ในตอนกลางวันทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ เมื่อเดินทางท่องเที่ยวแล้วก็จะเกิดอาการเหนื่อย เมื่อล้าความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลากลางคืนก็จะมีน้อย ถึงแม้ว่าลักษณะพื้นฐานของนันทนาการจะเกิดขึ้นได้ในเวลาที่ไม่จำกัด ที่สามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ตามสภาพแวดล้อม ความต้องการ และความสนใจของแต่ละบุคคลก็ตาม ถ้าหากมองในแง่ของการพักผ่อนที่แท้จริงของมนุษย์แล้วนั้น จะใช้ช่วงเวลากลางคืนเพื่อพักผ่อน นอนหลับมากกว่า หรือทำกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้พลังงานมาก เช่น การดูโทรทัศน์ ฟังเพลง อ่านหนังสือ เป็นต้น เพราะในความหมายของการนันทนาการ คือ การทำให้สดชื่น หรือการสร้างพลังงานขึ้นมาใหม่ สอดคล้องกับที่สมบัติ กาญจนกิจ (2542: 17) ได้อธิบายว่า การที่บุคคลมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการก็เพื่อสร้างความสดชื่น หรือมีพลังงานขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของตน เพื่อพัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนาน ในทำนองเดียวกัน จรินทร์ ธานีรัตน์ (2528) อ้างใน รชพร จันทรสว่าง (2545: 7) กล่าวว่า นันทนาการคือ กิจกรรมที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจในเวลาว่างและได้รับความพึงพอใจเป็นรายบุคคล และเป็นแรงจูงใจเนื่องจากกิจกรรมนั้น ๆ โดยตรง ซึ่งเชียงใหม่ในทซาฟารีมีการจัดกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลากลางวันโดยเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมโซน Jaguar Trail เพียงโซนเดียวเท่านั้น อีก 2 โซนคือ โซน Predator Prowl และโซน Savanna Safari จะเปิดให้ชมในช่วงเวลากลางคืน ถ้า

หากมีการปรับเปลี่ยนโดยเปิดโซน Jaguar Trail และโซน Savanna Safari ในช่วงกลางวัน และเพิ่มกิจกรรมนันทนาการเช่น กิจกรรมตกปลา เรือถีบ บริเวณทะเลสาบ Swan Lake ด้วย ก็อาจจะมียักท่องเที่ยวให้ความสนใจ และเห็นความสำคัญมากขึ้น เพราะเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นสถานที่นันทนาการแห่งหนึ่งที่มีคุณค่าต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ โดยจะได้รับทั้งความรู้ ความประทับใจ ความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์นันทนาการ ซึ่งกระบวนการนันทนาการช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ ร่างกาย สังคม และสติปัญญาของบุคคล ทุกระดับวัยและเพศ

ผลการวิจัยด้านการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีตามเกณฑ์การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรม 5 ด้านคือ ด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการ พบว่า เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้บริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมนันทนาการอย่างเหมาะสม จึงเกิดผลกระทบความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเพียงเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่า เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการวางแผนการใช้พื้นที่แบบกระจายตัวไม่ให้รวมกันอยู่ในบางตำแหน่งมากเกินไป จึงทำให้พื้นที่เกิดความเสื่อมโทรมน้อย หรือไม่เกิดความเสื่อมโทรมเลย เพราะที่ตั้งอยู่บริเวณชายขอบของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ซึ่งไม่ได้รุกเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าของอุทยานแห่งชาติมากเท่าไร ทำให้ผืนป่าอนุรักษ์แห่งนี้ยังคงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางธรรมชาติและความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพของพื้นที่ ถ้าหากเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับกิจกรรมนันทนาการและจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นก็ไม่ควรที่จะขยายพื้นที่เข้าไปในเขตพื้นที่ป่าของอุทยานแห่งชาติอีก เพราะจะทำให้ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านชีวภาพของพื้นที่เสื่อมโทรมลงได้ ซึ่งศูนย์วิจัยป่าไม้ (2541: 55) ได้ระบุว่า ระดับของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวต้องสามารถรองรับได้ โดยไม่เกิดผลกระทบกับทรัพยากรชีวภาพและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สอดคล้องกับที่ จักรทอง จันทรีเจือ (2544: 72) ได้กล่าวว่า การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้คงอยู่ต่อไปได้ตลอด จำเป็นต้องรักษาค่าจูนสิ่งมีชีวิตทุกชนิดให้อยู่รอดปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ และมนุษย์ เพื่อให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติเพราะคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพมีความสำคัญยิ่งต่อความเป็นอยู่ และความอยู่รอดของมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งกิจกรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรยอมรับสภาพธรรมชาติ และลักษณะของสถานที่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของกิจกรรมหรือการพัฒนาดังกล่าว ถ้าแหล่งท่องเที่ยวใดเปราะบางทางธรรมชาติมากเกินไป ก็ควรพัฒนาสถานที่นั้นภายในขอบเขตและให้กระทบต่อธรรมชาติน้อยที่สุด ซึ่งการ

เปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต้องไม่ทำลายหลักการของการพัฒนาแบบยั่งยืน (ฐิติทธิ์ ชูชาติ, 2546: 184)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในทิวเขาฟารี ในการรองรับกิจกรรมนันทนาการอย่างแท้จริง อันจะเป็นข้อมูลสำคัญให้แก่ผู้อำนวยการเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

1. ควรมีการส่งเสริมให้ปลูกต้นไม้เพิ่ม เพื่อให้พื้นที่คงความหลากหลายทางชีวภาพ และให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
2. ควรมีการกำหนดแผนการดูแลป้องกันรักษาพื้นที่ป่าของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ให้ชัดเจนรัดกุมและไม่ควรขยายพื้นที่เข้าไปในเขตป่าอนุรักษ์อีกเพราะจะทำให้เกิดความสูญเสียของทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น
3. ควรมีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการให้มีความหลากหลายในช่วงเวลากลางวัน เช่น กิจกรรมตกปลา เรือถีบ บริเวณทะเลสาบ Swan Lake รวมทั้งการเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมสวนแสดงสัตว์ จำนวน 2 โซนคือ โซน Jaguar Trail และโซน Savanna Safari เพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมเพิ่มมากขึ้น
4. ควรมีการจัดประชุมและให้คำปรึกษาหารือแก่ผู้นำชุมชน และกลุ่มประชาชนชุมชนหมู่ที่ 1 บ้านตองกาย และหมู่ที่ 12 บ้านตองกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ที่อยู่รอบพื้นที่เชียงใหม่ในทิวเขาฟารี ให้มีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยว โดยร่วมกันวางแผนการผลิตอาหารสัตว์จำพวก พืช ผัก และเนื้อสัตว์ โดยเชียงใหม่ในทิวเขาฟารีจะควบคุมมาตรฐานผลิตผลที่จะสั่งซื้อจากสมาชิกชุมชน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

5. ควรมีการปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชนตำบลหนองควายให้มีส่วนในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การจัดที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ในหมู่บ้าน โดยให้เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเข้าไปจัดระบบตามเกณฑ์การชี้วัดที่กำหนดให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น เกิดขีดความสามารถในการรองรับด้านที่พักแรมของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

6. ควรเพิ่มความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ควรค่าแก่การศึกษาอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่า ในระดับมาตรฐานโลก และเป็นสวนสัตว์กลางคืนที่มีชื่อเสียง

ข้อเสนอแนะสำหรับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย

1. ควรจัดประชุมปรึกษาหารือกับประชาชนชุมชนตำบลหนองควาย ในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมีส่วนร่วมจัดที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ในหมู่บ้าน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และเป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นอีกด้วย

2. ควรมีการส่งเสริมให้พื้นที่ตำบลหนองควายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้อาจนำการแสดงพื้นเมืองของชาวบ้านมาจัดแสดงในเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เพื่อเป็นการเพิ่มกิจกรรมนันทนาการ ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. ควรสนับสนุนงบประมาณในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตำบลหนองควาย เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากนั้นควรพิจารณาบรรจุโครงการนี้เข้าไว้ในแผนประจำปี เพื่อการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนต่อไป

4. ควรร่วมกันจัดทำข้อมูลท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ผ่านทางเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

1. ควรบรรจุกิจกรรมท่องเที่ยวเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีไว้ในรายการท่องเที่ยวของบริษัทเพื่อเป็นการสนับสนุน และเพิ่มทางเลือกในการเดินทางท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว

2. ควรให้การสนับสนุนชุมชนตำบลหนองควายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงใหม่ในท้าวฟารี ผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการบริการข้อมูล ข่าวสารให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงใหม่ในท้าวฟารี เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งเชิงใหม่ในท้าวฟารีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพื้นที่ต่อไป
2. นักศึกษา นักวิจัย หรือผู้ที่สนใจ ควรศึกษาการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เพื่อพัฒนาให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในจังหวัดเชิงใหม่
3. ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเชิงใหม่ในท้าวฟารี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมนันทนาการในทรัพยากรท่องเที่ยว
4. ควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของเชิงใหม่ในท้าวฟารีตามจุดมุ่งหมายในการจัดตั้ง และการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้โครงการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545. กรุงเทพมหานคร: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

“โครงสร้างการบริหารงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี”. ม.ป.ป. เชียงใหม่: เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. (เอกสารอัดสำเนา).

จรินทร์ ชานิรันดร์. 2528. นันทนาการชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์. อ้างถึงใน รชพร จันทรสว่าง. 2545. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” ในเอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ฉัตรแก้ว สิมารักษ์, สีนีนาง สมบูรณ์เอนก และ ชัยมงคล ตระกูลดี. 2545. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวง. เชียงใหม่: กองพัฒนาเกษตรที่สูง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ฉัตรทอง จันทรเจือ. 2544. มูลเหตุจูงใจในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากของป่าภายในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ของราษฎรบ้านแม่สาใหม่ บ้านโป่งแยงนอก และบ้านแม่เมาะ อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ัชพล ทรงสุนทรวงศ์. 2545. “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ในเอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชูสิทธิ์ ชูชาติ. 2546. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. 2549ก. “เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://www.chiangmainightsafari.com/home_th.htm (20 มีนาคม 2549).

_____. 2549ข. “เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี: ปฐมบท open beta”. [ระบบออนไลน์].
 แหล่งที่มา <http://chubby.exteen.com/20051219/open-beta> (1 สิงหาคม 2549)

“เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีแอนดริสอร์ท”. มปป. เชียงใหม่: เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี. (แผ่นพับ).

นภวรรณ ฐานะกาญจน์ และ คมเชษฐา จรุงพันธ์. 2546. “การวางแผนการจัดการพื้นที่
 นันทนาการ” ในเอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทาง
 ธรรมชาติ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นำชัย ทนุผล. 2542. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: สาขาวิชาพัฒนาการ
 ท่องเที่ยว คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

บวรเทิง เกิดปรำงค์ และ เจษฎา เจียรนัย. 2544. นันทนาการ. กรุงเทพมหานคร:
 ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่:
 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

_____. 2548ก. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิชาการ
 ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

_____. 2548ข. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย.
 กรุงเทพมหานคร: ซี.พี.บุ๊ค สแตนดาร์ด.

ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์. 2547. คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.
 กรุงเทพมหานคร: คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มนัส สุวรรณ. 2541. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ (เชียงใหม่). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

_____. 2544. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว: การศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (รายงานฉบับสมบูรณ์). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

ล้ำ สีโท. 2544. “ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม” ในเอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรรณ วลัยวานิช. 2546. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณ ศิลปอาชา. 2546. “การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว” ในเอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศรัณดา วรากุลวิทย์. 2546. ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: เฟื่องฟ้าพรินติ้ง.

ศิริ ฮามสุโพธิ์. 2543. สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ศูนย์ข่าวภาคเหนือ สำนักข่าวประชาธรรม. 2549. “ไนท์ซาฟารี”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.thaico.net/b_pnews/sc_10aug45.htm (8 มีนาคม 2549).

ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2541. คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร: คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมบัติ กาญจนกิจ. 2542. นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุภาพร มากแจ้ง. 2539. หลักมัคคุเทศก์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

สุวัฒน์ จูธารณ และ รุ่งทิพย์ ว่องปฏิการ. 2545. “ทรัพยากรท่องเที่ยว” ในเอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์ และ มานิตย์ สุทธสกุล. 2544. “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว” ในเอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

หน้าแรกของเว็บหนองควาย. 2550. “องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://us.geocities.com/obt22nongkwai/index.htm> (16 กุมภาพันธ์ 2550).

อนุชา มติศิลป์. 2546. “การประสานงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” ในเอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อุทยานแห่งชาติ. 2550. “อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dnp.go.th/parkreserve/asp/style1/default.asp?npid=53&lg=1> (16 กุมภาพันธ์ 2550).

Mill, Robert Christie. 1990. Tourism the International Business. New Jersey: Prentice Hall.

อ้างอิงใน ชูสิทธิ์ ชูชาติ. 2546. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.

Nagtalon, J.A. 1983. The agricultural education curriculum and the quality of graduates of selected agricultural colleges and universities in the Philippines. Unpublished Ph.D dissertation UPLB, College, Laguna. อ้างอิงใน นำชัย ทนุผล. 2532. การวางแผนและประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

Weaver, D. and B. Lawton. 2002. **Tourism Management**. 2nd ed. Australia: John Wiley & Sons Australia, Ltd.

Yamane, Taro. 1970. **Statistics: An Introductory Analysis**. Tokyo: Harper International Edition. อ้างถึงใน ยุทธ ไกยวรรณ. 2546. **สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

ภาพ 16 แสดงรถลากที่ให้บริการโซน Savanna Safari และโซน Predator Prowl

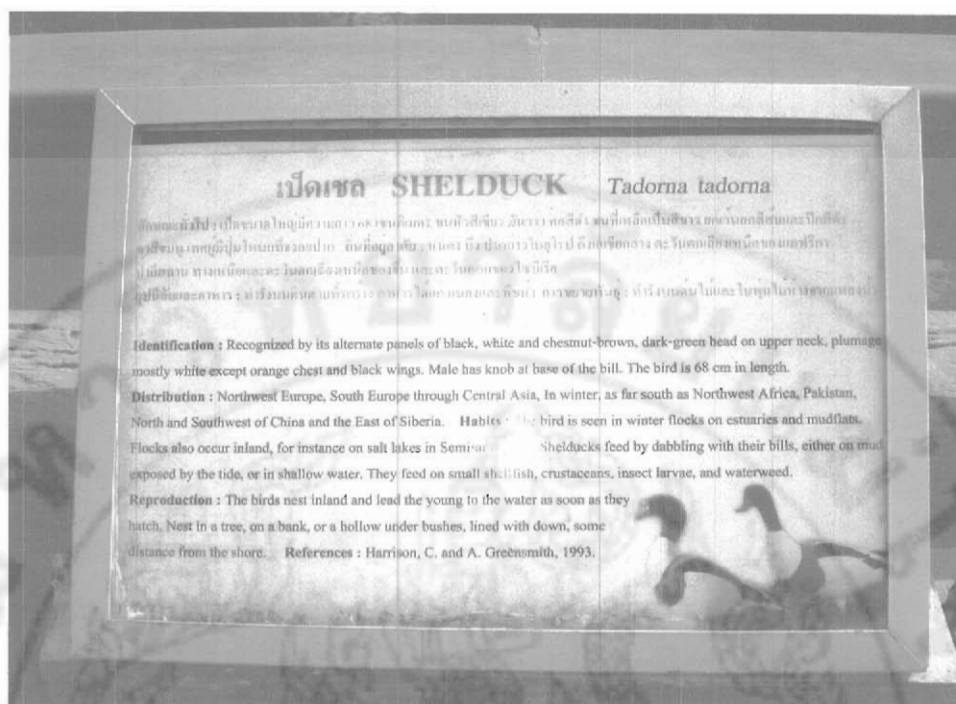
ภาพ 17 แสดงพื้นที่รอขึ้นรถชมสวนแสดงสัตว์

ภาพ 18 แสดงถังขยะที่จัดทำได้กลมกลืนกับสภาพพื้นที่

ภาพ 19 แสดงอุปกรณ์ดับเพลิงที่ติดตั้งไว้ทุกจุดภายในพื้นที่

ภาพ 20 แสดงป้ายสื่อความหมาย

ภาพ 21 แสดงป้ายเตือนอันตรายและข้อควรปฏิบัติ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

ข้อมูลชุดที่ 1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เชียงใหม่ในทศวรรษ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง

1.1 สถานที่ตั้งและขนาด

.....

.....

.....

1.2 อาณาเขตติดต่อ

.....

.....

.....

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

.....

.....

.....

1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

.....

.....

.....

1.5 ลักษณะทางธรณีวิทยา

.....

.....

.....

1.6 แหล่งน้ำ

1.7 ชนิดของพืชพรรณและสัตว์ป่า

1.8 การเข้าถึงสถานที่

2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมและรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

2.1 อาคารและสิ่งก่อสร้างในเชียงใหม่ในทิวเขาฟารี

1.2 พื้นที่ส่วนแสดงสัตว์

1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

.....

.....

.....

.....

.....

1.4 กิจกรรมนันทนาการ

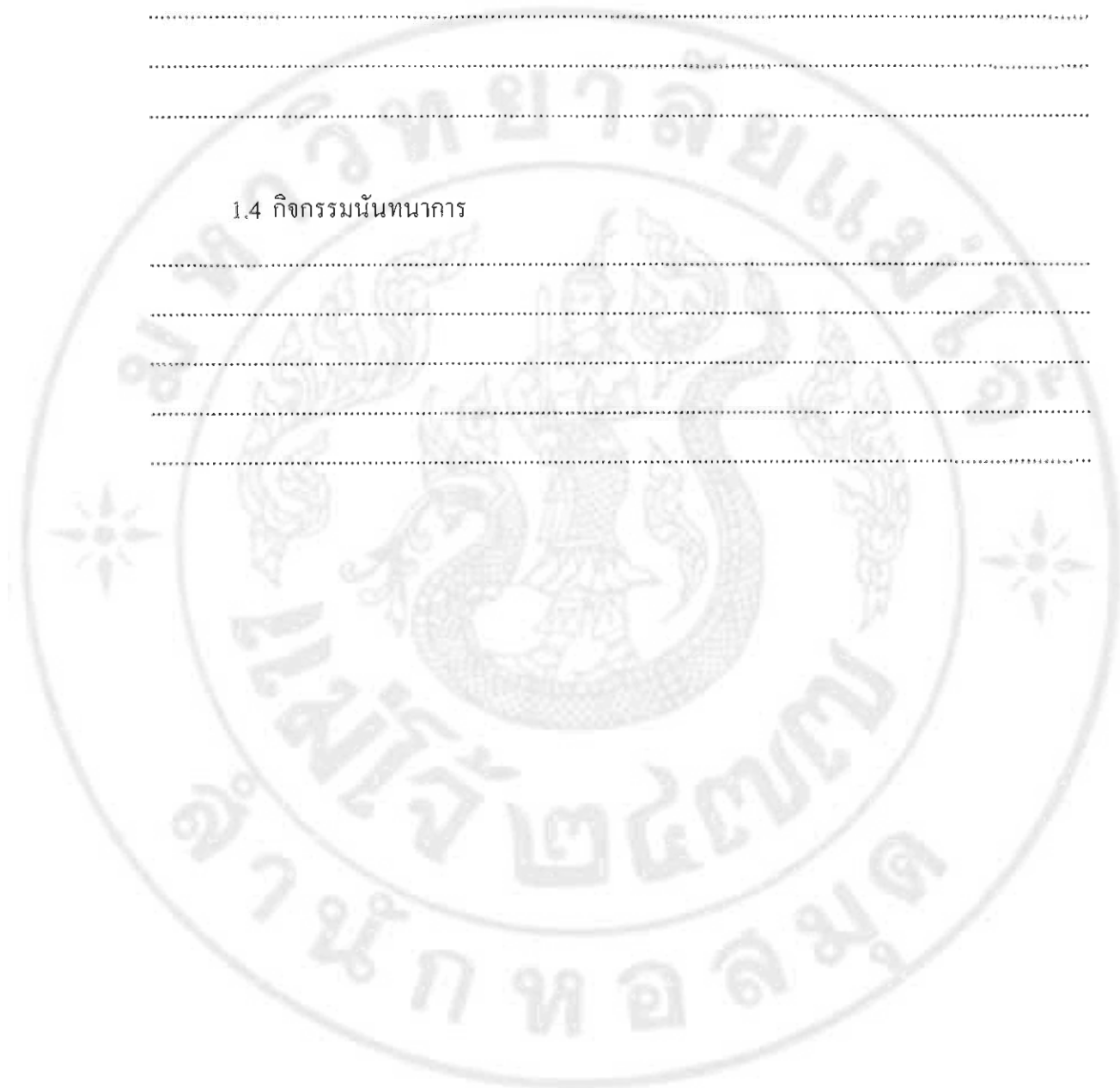
.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลชุดที่ 2 ลักษณะพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมของตำบลหนองควาย อำเภอหางดง
จังหวัดเชียงใหม่

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นที่

1.1 ที่ตั้งและขนาด

.....

.....

.....

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

.....

.....

.....

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

.....

.....

.....

1.4 แหล่งน้ำ

.....

.....

.....

2. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ

.....

.....

.....

2.2 สถานประกอบการ

.....

.....

.....

3. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางสังคม

3.1 ประชากร

.....

.....

.....

3.2 สถาบันทางศาสนา

.....

.....

.....

3.3 สถานศึกษา

.....

.....

.....

3.4 สถานพยาบาล และสาธารณสุข

.....

.....

.....

3.5 สถานีดำรง

.....

.....

.....

3.6 สถานที่ราชการ

.....

.....

.....

3.7 ประเพณี และศิลปวัฒนธรรม

.....

.....

.....

แบบสอบถาม

เรื่อง

ศักยภาพของเชียงใหม่ในทศวรรษในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้รวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ระดับของเชียงใหม่ในทศวรรษ
2. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นจึงขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังกล่าว

ตอนที่ 1

ข้อความเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ในทศวรรษในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ตามหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความสำคัญในด้านการประมง และด้านความประมงในทรัพยากรท่องเที่ยว

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความสำคัญในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าถูกต้องตรงกับความจริงที่ท่านประสบมา เมื่อท่านพิจารณาแล้วจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ระดับความสำคัญ

ชุดที่ 1.1 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวตามประเภท

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทศวรรษ	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ระดับความสำคัญ			
				มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เชียงใหม่ในทศวรรษจะมีการแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 5 เขต ได้แก่ 1) เขตพื้นที่บริการข้อมูลท่องเที่ยว 2) เขตพื้นที่บริการธุรกิจ ท่องเที่ยว 3) เขตพื้นที่นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว 4) เขตพื้นที่ หางห้าม และ 5) เขตพื้นที่กันชนหรือป้องกัน							
2. การเข้าไปใช้บริการ ในเขตพื้นที่นันทนาการของเชียงใหม่ในทศ วรรษนี้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด							
3. มีป้ายแสดงข้อความห้ามนักท่องเที่ยวเข้าไปในเขตพื้นที่ หางห้าม							
4. มีป้ายแสดงข้อความห้ามประชาชนทั่วไปเข้าไปในเขตบริเวณ พื้นที่กันชนหรือป้องกัน							
5. มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการใช้พื้นที่นันทนาการ พื้นที่หวง ห้าม และพื้นที่กันชนของเชียงใหม่ในทศวรรษ							
6. มีป้ายแสดงข้อความเกี่ยวกับการใช้พื้นที่นันทนาการ พื้นที่หวง ห้าม และพื้นที่กันชนของเชียงใหม่ในทศวรรษ							

ชุดที่ 1.2 ตักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านความเปราะบาง และด้านความนิยม

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทซาฟารี	ถูกต้อง ทั้งหมด	ถูกต้อง บางส่วน	ไม่ถูกต้อง บางส่วน	ไม่ถูกต้อง ทั้งหมด	ระดับความสำคัญ			
					มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เชียงใหม่ในทซาฟารีได้กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าชมส่วนแสดงสัตว์โซน Jaguar Trail ไม่เกิน 1,500 คนต่อวัน								
2. เชียงใหม่ในทซาฟารีได้กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าชมส่วนแสดงสัตว์โซน Savanna Safari ไม่เกิน 1,000 คนต่อวัน								
3. เชียงใหม่ในทซาฟารีได้กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าชมส่วนแสดงสัตว์โซน Predator Prowl ไม่เกิน 1,000 คนต่อวัน								
4. เชียงใหม่ในทซาฟารีได้กำหนดการเข้าชมส่วนแสดงสัตว์โซน Jaguar Trail เวลา 13.00 – 16.00 น. (จันทร์-ศุกร์) และเวลา 10.00 – 16.00 น. (เสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์)								
5. เชียงใหม่ในทซาฟารีได้กำหนดการเข้าชมส่วนแสดงสัตว์ช่วงกลางคืนทั้ง 3 โซนคือ โซน Jaguar Trail, โซน Savanna Safari และโซน Predator Prowl เวลา 19.00 – 22.30 น.								
6. เชียงใหม่ในทซาฟารีมีจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยวประมาณ 5,000 คนต่อวัน								
7. เชียงใหม่ในทซาฟารีมีจำนวนนักท่องเที่ยวช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวประมาณ 3,000 คนต่อวัน								

ตอนที่ 2

ข้อความเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของเรียงใหม่ในทศวรรษใหม่ในการรองรับกิจกรรมนั้นทางการ ตามหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมในด้านจิตตภาพสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว

คำชี้แจง

ไม่รศพิจารณาข้อความเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าถูกต้องตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบมา เมื่อท่านพิจารณาแล้วจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ระดับความเสื่อมโทรม

ชุดที่ 2.1 ปัจจัยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านขีดความสามารถในการรองรับ

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในที่พักฟาร์	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ระดับความเสื่อมโทรม			
				มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การจัดตั้งเชียงใหม่ในที่พักฟาร์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการประชุมปรึกษาหารือในการเลือกพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งปัจจุบันมาเป็นการล่วงหน้า							
2. เพื่อให้พื้นที่ตั้งของเชียงใหม่ในที่พักฟาร์มีความหลากหลาย จึงได้มีการกำหนดให้มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ-ปุย และชุมชนหนองควาย							
3. การจัดตั้งเชียงใหม่ในที่พักฟาร์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ-ปุย มีส่วนในการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์							
4. การตั้งเชียงใหม่ในที่พักฟาร์มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของชุมชนหนองควายผลทำให้พื้นที่ทำกินทางการเกษตรของประชาชนลดลง							
5. การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่เชียงใหม่ในที่พักฟาร์ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งสิ่งเดิมเดิมเดิมเดิม							
6. การขยายสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการนักท่องเที่ยวสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพื้นที่เดิม ได้เพิ่มมากขึ้นเท่าที่ต้องการ							

ชุดที่ 2.2 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี	เหมาะสม ที่สุด	เหมาะสม มาก	เหมาะสม น้อย	ไม่ เหมาะสม	ระดับความเสื่อมโทรม			
					มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. อัตราค่าเข้าชมเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้กำหนดให้นักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ราคา 250 บาท เด็กราคา 125 บาท และชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ราคา 500 บาท และเด็กราคา 300 บาท								
2. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้มีการเก็บค่าเช่ารถนำตามอัตราที่ ยอมรับได้ของทั้ง 2 ฝ่าย								
3. เชียงใหม่ไนท์ซาฟารีได้มีการเก็บค่าบริการถ่ายภาพกับสัตว์ 250 บาท ค่าบริการรถอล์ฟ ขนาด 2 ที่นั่ง 150 บาท และขนาด 4 ที่นั่ง 300 บาท และรถจักรยานคันละ 50 บาท บริเวณโซน Jaguar Trail								
4. รายรับกับรายจ่ายของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีความสมดุลกัน ทุกเดือน								
5. รายได้ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีมีการจัดสรรเป็นค่าตอบแทน ให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับต้น ไม่น้อยกว่า 20,000 บาท ต่อเดือนต่อคน และลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน ไม่น้อยกว่า 7,500 บาท ต่อคนต่อ เดือน								
6. พนักงานของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ได้รับค่าตอบแทนทุกวันที่ 25 ของทุกเดือน								

ชุดที่ 2.3 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ

ข้อความเกี่ยวกับสภาพของ เชียงใหม่ในทศวรรษที่	ใช่	ไม่ใช่	ระดับความเสื่อมโทรม			
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
น้อยที่สุด						
1. เชียงใหม่ในทศวรรษที่มีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดไฟเบอร์ 5 และใช้หลอดไฟแบบหลอดตะเกียบเพื่อช่วยในการประหยัดไฟ						
2. เชียงใหม่ในทศวรรษที่มีการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทน						
3. เชียงใหม่ในทศวรรษที่มีการรณรงค์ให้พนักงานร่วมกันประหยัดน้ำและไฟ โดยปิดทุกครั้งหลังเลิกใช้งาน						
4. เชียงใหม่ในทศวรรษที่มีการติดตั้งถังแยกขยะเปียกทุกจุด						
5. เชียงใหม่ในทศวรรษที่มีการทำงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายธุรกิจการตลาดและประชาสัมพันธ์ ฝ่ายจัดการสัตว์ และฝ่ายปฏิบัติการ						
6. เชียงใหม่ในทศวรรษที่มีการจ่ายเบี้ยเลี้ยงให้แก่พนักงานที่ทำงานล่วงเวลา เงินโบนัสประจำปี และค่ารักษาพยาบาลเนื่องจากเจ็บป่วยในขณะปฏิบัติหน้าที่						
7. เชียงใหม่ในทศวรรษที่มีการจัดเก็บค่าเช่าร่วมกับนักท่องเที่ยวทุกคนไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น						

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถาม

เรื่อง

ศักยภาพของเชียงใหม่ในท่าฟาร์ในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้รวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ในท่าฟาร์
2. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว คณะพัฒนากการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นจึงขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังกล่าว

ตอนที่ 1

ข้อความเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ในท่าฟาร์ในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ตามหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความสำคัญในด้านกายภาพ ด้านความนิยม และด้านความปลอดภัยในทรัพยากรท่องเที่ยว

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความสำคัญในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าถูกต้องตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบมา เมื่อท่านพิจารณาแล้วจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ระดับความสำคัญ

ชุดที่ 1.1 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกายภาพ

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทศวรรษ	ระดับความสำคัญ				
	เหมาะสม มากที่สุด	เหมาะสม มาก	เหมาะสม ปานกลาง	เหมาะสม น้อย	เหมาะสม น้อยที่สุด
1. เชียงใหม่ในทศวรรษที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติออบหลวง-ปาย					
2. เชียงใหม่ในทศวรรษที่ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ประมาณ 10 กิโลเมตร					
3. การเดินทางไปยังเชียงใหม่ในทศวรรษ สามารถใช้เส้นทางถนนเลียบคลองชลประทาน (แม่แจ่ม-หางดง)					
4. การเดินทางไปยังเชียงใหม่ในทศวรรษ สามารถใช้เส้นทางถนนเชียงใหม่-ฮอด					
5. การเดินทางไปยังเชียงใหม่ในทศวรรษ สามารถใช้เส้นทางถนนเชียงใหม่-สะเมิง					
6. ถนนที่มุ่งไปสู่เชียงใหม่ในทศวรรษ สภาพพื้นผิวถนนปูด้วยยางแอสฟัลต์					
7. สภาพพื้นผิวถนนเรียบ แม้จะระยะตลอดเส้นทางที่ไปสู่เชียงใหม่ในทศวรรษ					
8. ถนนที่มุ่งไปสู่เชียงใหม่ในทศวรรษ มีลักษณะเป็นถนน 2 เลน					
9. ป้ายบอกเส้นทางไปยังเชียงใหม่ในทศวรรษ ป้ายบอกอยู่ตลอดเส้นทางที่มาจากจังหวัด ลำปาง จังหวัดเชียงราย อำเภอแม่ริม อำเภอหางดง และอำเภอเมืองเชียงใหม่					
10. ป้ายบอกเส้นทางไปยังเชียงใหม่ในทศวรรษ ป้ายบอกอยู่ ณ สถานีขนส่งรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน					
11. ป้ายบอกเส้นทางไปยังเชียงใหม่ในทศวรรษ ใช้วัสดุที่ทำจากโลหะ					
12. ป้ายบอกเส้นทางไปยังเชียงใหม่ในทศวรรษ ใช้ 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ					

ชุดที่ 1.2 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านคุณค่า และด้านความปลอดภัย

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า	ใช้	ไม่ใช่	ระดับความสำคัญ			
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
น้อยที่สุด						
1. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีลักษณะทางธรรมชาติที่เหมาะสมกับการตั้งเป็น ส่วนสำคัญกลางคืน						
2. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าเป็นพื้นที่เก่าแก่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ยาวนาน						
3. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าเป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม						
4. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีความหลากหลายของพรรณไม้มีนานาชนิด						
5. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ายังคงเหลือสิ่งก่อสร้างทางด้านประวัติศาสตร์						
6. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ายังมีกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมที่สืบทอด กันมาในอดีต						
7. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีการอนุรักษ์สภาพพื้นที่ทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมที่สืบทอดกันมาในอดีตให้คงอยู่ไว้						
8. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าที่จัดตั้งขึ้นมีส่วนในการส่งเสริม และสร้างความเป็นอยู่ทางด้าน สังคมแก่ชุมชนหนองควาย						
9. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าที่จัดตั้งขึ้นก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจอันดีแก่ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ และประชาชนชุมชนหนองควาย						
10. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้ อนุรักษ์ ธรรมชาติและสืบทอดคุณค่า						

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เรียงใหม่ในทศวรรษ	ใช่	ไม่ใช่	ระดับความสำคัญ			
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
11. เรียงใหม่ในทศวรรษมีการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ของทรัพยากรในพื้นที่						
12. เรียงใหม่ในทศวรรษมีการให้บริการข้อมูลความรู้ โดยวิธีการสื่อความหมายที่ ใช้ตัวบุคคล แต่ไม่พบ และป้ายสื่อความหมาย						
13. ที่ตั้งของเรียงใหม่ในทศวรรษมีความสอดคล้องกับสภาพทางธรรมชาติที่อุดม ไปด้วยผลพวงกษานานาพรรณ						
14. เรียงใหม่ในทศวรรษมีการก่อสร้างที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบแอฟริกา และล้านนา						
15. เรียงใหม่ในทศวรรษมีการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่มีคุณค่าและ ความงดงาม						
16. เรียงใหม่ในทศวรรษมีการแจ้งข่าวสารวังอันตราที่จะเกิดขึ้นในขณะเยี่ยมชม ให้แก่นักท่องเที่ยว						
17. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว ได้แจ้งข้อควรระวังอันตรายที่จะ เกิดขึ้นในขณะเยี่ยมชมตัวแก่นักท่องเที่ยวก่อนที่จะออกไปชมสัตว์ทั้ง 3 โซน						
18. ตลอดระยะเวลาทางไปผ่านแสดงสัตว์ทั้ง 3 โซน มีป้ายแสดงข้อควรระวัง และมีอุปกรณ์เตือนภัยติดตั้งไว้ทุกจุด						
19. เรียงใหม่ในทศวรรษมีการติดตั้งเครื่องเล่นไว้อาณาต่าง ๆ ภายในพื้นที่						
20. เรียงใหม่ในทศวรรษได้มีป้ายแสดงแผนผังของพื้นที่ และจุดที่ควรระวัง พร้อมทั้งมีจุดแสดงของสิ่งของเตือนภัยและเครื่องเล่นต่าง						

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทศวรรษที่ 21. เชียงใหม่ในทศวรรษที่ 22. นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ประจำในพื้นที่ เชียงใหม่ในทศวรรษที่ 23. เชียงใหม่ในทศวรรษที่ รักษาความปลอดภัย	ใช่	ไม่ใช่	ระดับความสำคัญ				
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

ชุดที่ 1.3 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านความนิยม

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ระดับความสำคัญ			
				มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
มากที่สุด							น้อยที่สุด
1. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าเป็นส่วนสำคัญกลางคืนที่เป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ							
2. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์							
3. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าเป็นส่วนสำคัญกลางคืนที่เป็นตัวแทนของสวนสัตว์กลางคืนในเอเชีย							
4. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีการประชาสัมพันธ์การเป็นสวนสัตว์กลางคืนแห่งเดียวในประเทศไทยออกไปสู่นานาชาติ							

รูปที่ 1.4 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวตามพลัดภัย

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทศวรรษ	ถูกต้อง ทั้งหมด	ถูกต้อง บางส่วน	ไม่ถูกต้อง บางส่วน	ไม่ถูกต้อง ทั้งหมด	ระดับความสำคัญ			
					มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. อัตราค่าเข้าชมเชียงใหม่ในทศวรรษได้กำหนดให้ นักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ราคา 250 บาท เด็กราคา 125 บาท และชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ราคา 500 บาท เด็กราคา 300 บาท								
2. การจำหน่ายบัตรเข้าชมเชียงใหม่ในทศวรรษให้มีการจำหน่าย 2 วิธี คือ จำหน่ายที่ศูนย์บัตร บริเวณทางเข้าอาคารลานวิล เลจ และการจองบัตรล่วงหน้าโดยชำระผ่านบัญชีธนาคาร (หมู่คณะตั้งแต่ 10 ขึ้นไป)								
3. เชียงใหม่ในทศวรรษจะมีการประกาศให้ทราบโดยทั่วกันถึง บทลงโทษที่ผู้ใดทำการลักลอบจำหน่ายบัตรเข้าชม นอกเหนือจากที่เชียงใหม่ในทศวรรษเป็นผู้จำหน่ายใน 2 วิธี ดังกล่าวข้างต้น								

ตอนที่ 2

ข้อความเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของเชิงใหม่ในวิชาชีพวีรในการรองรับกิจกรรมนั้นพบการ ตามหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อ จัดอันดับความเสื่อม โทรมในด้านขีดความสามารถในการรองรับ ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านความสามารถในการ พึ่งตนเอง และด้านการบริหารจัดการของทรัพยากรท่องเที่ยว

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความเสื่อม โทรมในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าถูกต้องตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบมา เมื่อท่านพิจารณาแล้วจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ ระดับความเสื่อมโทรม

ชุดที่ 2.1 ตักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านจิตความสามารถในการรองรับ

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทศวรรษที่	เหมาะสม มาก	เหมาะสม น้อย	ไม่ เหมาะสม	ระดับความถี่ยอมรับ				
				มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เชียงใหม่เป็นที่พักผ่อนที่ได้รับความนิยม 819 ไร่ ในพื้นที่ ส่วนแสดงสัตว์ทั้ง 3 โซนมีประมาณ 500 ไร่ ซึ่งได้มีสัตว์ อาศัยอยู่รวมกันจำนวนประมาณ 100 ชนิด จำแนกออก เป็นสัตว์เลี้ยงนอประมาณ 25 ชนิด สัตว์กินพืชประมาณ 25 ชนิด และสัตว์ขนาดเล็กประมาณ 50 ชนิด								
2. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทศวรรษที่อยู่ในเขตพื้นที่อุทยาน แห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และใกล้เคียงกับพื้นที่ทำกินของ ประชาชนชุมชนหนองควาย ซึ่งสามารถที่จะขยายออกไป ในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อที่จะเพิ่มพื้นที่นันทนาการ ในส่วน แสดงสัตว์ให้เหมาะสมกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น								

ชุดที่ 2.2 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของแหล่งท่องเที่ยว
และด้านการบริหารจัดการ

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า	ให้	ไม่	ระดับความเสื่อมโทรม			
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ภายในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าไม่มีฝุ่นและควันที่เกิดจากการเผาไหม้ ทำลายทัศนวิสัยในการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว						
2. ภายในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าไม่มีกลิ่นของสัตว์ปารบกวนขณะเยี่ยมชมส่วนแสดงสัตว์ทั้ง 3 โซน						
3. ภายในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีสภาพบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ อากาศถ่ายเทสะดวก						
4. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีบรรยากาศที่สงบ ไม่มีเสียงอึกทึกของยานพาหนะ						
5. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ และสนามบิน จึงไม่มีความแออัด และได้รับเสียงรบกวนจากภายนอก						
6. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าไม่อนุญาตให้นำรถยนต์ส่วนตัวเข้าไปในพื้นที่ส่วนแสดงสัตว์ เพื่อป้องกันเสียงดังจากรถยนต์ไปรบกวน และอาจทำให้สัตว์ตกใจได้						
7. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า รวมทั้งความเพลิดเพลิน ในขณะที่เยี่ยมชม						
8. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้าได้ให้บริการรถออร์ฟ รถจักรยาน โซน Jaguar Trail และถ่ายภาพกับลูกสัตว์อย่างดีเยี่ยม						
9. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีการจัดการในส่วนการต้อนรับ ส่วนแสดงสัตว์ พาหนะในการชม ห้องอาหาร สุขา ลานจอดรถเป็นอย่างดี						

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในท่าฟาร์	ใช่	ไม่ใช่	ระดับความเสื่อมโทรม			
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
น้อยที่สุด						
10. ภายในส่วนแสดงสัตว์ทั้ง 3 โซน ไม่มีเศษขยะ และมูลสัตว์ที่ทำให้เกิด ความสกปรกในพื้นที่ และมีการดูแลรักษาความปลอดภัยในขณะเยี่ยมชมส่วน แสดงสัตว์						
11. เจ้าหน้าที่ของเชียงใหม่ในท่าฟาร์ได้ให้บริการด้วยความเต็มใจ และเป็น มิตรแก่นักท่องเที่ยว						
12. ภายในเชียงใหม่ในท่าฟาร์มีป้ายอธิบายชื่อพันธุ์ไม้ และชื่อสัตว์ป่าแต่ละ ชนิด						
13. ภายในเชียงใหม่ในท่าฟาร์มีถนนที่ลาดยางแอสฟัลต์ ซึ่งมีไฟฟ้าตลอด เส้นทางที่ไปชมส่วนแสดงสัตว์ มีน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภค รวมถึงมีตู้โทรศัพท์สาธารณะ						
14. ตลอดเส้นทางไปยังส่วนแสดงทั้ง 3 โซน มีป้ายแสดงข้อความควร ระมัดระวัง และมีอุปกรณ์เตือนภัยติดตั้งไว้ทุกจุด						
15. เชียงใหม่ในท่าฟาร์มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ที่หน่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้น คนกรณีเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉิน						
16. เชียงใหม่ในท่าฟาร์มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำอยู่ในพื้นที่						
17. ภายในเชียงใหม่ในท่าฟาร์มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 1 ศูนย์ในบริเวณ อาคารนานาวิเลจ						

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ท่าช้าง	ใช้	ไม่ใช้	ระดับความเสื่อมโทรม				
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18. มีเอกสารแผนผัง แผนที่ ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมา พื้นที่ส่วน แสดงสัตว์ กิจกรรมและบริการของเชียงใหม่ในท่าช้าง							
19. เจ้าหน้าที่บรรยายประวัติการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์แต่ละชนิดที่ กำลังสูญพันธุ์ และบอกให้เห็นถึงคุณค่าในการอนุรักษ์สัตว์ที่หายากเหล่านั้น							

ชุดที่ 2.3 ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้า	เหมาะสม มาก	เหมาะสม น้อย	ไม่ เหมาะสม	ระดับความเสื่อมโทรม			
				มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ภายในเชียงใหม่ที่ชาฟฟารีมีถึงจุดชมทิวทัศน์จำนวน 30 ใบ ซึ่งอยู่ในบริเวณอาคารลานนาวิลเลจจำนวน 10 ใบ ภายใน ส่วนแสดงสัตว์โซน Inland Trail จำนวน 10 ใบ ศูนย์อาหาร จำนวน 2 ใบ และลานจอดรถจำนวน 8 ใบ							
2. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีการกำจัดขยะโดยวิธีการฝังกลบ และเผาทำลาย							
3. ภายในเชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีป้ายแสดงที่ทิ้งขยะ คัดไว้ทุก แห่งที่ผู้ทิ้งขยะเพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวทราบ							
4. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีน้ำดื่มไว้บริการนักท่องเที่ยว							
5. เชียงใหม่ในทิวเขาฟ้ามีแผนการจัดตั้งโรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณด้านหลังของส่วนแสดงสัตว์							
6. โรงพยาบาลศูนย์เชียงใหม่มีการติดตั้งอุปกรณ์ตรวจสอบ คุณภาพน้ำไว้จำนวน 1 เครื่อง							

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถาม

เรื่อง

ศักยภาพของเชียงใหม่ในท่าพาริในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้รวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนของราษฎรในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านตองกาย และหมู่ที่ 12 บ้านตองกายเหนือ ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นจึงขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังกล่าว

ตอนที่ 1

ข้อความเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ในท่าพาริในการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ตามหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความสำคัญในด้านกายภาพในทรัพยากรท่องเที่ยว

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความสำคัญในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าถูกต้องตรงกับความเป็นจริงที่ท่านทำประสมมา เมื่อท่านพิจารณาแล้วจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ระดับความสำคัญ

ข้อมูลชุดที่ 1.1 ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกายภาพ

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในทศวรรษ ใหม่	ระดับความสำคัญ				
	เหมาะสม มากที่สุด	เหมาะสม มาก	เหมาะสม ปานกลาง	เหมาะสม น้อย	เหมาะสม น้อยที่สุด
1. พื้นที่ของเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับพื้นที่ทำกินของท่าน					
2. พื้นที่ของเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับพื้นที่ป่าสงวน โดยรอบอาณาเขตเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่					
3. พื้นที่ของเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับพื้นที่อุตสาหกรรม					
4. พื้นที่ของเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับพื้นที่ป่าสงวน โดยรอบอาณาเขตเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่					
5. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับที่ตั้งของอำเภอหางดง					
6. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับที่ตั้งของอำเภอเมืองเชียงใหม่					
7. ที่ตั้งของเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับที่ตั้งของอำเภอเมืองเชียงใหม่					
8. การจัดตั้งเชียงใหม่ในทศวรรษใหม่จะทำให้ชุมชนของท่านเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปมากขึ้น					
9. การที่เชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับพื้นที่ของชุมชนของท่านมีส่วนในการสร้างความเจริญทางสังคมแก่ชุมชน					
10. เชียงใหม่ในทศวรรษใหม่นี้จะมีความสำคัญกับพื้นที่ของชุมชนของท่าน ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับประชาชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น					

ตอนที่ 2

ข้อความเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของเชียงใหม่ในท่าฟ้าไร่ในการรองรับกิจกรรมนั้นหนา การตามหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมในด้านผลประโยชน์ชุมชนได้รับจากทรัพยากรท่องเที่ยว

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดอันดับความเสื่อมโทรมในทรัพยากรท่องเที่ยว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้
 ลงในช่องว่างที่ทำหน้าที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบมา เมื่อท่านพิจารณาแล้วจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้
 ระดับความเสื่อมโทรม

ชุดที่ 2.1 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวตามผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เสียงใหม่ในเทศบาล	ถูกต้อง ทั้งหมด	ถูกต้อง บางส่วน	ไม่ถูกต้อง บางส่วน	ไม่ถูกต้อง ทั้งหมด	ระดับความเสื่อมโทรม			
					มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. คนในชุมชนได้เข้าไปทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในเชิงใหม่ ในเทศบาลไม่น้อยกว่า 50 คน								
2. เสียงใหม่ในเทศบาลได้ส่งข้อคิดผลทางการเกษตรทั้ง จำพวกพืชและสัตว์จากสมาชิกชุมชนในชุมชนของท่าน ไม่น้อย กว่า 500 กิโลกรัมต่อวัน								
3. การที่ชุมชนหนองควายมีถนนลาดยางแอสฟัลต์มีไฟฟ้าใช้ ทุกครัวเรือน และมีน้ำประปาใช้ในการอุปโภคบริโภค สืบ เนื่องมาจากกาการที่เสียงใหม่ในเทศบาลริมาตั้งอยู่ใกล้บริเวณ ชุมชน								

ชุดที่ 2.2 ศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวตามผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

ข้อความเกี่ยวกับศักยภาพของ เชียงใหม่ในชาฟารี	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่	ระดับความเสื่อมโทรม			
				มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ก่อนการจัดตั้งเชียงใหม่ ในชาฟารี มีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานจากภาครัฐเข้ามาออกคำแนะนำหรือ ถึงการจัดตั้งเชียงใหม่ในชาฟารีมากกว่า 5 ครั้ง							
2. ประชาชนในชุมชนได้เข้ามาเป็นกรรมการในการก่อตั้งเชียงใหม่ในชาฟารีไม่น้อยกว่า 10 คน							
3. การที่ประชาชนชุมชนของท่านมีความเห็นชอบให้เชียงใหม่ในชาฟารีตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ของชุมชน ก็เนื่องมาจากต้องการบริหารส่วนตำบลได้เข้ามาทำความเข้าใจให้ประชาชนทราบ							
4. ประชาชนในชุมชนของท่านมีการจัดตั้งชมรมเพื่อดูแลพื้นที่ชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกับเชียงใหม่ในชาฟารี							
5. ผู้นำชุมชนของท่าน ได้ให้เจ้าหน้าที่จากองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่ดูแลเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรเข้ามาเป็นพี่เลี้ยงในการดูแลรักษาพื้นที่ของชุมชน							
6. ผู้นำชุมชน ได้มีการจัดการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เยาวชนในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ							

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ค
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวอาจารย์ สว่างศรี
เกิดเมื่อ	15 มกราคม 2524
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2541 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. 2545 ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2547 มักูเทสก์ บริษัท Cartoon World Travel Co.Ltd. พ.ศ. 2547 พนักงานต้อนรับ โรงแรมต้นน้ำ จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. 2549 ผู้ประสานงานโครงการอบรม 2 nd International Training Course “Training of Trainers on Community Leadership and Entrepreneurship for Agri-Graduates” 14 June-14 July 2006 พ.ศ. 2549 ผู้ประสานงานโครงการอบรม International Training Course “ Training on Community Leadership and Entrepreneurship for Small and Medium Agricultural Business in the Greater Maekhong Sub-region ” 1-30 September 2006
การศึกษาดูงาน	พ.ศ. 2548 ทักษะศึกษาดูงาน ณ เมืองเชียงตุง-เมืองลา ประเทศสหภาพเมียนมาร์ พ.ศ. 2549 ฝึกอบรมหลักสูตร Eco-Tourism and Economic Development ภายใต้โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่าง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ The University of Puget Sound ณ University of Puget Sound, Tacoma, Washington, USA